

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

**privind respectarea dreptului de proprietate în procesul de
reconstituire/constituire a dreptului de proprietate privată
asupra terenurilor agricole și forestiere**

București, 2022

CUPRINS

Capitolul I Metodologia și obiectivele Raportului special	3
Capitolul II Cadrul legal	5
Capitolul III Decizii relevante ale Curții Constituționale de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate pronunțate în perioada 2013 – până în prezent	11
Capitolul IV Cazuistica instituției Avocatul Poporului	14
Capitolul V Informații obținute de autoritățile / entitățile sesizate.....	20
Capitolul VI Dificultățile rezultate din cazuistica Avocatului Poporului și din aplicarea legislației în materie de către entitățile implicate	54
Capitolul VII Propuneri privind îmbunătățirea activității autorităților publice, locale, județene și centrale cu atribuții în materie și de modificare a cadrului legal.....	69

CAPITOLUL I

METODOLOGIA ȘI OBIECTIVELE RAPORTULUI SPECIAL

În realizarea scopului său constituțional, de apărător al drepturilor și libertăților cetățenești, Avocatul Poporului acționează pentru recunoașterea și respectarea drepturilor fundamentale vătămăte de autoritățile publice, având rol de mediator în relația dintre cetățean și acestea.

Deși, Avocatul Poporului nu dispune de pârghii legale de coerciție pentru a putea determina o autoritate publică să îndeplinească sarcinile legale ce îi incumbă potrivit legii și nu se poate substitui acesteia în rezolvarea aspectelor sesizate, de cele mai multe ori, autoritățile publice vizate rețin sugestiile propuse de către Avocatul Poporului/recomandările emise, atât în ceea ce privește soluționarea fiecărui caz, în parte, cât și în ceea ce privește rezolvarea problemelor sistemice.

Luând în considerare dificultățile constatate în aplicarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în temeiul art. 16 alin. (1) din Legea nr. 35/1997¹, în vederea întocmirii unui Raport special, cu privire la derularea procesului de reconstituire/constituire a dreptului de proprietate privată asupra terenurilor agricole și forestiere, ulterior intrării în vigoare a actului de referință, pentru perioada 2013 – până în prezent, **având ca obiectiv conturarea unei imagini de ansamblu a acestui proces, evidențierea² impedimentelor rezultate din modificarea cadrului legislativ și aplicarea acestuia din punct de vedere al factorilor / entităților implicate responsabile, precum și identificarea unor posibile soluții de eliminare a acestora.**

În perioada de referință, din cazuistica instituției Avocatul Poporului, a rezultat faptul că procesul de reconstituire, respectiv constituire a dreptului de proprietate s-a dovedit a fi anevoios și de durată și ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, atât sub aspectul modificărilor legislative intervenite în materie, cât și al aplicării acestora de către entitățile implicate.

Astfel, ne-au fost aduse la cunoștință sau ne-am sesizat din oficiu cu privire la o serie de aspecte legate în principal de modul defectuos de aplicare a legilor cu caracter reparatoriu în materia proprietății funciare, tergiversarea punerii în posesie, tergiversarea eliberării / modificării / anulării titlurilor de proprietate, dificultăți / întârzieri în realizarea planurilor parcelare, întârzieri în executarea unor hotărâri judecătorești (ce conțin dispoziții obligatorii, de la îndeplinirea obligației de a face, până la anularea unor titluri de proprietate), dificultăți în constituirea dreptului de proprietate asupra terenului aferent construcției, solicitat în temeiul art. 27 alin. (2)³ din Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare (modificări aduse prin Legea nr. 231/2018³ și Legea nr. 87/2020⁴), tergiversarea/refuzul Agenției Domeniilor Statului de a pune la dispoziția comisiilor locale de fond funciar, prin proces-verbal de predare-primire, terenurile necesare în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite la reconstituirea dreptului de proprietate etc.

În vederea elaborării prezentului Raport special s-au avut în vedere prevederile legale în materie, cazuistica instituției, demersurile specifice și rezultatele acestora și, totodată, informațiile transmise⁵ de autoritățile sesizate/entitățile implicate în acest proces (41 de Comisii

¹ Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată

² Fără a fi exhaustivi

³ Legea nr. 231/2018 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991

⁴ Legea nr. 87/2020 pentru modificarea Legii fondului funciar nr. 18/1991

⁵ Datele au fost comunicate în perioada octombrie 2021- iulie 2022

județene de fond funciar, Comisia Municipiului București de fond funciar, Agenției Domeniilor Statului - ADS, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților - ANRP, ROMSILVA, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară - ANCPI). De asemenea, s-au avut în vedere Rapoartele Curții de Conturi a României privind situația patrimonială a fondului forestier din România pentru perioada 1990-2013.

CAPITOLUL II

CADRUL LEGAL

În ceea ce privește cadrul legal în materia restituirii proprietăților preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, se evidențiază **două perioade, distincte, respectiv prima, anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, și, cea de-a doua, ulterioară pronunțării hotărârii-pilot de către CEDO în cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României / intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013.**

§ Procesul de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, reglementat în legislația anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013:

Se rețin două etape administrative.

1. Cadrul normativ privind reconstituirea/constituirea dreptului de proprietate în materia fondului funciar, reprezentat de:

- **Legea nr. 187/1945** pentru înfăptuirea reformei agrare;
- **Decretul-Lege nr. 42/1990⁶ privind unele măsuri pentru stimularea țăranimii;**
- **Legea nr. 18/1991** privind fondul funciar, în temeiul căreia persoanele care se considerau îndreptățite puteau solicita reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor agricole și asupra terenurilor forestiere, în limita a 10 ha, respectiv 1 ha. În situația în care nu era posibilă reconstituirea dreptului de proprietate privată pe fostul amplasament, exista obligația legală de a se atribui teren, prin echivalent, în unitățile administrativ-teritoriale unde era excedent;

- **Hotărârea Guvernului nr. 131/1991** de aprobare a Regulamentului privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor (în prezent, abrogată);

- **Hotărârea Guvernului nr. 1172/2001** pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor (în prezent, abrogată);

- **Hotărârea Guvernului nr. 890/2005** pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor;

- **Legea nr. 169/1997** pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, prin care s-a creat posibilitatea solicitării reconstituirii dreptului de proprietate și pentru diferența dintre suprafața de 10 ha și cea pe care au adus-o în cooperativa agricolă de producție sau care a fost preluată în orice mod de aceasta, **până la limita suprafeței de 50 ha**, de familie, prevăzute la **art. 3 lit. h)** din Legea nr. 187/1945, indiferent dacă reconstituirea urmează să se facă în mai multe localități sau de la autori diferiți. Totodată, pentru persoanele cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate, potrivit legii, în limita suprafeței de teren de până la 10 ha de familie și cărora li s-a aplicat cota de reducere, s-a creat posibilitatea de a formula cerere pentru suprafețele de teren care au constituit această cotă în cazul în care cota de reducere a depășit procentul de 5%;

- **Legea nr. 1/2000** pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, **modificări prin care, printre altele, s-a majorat succesiv suprafața terenurilor susceptibile de a fi restituite, iar în situația în care restituirea în natura nu era**

⁶ Art. 8

Terenul aferent casei de locuit și anexelor gospodărești, precum și curtea și grădina din jurul acestora, în zonele cooperativizate, constituie proprietatea particulară a deținătorilor; acestea pot fi înstrăinate și lăsate moștenire.

Terenul prevăzut la alin. 1, împreună cu lotul care poate fi atribuit în folosință membrului cooperativ, potrivit prevederilor art. 4, nu poate depăși suprafața de 6.000 metri pătrați pentru deținătorul casei de locuit.

posibilă se face referire la acordarea de despăgubiri pentru diferența de teren neretrocedat;

2. Cea guvernată de dispozițiile Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, prin care, au fost aduse modificări⁷ actelor normative în materia restituirii/reconstituirii, **din care cu impact major este cea referitoare la „Restitutio in integrum”⁸ a terenurilor forestiere.**

Această modificare adusă de legiuitor, privită din punctul de vedere al asigurării unui just echilibru între interesul general al societății și cel particular al solicitanților, apare cu atât mai puțin justificată, cu cât s-a reglementat diferit între cele două categorii de terenuri solicitate la reconstituire, respectiv între cele cu destinație agricolă și cele cu destinație forestieră. Astfel, în ceea ce privește reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole, acesta, prin modificările aduse, de-a lungul timpului, a mărit succesiv suprafața care poate fi solicitată, instituind, însă, o limită, reprezentată de cel mult 50 de ha de familie (art. 3 lit. (h) din Legea nr. 187/1945), limită pe care nu a mai avut-o în vedere în cazul terenurilor forestiere raportat la suprafața pentru care poate fi solicitată reconstituirea dreptului de proprietate.

Raportat la prevederile art. 136 alin. (2) și alin. (3) din Constituție, elocvente în acest sens sunt Deciziile Curții Constituționale nr. 605 din 28 aprilie 2009 și nr. 652 din 28 aprilie 2009, prin care a fost constatată neconstituționalitatea prevederilor art. 24 alin. (1²), (1⁴), (2) și (3) din Legea nr. 1/2000, în ceea ce privește dreptul foștilor proprietari de a opta pentru atribuirea unei suprafețe echivalente din fondul forestier proprietate de stat. Ulterior, pronunțării acestor decizii, prevederile respective și-au încetat aplicabilitatea.

Cu toate acestea, prin reglementări / modificări ulterioare⁹, a fost creată posibilitatea ca, *„în situația în care restituirea terenurilor forestiere pe vechile amplasamente nu este posibilă, reconstituirea dreptului de proprietate să se poată face pe alte amplasamente de pe raza unității administrativ-teritoriale, chiar dacă acestea s-au aflat în proprietatea statului român înainte de anul 1948, au intrat ulterior în proprietatea statului sau au fost incluse în amenajamente silvice după această dată.*

Crearea acestei posibilități de reconstituire a terenurilor forestiere **din cele care s-au aflat în proprietatea statului anterior anului 1948**, surprinde cu atât mai mult cu cât **pădurile sunt considerate un bun național.**

Astfel, evidențiem faptul că, în cadrul Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind mediul și dezvoltarea, din iunie 1992, de la Rio de Janeiro, s-a impus conceptul dezvoltării durabile, **pădurile fiind percepute ca un bun al umanității.** Pentru a se pune în practică principiile gestionării durabile, fiecare stat trebuie să aibă în vedere asigurarea echilibrului între interesul general al societății și interesul particular al proprietarului în legiferarea dreptului de proprietate asupra pădurilor, acesta neputând fi un drept absolut, **fapt ce presupune asumarea / preluarea de către stat a unor costuri, nu întotdeauna ușor de realizat, raportat la gradul de dezvoltare a societății și sustenabilității financiare.** Aspecte similare au fost reținute și în rapoarte curții de conturi, menționate în prezentul raport.

Or, într-o astfel de paradigmă, subliniem rolul statului de a prezerva fondul forestier național prin adoptarea unor măsuri legislative adecvate, coerente și susținute care să împiedice tentativele conjuncturale de spoliere a acestuia.

⁷ **TITLUL I:** Modificarea și completarea Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989; **TITLUL IV:** Modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991; **TITLUL V:** Modificarea și completarea Legii nr. 169/1997 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991; **TITLUL VI:** Modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997.

⁸ **Modificarea art. 24 -Legea nr. 1/2000**

(1) Reconstituirea dreptului de proprietate **asupra terenurilor forestiere, pentru diferența dintre suprafața primită prin aplicarea legilor fondului funciar și cea avută în proprietate, persoanelor fizice și juridice sau, după caz, moștenitorilor acestora, se face pe vechile amplasamente**

⁹ Art.13 din Legea nr. 165/2013

Edificatoare în acest sens, sunt Rapoartele Curții de Conturi a României privind situația patrimonială a fondului forestier din România pentru perioada 1990-2013, pe care le exemplificăm în cadrul Capitolului 5 din prezentul raport.

Totodată, prin dispozițiile Legii nr. 247/2005, **s-a stabilit procedura de acordare a despăgubirilor aferente imobilelor care nu pot fi restituite în natură¹⁰, rezultate din aplicarea Legii nr. 10/2001, Legii nr. 18/1991, Legii nr.169/1997, respectiv Legii nr.1/2000, procedură ce avea ca finalitate adoptarea deciziei de despăgubire, urmată, după caz, de emiterea unui titlu de conversie. În acest sens s-a înființat organismul de plasament colectiv în valori mobiliare denumit „Fondul Proprietatea”¹¹. Ulterior, prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2007** pentru accelerarea procedurii de acordare a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv, s-a modificat organizarea și funcționarea „Fondului Proprietatea”. Printre alte măsuri, această ordonanță, aprobată ulterior prin Legea nr. 142/2010¹², **a acordat beneficiarilor de titluri la Fondul "Proprietatea" posibilitatea să încaseze o parte din sumă în numerar (în cuantum de maxim 500.000 lei).****

Disfuncționalitățile acestui proces (*incoerențele legislative și jurisprudențiale care s-au produs ca urmare a modificărilor legislative aduse, de-a lungul timpului, în această materie, epuizarea acțiunilor la Fondul Proprietatea / reducerii capitalului social al Fondului, prin anularea unui număr total de 482.948.088 acțiuni nevărsate ale Statului Român., numărul mare de cereri nesoluționate până la acel moment*), precum și numărul mare de cauze înregistrate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului, vizând, printre altele, și aspecte care se referă la o problemă sistemică importantă, legată, în special, de lipsa restituirii sau a despăgubirii pentru bunurile naționalizate, apoi revândute de stat unor terți, au condus la inițierea de către CEDO a hotărârii - pilot în cauzele repetitive de acest gen, aflate pe rolul Curții, fiind selectate două cereri, care au stat la originea cauzei **Maria Atanasiu și alții împotriva României**.

Prin pronunțarea hotărârii pilot, la data de 12 octombrie 2010, CEDO a acordat statului român o perioadă de 18 luni, de la data rămânerii definitive a hotărârii¹³ (termen ce a fost prelungit, în mod excepțional, până la 12 mai 2013), în care acesta să remedieze cadrul normativ, în materia restituirilor, cu respectarea prevederilor Convenției (art.1 din Protocolul adițional nr.1 la Convenție). Astfel, Curtea a făcut referire la adoptarea unui cadru normativ unitar, accesibil și previzibil, cu reguli de procedură clare, simplificate, eficiente, **unificate într-un singur act normativ, în vederea finalizării procesului de restituire, la necesitatea accelerării procedurilor administrativ de soluționare și a reglementării unitare a unor căi de atac efective, în domeniu, în dreptul intern.**

De asemenea, referitor la măsurile de reparație, a precizat că acestea trebuie să fie realiste și echitabile, cu asigurarea unui just echilibru între interesul general al societății și cele individuale ale solicitanților, sugerând în acest sens, eșalonarea și plafonarea acestora.

Totodată, CEDO a informat Comitetul de Miniștri¹⁴, asupra deciziei de a prelungi suspendarea¹⁵ dosarelor din categoria procedurii-pilot, un anumit timp, pentru a putea analiza eficacitatea noilor legi și mecanisme de restituire, în acord cu prevederile Art. 1 al Protocolului 1 Adițional.

§ Procesul de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, ulterior pronunțării hotărârii din cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României:

¹⁰ **TITLUL VII:** Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv

¹¹ Hotărârea Guvernului nr. 1481/2005 privind înființarea Societății Comerciale „Fondul Proprietatea” - S.A – publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1092 din 5 decembrie 2005;

¹² Legea nr. 142/2010 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 81/2007 pentru accelerarea procedurii de acordare a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv;

¹³ Data de 12 ianuarie 2011

¹⁴ Organul Consiliului Europei care are sarcina supravegherii executării hotărârilor Curții

¹⁵ Măsură diferită față de termenul de grație acordat pentru adoptarea cadrului normativ la cerințele Curții

Prin *Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România*, legiuitorul a avut în vedere, așa cum reiese, chiar din titlul legii, stabilirea unor măsuri **în vederea soluționării cu celeritate a cererilor** formulate în temeiul legilor speciale de restituire / reconstituire / constituire, menționate mai sus, respectiv deblocarea „procesului de reconstituire” intervenit prin epuizarea acțiunilor statului la Fondul Proprietatea și, totodată, sustenabilitatea din punct de vedere financiar a acestui proces, astfel că, unul dintre principiile care stau baza acordării măsurilor prevăzute de acest act normativ, îl reprezintă principiul prevalenței restituirii în natură (**art. 2 lit. a**).

Astfel, prin actul normativ în cauză, legiuitorul s-a axat pe **trei piloni principali**, respectiv:

A) - realizarea unei evidențe clare a cererilor formulate în temeiul legilor cu caracter reparatoriu, în speță, a legilor fondului funciar rămase nesoluționate, a suprafețelor¹⁶ de teren agricol și forestier necesare reconstituirii dreptului de proprietate și a terenurilor care pot fi puse la dispoziția comisiilor locale de fond funciar pentru a face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate¹⁷, în vederea obținerii unei balanțe a fondului funciar din care să rezulte totalul suprafețele solicitate și terenul disponibil (art.6 și art.8 din Legea nr.165/2013).

B) - plafonarea despăgubirilor în situația în care se acordă măsuri compensatorii altor persoane decât titularul dreptului de proprietate, fost proprietar sau moștenitorii legali ori testamentari ai acestuia, prin acordarea unui număr de puncte egal cu suma dintre prețul plătit fostului proprietar sau moștenitorilor legali ori testamentari ai acestuia pentru tranzacționarea dreptului de proprietate și un procent de 15% din diferența până la valoarea imobilului stabilită conform art. 21 alin. (6) din lege.

În ceea ce privește mecanismul de stabilire și acordare a despăgubirilor, actul normativ prevede compensarea bunurilor prin acordarea de puncte. Astfel, potrivit **art. 21 alin. (6)**, evaluarea imobilului ce face obiectul deciziei de compensare **se făcea prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a Legii nr.165/2013 de către Secretariatul Comisiei Naționale și se exprima în puncte, un punct având valoarea de un leu**. Ulterior, a fost modificat succesiv¹⁸, în prezent, la evaluare **fiind utilizată grila notarială valabilă pentru anul precedent emiterii deciziei de către Comisia Națională, în considerarea caracteristicilor tehnice ale imobilului și a categoriei de folosință la data preluării acestuia**.

În ceea ce privește valorificarea deciziilor de compensare, prin art. 1 pct. 3⁵ din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2016*¹⁹, au fost abrogate dispozițiile art. 27-30 din Legea nr. 165/2013 (*care reglementau posibilitate valorificării deciziei de compensare prin achiziționarea de imobile din Fondul național la licitația publică națională, începând cu data de 1 ianuarie 2017*), singura modalitate rămânând cea prevăzută de **art. 31**, respectiv solicitarea de valorificare a acestora în numerar, în termen de 3 ani de la emiterea deciziei de compensare, iar pentru cele emise înainte de 1 ianuarie 2017, termenul începând să curgă de la această dată.

Astfel, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților emite, pe parcursul a 5 ani consecutivi, titluri de plată, în tranșe anuale egale, **în limita valorii stabilite prin decizia de compensare** (cuantumul unei tranșe neputând fi mai mic de 20.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite).

C) - urgentarea soluționării cererilor de retrocedare prin instituirea/stabilirea unor termene maxime de soluționare, atât în privința celor formulate în baza legilor fondului funciar, cât și a notificărilor formulate potrivit Legii nr. 10/2001, **pentru ambele categorii**

¹⁶ Centralizarea cererilor de restituire nesoluționate, pentru stabilirea suprafeței de teren necesare în vederea finalizării procesului de restituire
¹⁷ Situația terenurilor agricole, cu sau fără investiții, și forestiere, aflate în domeniul public sau privat al statului sau, după caz, al unității administrativ-teritoriale, care pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate pe fiecare unitate administrativ-teritorială

¹⁸ Decizia C.C.R. nr. 189 din 18 martie 2021

¹⁹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

termenele fiind depășite, procesul de reconstituire derulându-se anevoios, din varii motive (ex: refacerea situațiilor centralizatoare a terenurilor agricole, cu sau fără investiții, și forestiere, aflate în domeniul public sau privat al statului sau, după caz, al unității administrativ-teritoriale, care pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate pe fiecare unitate administrativ-teritorială, și, pe cale de consecință, refacerea de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară a situației comparative a cererilor și disponibilului de teren, pentru fiecare unitate administrativ-teritorială; întocmirea cu mari întârzieri a planurilor parcelare, deși prin legislația primară și subsecventă s-au creat pârgurile legale pentru accesarea fondurilor necesare realizării acestora, o parte din autoritățile locale se organizează cu dificultate în acest sens; lipsa aplicării susținute a măsurilor de coerciție prevăzute de actul normativ, de către A.N.R.P. prin Direcția pregătire ședințe și control sau de către prefect ori împuterniciții acestuia, respectiv neefectuarea acțiunilor de control și dispunerea măsurilor în vederea remedierii deficiențelor constatate și aplicarea sancțiunilor în situația în care acestea se impun, etc.).

Astfel, termenul prevăzut de **art. 11 alin. (1)** din Legea nr. 165/2013, a fost în prorogat succesiv, de la **1 ianuarie 2016**, în forma inițială a legii, la **1 ianuarie 2017**²⁰, ulterior la **1 ianuarie 2018**²¹ (prorogat din cauza faptului că termenul de 1 ianuarie 2017, s-a considerat că nu este fezabil pentru finalizarea procesului de restituire), pentru ca în final, să fie abrogate prin Legea nr.111/2017,²² ca urmare a pronunțării **Deciziei C.C.R. nr. 44/2017** prin care Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 7 alin. (1) și ale art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 sunt neconstituționale.

De asemenea, a fost instituit un termen de decădere în procedura administrativă, de 120 de zile, în care persoanele care se consideră îndreptățite pot completa cu înregistrări dosarele depuse la entitățile investite de lege. Termenul curge de la data la care persoanei i se comunică în scris documentele necesare soluționării cererii sale, conform art. 32 alin. (1). Aceste termene pot fi prelungite la cererea scrisă a persoanei care se consideră îndreptățită sau a reprezentantului legal, prin decizia conducătorului entității investite de lege sau a persoanei împuternicite de către acesta, o singură dată, cu jumătate din perioada inițială (respectiv pentru o perioadă de 60 de zile), în situația în care se face dovada efectuării unor demersuri privind completarea dosarului în raport cu alte instituții.

Nu în ultimul rând, în ceea ce privește ordinea de soluționare a cererilor, s-a instituit obligația de a fi analizate în ordinea înregistrării/formulării acestora. Astfel, prin **art. 12 alin. (3)** din actul de referință, „*Atribuirea terenurilor de către comisia locală se face în ordinea de înregistrare a cererilor inițiale de restituire, cu respectarea strictă a ordinii categoriilor de teren prevăzute la alin. (1). Fostul proprietar sau moștenitorii acestuia pot refuza terenul din rezerva comisiei locale de fond funciar sau din izlazul comunal, propus în vederea restituirii*”, fiind totodată stabilită și ordinea atribuirii categoriilor de terenuri, respectiv:

„ (1) În situația în care restituirea terenurilor agricole pe vechile amplasamente nu este posibilă, după validarea întinderii dreptului lor de proprietate de către comisiile județene de fond funciar sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, fostului proprietar sau moștenitorilor acestuia li se atribuie un teren pe un alt amplasament, în următoarea ordine:

a) pe terenurile din rezerva comisiei locale de fond funciar;

²⁰ Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 30 decembrie 2015 privind prorogarea termenelor prevăzute la art. 11 alin. (1), art. 20 alin. (5) și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 165/2013

²¹ Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

²² Privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

b) pe terenurile proprietate publică, trecute, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului, sau pe terenurile proprietate privată a statului, care au fost administrate pe raza unității administrativ-teritoriale de institute, de stațiuni de cercetare ori de alte instituții publice;

c) pe terenurile proprietate publică, trecute, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului, sau pe terenurile proprietate privată a statului, care au fost administrate de institute, de stațiuni de cercetare ori de instituții publice pe raza localităților învecinate, aflate în același județ;

d) pe terenurile ocupate de izlazuri.

(2) Pentru terenurile prevăzute la alin. (1) lit. d), regimul juridic și categoria de folosință se pot schimba numai cu avizul prealabil al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și cu acordul cetățenilor cu drept de vot din unitatea administrativ-teritorială, acord exprimat în urma organizării unui referendum local, potrivit legii, în termenul prevăzut la art. 6 alin. (1)”.

De asemenea, dosarele administrative constituite în baza legilor speciale cu caracter reparatoriu (înaintate în vederea acordării de despăgubiri/măsuri compensatorii) se soluționează în ordinea înregistrării lor la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor (C.C.S.D.), respectiv Secretariatul Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor (C.N.C.I.). Prin excepție de la ordine, se soluționează cu prioritate:

- dosarele în care Secretariatul C.N.C.I. a solicitat documente în completare entităților investite de lege, titularilor dosarelor și oricăror altor instituții care ar putea deține documente relevante;

- dosarele în care, prin hotărâri judecătorești irevocabile / definitive, instanțele de judecată s-au pronunțat cu privire la existența și întinderea dreptului, precum și la calitatea de persoană îndreptățită;

- dosarele constituite în baza cererilor formulate de persoanele certificate de entități desemnate de statul român sau de alte state membre ale Uniunii Europene, ca supraviețuitoare ale Holocaustului, aflate în viață la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Legii nr. 165/2013;

- dosarele în care s-au emis decizii privind propunerea acordării de despăgubiri/măsuri compensatorii de către Comisia specială de retrocedare a unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase și comunităților cetățenilor aparținând minorităților naționale din România.

Cu toate aceste măsuri avute în vedere de legiuitor și a scopului în care a fost adoptat actul normativ, în cauză, la 9 ani de la intrarea în vigoare a acestuia, procesul de restituire a dreptului de proprietate este departe de a se încheia sau cel puțin de a fi în situația în care să poată fi estimat un orizont de timp în care acesta să se finalizeze.

CAPITOLUL III

DECIZII RELEVANTE ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE DE ADMITERE A EXCEPȚIILOR DE NECONSTITUȚIONALITATE PRONUNȚATE ÎN PERIOADA DE REFERINȚĂ

Chiar și după apariția noului cadru normativ, legislația în materie a suferit modificări, și a fost supusă controlului de constituționalitate, în urma căruia anumite prevederi au fost declarate neconstituționale, din care, cu titlu de exemplu, menționăm:

► **Decizia nr. 603 din 20 mai 2008, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că prevederile art. I pct. 13 al Legii nr. 400/2002 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, sunt neconstituționale.**

Astfel, Curtea a constatat că prevederile legale respective contravin art. 44 alin. (3) din Constituție, întrucât prin acestea se **reglementau o transmitere gratuită a unui drept de proprietate din patrimoniul comunelor în patrimoniul formelor asociative ale foștilor grăniceri, această transmitere neavând în vedere o cauză de utilitate publică și nicio dreaptă și prealabilă despăgubire**, astfel cum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa, a statuat că o privare de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească o cauză de utilitate publică, să fie conformă normelor de drept intern și să respecte o proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat.

► **Deciziile nr. 605 din 28 aprilie 2009 și nr. 652 din 28 aprilie 2009, prin care Curtea Constituțională a admis excepțiile de neconstituționalitate ridicate, constatând că dispozițiile art. 24 alin. (1²), (1⁴) și (3) din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, sunt neconstituționale în ceea ce privește dreptul foștilor proprietari de a opta pentru atribuirea unei suprafețe echivalente din fondul forestier proprietate de stat.**

Astfel, a constatat că dispozițiile de lege criticate, constituind premisele unei atare conduite din partea foștilor proprietari, aduc atingere dreptului de dispoziție, ca prerogativă a dreptului de proprietate publică a statului, întrucât înlătură posibilitatea acestuia să dispună liber de bunurile aflate în patrimoniul său, prin îngrădirea dreptului de dispoziție aducându-se atingere prevederilor constituționale cuprinse la art. 136 alin. (2) din Constituție, care consacră principiul constituțional potrivit căruia proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege.

În plus, Curtea a reținut că prevederile de lege criticate contravin și dispozițiilor art. 44 alin. (2) teza întâi din Constituție, deoarece îi favorizează pe titularii dreptului de proprietate privată - persoane fizice sau persoane juridice cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate asupra terenurilor forestiere din ariile naturale protejate, arboretelui constituit ca unități - sursă pentru producerea materialelor forestiere de reproducere, plantajelor, culturilor de plante - mamă pentru producția de butași, înscrise în catalogul național al materialelor de bază, precum și pădurilor încadrate în grupa I funcțională conform prevederilor Codului silvic, în raport cu ceilalți titulari îndreptățiți la reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere, **nimeni neputând beneficia în ceea ce privește bunurile proprietate privată de o protecție juridică diferită, indiferent că aceasta are ca titulari persoane fizice sau persoane juridice private, statul sau unitățile administrativ-teritoriale.**

► **Decizia nr. 686 din 26 noiembrie 2014, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că dispozițiile art. 17 alin. (1) lit. a)**

și art. 21 alin. (5), (8) și (9) din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care nu se aplică deciziilor / dispozițiilor entităților investite cu soluționarea notificărilor, emise în executarea unor hotărâri judecătorești prin care instanțele s-au pronunțat irevocabil / definitiv asupra calității de persoane îndreptățite și asupra întinderii dreptului de proprietate.

În acest sens, a apreciat că *numai o instanță judecătorească investită de lege cu soluționarea unei căi extraordinare de atac împotriva unei asemenea hotărâri judecătorești o poate invalida și nu Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor prin controlul administrativ asupra acestei hotărâri*, deci o cale de atac neprevăzută de lege, ceea ce contravine dispozițiilor art. 129 din Constituție.

► **Decizia nr. 748 din 4 noiembrie 2015, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 sunt constituționale în măsura în care nu condiționează dobândirea dreptului de proprietate publică prin expropriere, de înscrierea acesteia în cartea funciară.**

În acest sens, a reținut că nerecunoașterea efectelor exproprierii realizate, respectiv dobândirea dreptului de proprietate a statului asupra terenurilor în cauză, echivalează cu încălcarea art. 136 alin. (2) din Constituție, prin condiționarea recunoașterii efectului exproprierii de înregistrarea acesteia în sistemul de evidență al cadastrului funciar general fiind încălcate dispozițiile constituționale susmenționate.

► **Decizia nr. 44 din 31 ianuarie 2017, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că prevederile art. 7 alin. (1) și ale art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 sunt neconstituționale.**

Astfel, a reținut că, în ceea ce privește rezonabilitatea termenului, aceasta nu mai poate fi susținută în condițiile prorogării succesive, pentru a doua oară, prin intervenții legislative intempestive ale Guvernului, a termenului care, în redactarea originară a Legii nr. 165/2013, era fixat pentru 1 ianuarie 2016, acesta nemaiputând fi considerat un termen rezonabil, îndepărtându-se, practic, de dezideratul legii în sine și de recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului.

► **Decizia nr. 395/2017 prin care a C.C.R s-a admis excepția de neconstituționalitate, constatând că prevederile art. 13 alin. (1) și (3) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în măsura în care restituirea terenurilor forestiere aparținând domeniului public al statului se realizează numai după trecerea prealabilă a acestor terenuri în domeniul privat al statului, în condițiile legii**

Până la data redactării prezentului raport nu a fost adoptat niciun act normativ de modificare a normelor legale incidente în materia fondului funciar raportat la cele decise către Curtea Constituțională a României.

► **Decizia nr. 189 din 18 martie 2021, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că prevederile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 219/2020, sunt neconstituționale.**

Soluția legală adoptată a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate (Decizia Curții Constituționale nr. 725 din 7 octombrie 2020), prin care Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate a Legii privind adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 pentru suspendarea aplicării prevederilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013.

Prin această decizie, Curtea a reținut că *realizarea unei distincții între cele două categorii de beneficiari ai despăgubirilor, sub aspectul modalității de evaluare a imobilelor, în condițiile în care valoarea unui imobil este aceeași, indiferent de destinatarul despăgubirilor ce se acordă pentru acesta, nu își găsește nicio justificare prin prisma*

interpretării date de Curtea Constituțională principiului egalității și nediscriminării, contravenind dispozițiilor art. 16 din Legea fundamentală. În acest sens, Curtea a observat că, în ceea ce privește persoanele în patrimoniul cărora a fost transmis, prin intermediul unor contracte cu titlu oneros, dreptul de a obține măsurile reparatorii, legiuitorul a realizat deja o diferențiere față de titularii originari ai dreptului de proprietate și de moștenitorii acestora, prin faptul că a reglementat exclusiv posibilitatea acordării unei despăgubiri constând într-un număr de puncte egal cu suma dintre prețul plătit pentru tranzacționarea dreptului de proprietate și un procent de 15% din diferența până la valoarea imobilului, excluzând, așadar, atât posibilitatea restituirii în natură, cât și cea a compensării integrale prin puncte, pe considerentul că măsurile de preluare abuzivă s-au răsfrânt, direct sau indirect, doar asupra titularilor dreptului și moștenitorilor acestora.

Este de precizat faptul că, ulterior publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei Curții Constituționale nr. 725 din 7 octombrie 2020, a intrat în vigoare Legea nr. 219/2020, prin care a fost menținută, de principiu, soluția legislativă a cărei neconstituționalitate a fost constatată de Curtea Constituțională, consacrand o modalitate de reglementare similară celei cuprinse în Legea privind adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 - în sensul că a instituit același dublu standard în privința modalității de evaluare a bunului imobil, în funcție de calitatea persoanei căreia i se acordă măsuri compensatorii, soluție legislativă asupra căreia Curtea Constituțională s-a pronunțat prin decizia mai sus menționată.

Ulterior pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. **189 din 18 martie 2021, dispozițiile art. 21 alin. (6),** referitoare la modalitatea de evaluare a imobilelor pentru care se acordă despăgubiri, au fost reintroduse prin **Legea nr. 193/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 pentru suspendarea aplicării prevederilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel că, în prezent, evaluarea se face prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de către Comisia Națională, în considerarea caracteristicilor tehnice ale imobilului și a categoriei de folosință la data preluării acestuia.**

► **Decizia nr. 355 din 22 mai 2022, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că prevederile art. 52 alin. (1) teza a II-a al Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt neconstituționale.**

Astfel, Curtea a constatat că afirmația potrivit căreia *comisia județeană ar fi autoritate publică cu autoritate administrativ - jurisdicțională, cuprinsă în prevederile de lege criticate, reprezintă un anacronism, incompatibil cu principiul coerenței legislative, constituind, totodată, o reglementare revolută, ce poate genera confuzii și care trebuie înlăturată, întrucât logica ansamblului legislativ este afectată în condițiile coexistenței unor prevederi discordante, cu mențiunea că certitudinea juridică, precizia și claritatea ce trebuie să guverneze sistemul legislativ al unui stat sunt astfel periclitate.*

De asemenea, Curtea a subliniat că admiterea excepției de neconstituționalitate și constatarea neconstituționalității tezei a doua din art. 52 al Legii nr. 18/1991, care instituie caracterul de „*autoritate publică cu autoritate administrativ - jurisdicțională*” al comisiilor județene de fond funciar, **nu ar afecta în niciun fel activitatea acestor entități, ele continuând să își îndeplinească atribuțiile stabilite de lege, acelea de a soluționa contestațiile și de a valida ori invalida măsurile stabilite de comisiile locale** (conform art. 51 din Legea nr. 18/1991), hotărârile comisiilor județene putând să fie apoi supuse controlului unei instanțe judecătorești, respectiv judecătorei în a cărei rază teritorială este situat terenul, sentința pronunțată de aceasta fiind, în continuare, supusă căilor de atac prevăzute în Codul de procedură civilă, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, astfel cum stabilește art. 59 din Legea nr. 18/1991.

CAPITOLUL IV

CAZUISTICA INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

În urma demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului la entitățile implicate/responsabile, inclusiv anchete, au fost clarificate aspectele prezentate de petenți, au fost emise procesele-verbale de punere în posesie și, ulterior, titlurile de proprietate, au fost eliberate actele solicitate, inclusiv comunicarea hotărârilor comisiilor județene în cauză, în vederea exercitării dreptului de a formula contestație împotriva soluțiilor adoptate de acestea, după caz, au fost emise decizii de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților (în cazul în care reconstituirea în natură nu a fost posibilă).

Astfel, menționăm cu titlu de exemplu, următoarele:

Dosar nr. 15129/2021

Petentul a reclamat faptul că prin titlurile de proprietate emise, nu i s-a reconstituit dreptul de proprietate pentru întreaga suprafață de 34,75 ha., solicitată după autorul său.

Având în vedere că, din înscrisurile transmise, nu rezulta dacă au fost comunicate soluțiile celor două comisii de fond funciar și, totodată, dacă a fost formulată contestație/plângere, au fost efectuate demersuri la Primăria comunei Oprișor/ Comisia locală de fond funciar Oprișor, județul Mehedinți, în perioada august 2021- noiembrie 2021, în vederea clarificării acestui aspect.

Inițial, prin răspunsul formulat, comisia locală a precizat că nu intră în sarcina sa comunicarea soluției comisiei județene, însă, ulterior învederării prevederilor legale raportat la obligațiile ce îi incumbă, ne-a informat că, în data de 24 noiembrie 2021, ***a comunicat hotărârea în cauză petentului, fiind astfel repus în termenul de contestare a acesteia.***

Dosar nr. 11614/2021

Petenții au reclamat faptul că terenurile înscrise în titlurile de proprietate, pe care le dețin, se suprapun cu suprafața de 134,51 ha., teren forestier, validată prin H.C.J. Gorj în favoarea Obștii Gornăcel, pentru care Comisia locală de fond funciar Bumbești-Jiu a încheiat, în data de 20.03.2007, procesul-verbal de punere în posesie.

În urma demersurilor efectuate la cele două comisii de fond funciar, prin care li s-au subliniat atribuțiile legale stabilite prin legislația în materie, în sarcina comisiilor locale/județene de fond funciar, acestea și-au reevaluat punctul de vedere raportat la competența lor, în speța sesizată.

Ținând cont de faptul că soluționarea sesizării trenea, existând disensiuni la nivelul celor două comisii, în data de 15.09.2021, a fost efectuată o anchetă la Instituția Prefectului - Județul Gorj, cu participarea factorilor implicați, fiind stabilite termene, punctuale, de parcurgere a etapelor necesare soluționării cazului.

Ulterior, Comisia locală de fond funciar ne-a informat cu privire la faptul că situația sesizată a fost soluționată favorabil, prin acordul părților, după finalizarea dialogului tripartit, fiind încheiat un proces verbal, prin care *reprezentantul Obștei Gornăcel a fost de acord să lase în deplină și liniștită posesie terenurile celor doi petenți, așa cum le au înscrise în titlurile de proprietate, iar la întocmirea documentației cadastrale pentru eliberarea titlului de proprietate către Obștea Gornăcel, limita de grănițuire să ocolească cele două proprietăți care se află pe vechiul amplasament, părțile însușindu-și, în mod amiabil, rezolvarea acestui diferend.*

Celor doi petenți li s-a sugerat să-și întocmească documentația cadastrală pentru suprafețele de teren pe vechiul amplasament, conform titlurilor de proprietate.

Dosar nr. 1598/2021

Petentul a reclamat Comisia locală de fond funciar Constanța pentru tergiversarea soluționării cererii formulate în temeiul dispozițiilor art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991,

prin care a solicitat emiterea titlului de proprietate pentru terenul în suprafață de 122 mp. (curte), aferent casei de locuit deținută în proprietate.

Față de această situație, am sesizat Primăria Municipiului Constanța/ Comisia locală de fond funciar Constanța, iar ulterior, Instituția Prefectului - Județul Constanța/Comisia județeană de fond funciar Constanța.

Instituția Prefectului - Județul Constanța ne-a informat asupra faptului că s-a adresat Primăriei Municipiului Constanța, anexând în acest sens răspunsul acestei instituții din care rezulta că cererea petentului a stat la nivelul Direcției patrimoniu și cadastru un număr de **173 de zile**, după care a fost redirecționată către secretarul general, urmând a fi analizată de către Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Constanța.

În urma demersurilor și a anchetei efectuate, s-a constatat, inițial, *că nu era constituită și funcțională Comisia locală de fond funciar, fiind necesară o nouă solicitare de numire, prin Ordin, a noii componente a Comisiei locale de fond funciar, către Instituția Prefectului Județul Constanța.* Totodată, s-a consemnat faptul că, ulterior constituirii Comisiei locale de fond funciar Constanța, dacă Comisia județeană de fond funciar Constanța va constata că activitatea Comisiei locale este necorespunzătoare, va efectua un control la aceasta și va dispune măsurile care se impun.

Un al obiectiv stabilit cu ocazia anchetei, a fost ca, după începerea activității Comisiei locale de fond funciar, aceasta să constituie centralizatorul de cereri formulate în baza Legii nr. 87/2020 pentru modificarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, cu informarea instituției Avocatul Poporului și Instituția Prefectului Județul Constanța, despre numărul total de cereri și poziția ocupată de cererea petentului în registrul ce urmează să fie constituit.

Primăria Municipiului Constanța ne-a adus la cunoștință faptul că s-a constituit centralizatorul de cereri formulate în baza legilor mai sus menționate, fiind înregistrate 400 de astfel de cereri, cea a petentului regăsindu-se la poziția 213.

Ulterior, ținând cont de solicitările repetate la care nu s-a primit răspuns, în data de 13 aprilie 2022, a fost efectuată o nouă anchetă la Comisia județeană de fond funciar Constanța, iar în urma discuțiilor purtate cu reprezentanții celor două comisii de fond funciar și a documentelor puse la dispoziție, prin procesul-verbal nr. 9358/13.04.2022, s-a consemnat faptul că *a fost înaintată propunerea Comisiei locale de fond funciar Constanța privind soluționarea cererii petentului, formulate în baza Legii nr. 87/2020, urmând să parcurgă procedura legală, împotriva acesteia petentul având posibilitatea să formuleze contestație.*

Dosar nr. 1529/2020

Petenții au prezentat problemele cu care se confruntă în relația cu Primăria comunei Nicolae Titulescu, județul Olt, în ceea ce privește cererea de reconstituire a dreptului de proprietate asupra unui teren forestier (1 ha. - fiecare), precizând că instanțele de judecată s-au pronunțat în mod definitiv și irevocabil, Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Nicolae Titulescu și Comisia județeană de aplicare a Legii nr. 18/1991 Olt, fiind obligate să emită și să elibereze pentru toți reclamanții, alte titluri de proprietate pentru câte 1 ha teren cu pădure pe vechiul amplasament.

În vederea clarificării situației prezentate de petenți, în perioada februarie 2020 - mai 2022, au fost efectuate demersuri la comisiile mai sus menționate, demersuri din care a rezultat faptul că *prin hotărârile judecătorești pronunțate (rămase definitive / irevocabile) s-a stabilit că în situația respectivă nu există suprapunere, în realitate aceasta există, cu atât mai mult cu cât atât titlul de proprietate emis anterior cât și procesele verbale emise petenților nu au fost anulate de către instanțele de judecată.*

Ca urmare a demersurilor efectuate, **Instituția Prefectului Județul Olt ne-a informat că au fost emise Titlurile de proprietate pentru petenți, cu anexarea acestora în copie simplă.**

Dosar nr. 3772/2021

Petenta și-a exprimat nemulțumirile față de refuzul Primăriei comunei Leleasca, județul Olt, de a-i comunica unele documente (schiță cadastrală) ce au fac obiectul înscrierii sistematice

a imobilelor ce au demarat la sfârșitul anului 2019, menționând *că nu a putut să fie prezentă la momentul măsurărilor în cauză ca urmare a stării de urgență instituite pe teritoriul României și a sănătății precare avută în perioada respectivă.*

Față de situația prezentată de petentă, în data de 10 martie 2021, ne-am adresat conducerii Primăriei comunei Leleasca, județul Olt, solicitând examinarea situației create și luarea măsurilor legale ce se impun.

Având în vedere că prin răspunsul transmis, Primăria comunei Leleasca, județul Olt nu a făcut dovada că petentei i-au fost puse la dispoziție documentele solicitate, a fost aprobată efectuarea unei anchete la sediul instituției publice respective în data de 1 septembrie 2021.

Ulterior anchetei, *Primăria comunei Leleasca ne-a transmis, în copie, Planul cadastral pentru imobilul înscris în cartea funciară nr. 54708, ca urmare a finalizării înregistrării sistematice prin Programul Național de Cadastru și Carte Funciară, ce este intabulat pe numele autorului petentei, cu mențiunea că întreaga documentație (inclusiv extrasul de carte funciară nr. 54708) au fost înaintate acesteia.*

Dosar nr. 10042/2021

Ca urmare a constatării lipsei ocupării funcției de secretar general din cadrul Instituțiilor Prefectului din țară, deși această funcție este prevăzută expres prin art. 265 alin. (11) – (14)²³ și următoarele din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, a aspectelor ce au rezultat și din articolele și reportajele din presa locală, presa centrală și media online, precum și a discuțiilor purtate cu reprezentanții Instituțiilor Prefectului cu prilejul efectuării diverselor anchete efectuate de reprezentanții instituției Avocatului Poporului, având ca obiect încălcarea dreptului de proprietate privată a petenților de către instituțiile respective, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu.

În acest sens, ne-am adresat conducerii **Ministerului Afacerilor Interne** și am solicitat efectuarea demersurilor necesare în vederea numirii de către Guvern a persoanelor care să ocupe posturile de Secretar General în cadrul Instituțiilor Prefectului din țară. Solicitarea formulată s-a întemeiat pe faptul că, **prin lipsa secretarilor generali este afectată atât activitatea prefecturilor respective cât și procedura de eliberare a titlurilor de proprietate emise în baza Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar, care era blocată la nivelul întregii țări.**

Prin răspunsul primit, am fost informați că, în cadrul instituțiilor prefectului, funcțiile publice de secretar general sunt în curs de înființare/ocupare.

În scopul evitării unui blocaj instituțional, am fost informați cu privire la proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2021 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ (PL-x120/2021), la care a fost admis un amendament, referitor la completarea actului normativ de referință, în sensul că prefectul, prin ordin, poate delega, motivat, atribuțiile secretarului general conducătorului compartimentului juridic din cadrul instituției prefectului până la momentul ocupării funcției respective.

Astfel, în acest sens, **în data de 4 iunie 2021, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Legea nr. 155/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2021, pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ.**

Dosar nr. 14041/2021

Petentul, cu domiciliul în satul Homiceni, comuna Bârgăuani, județul Neamț, și-a exprimat nemulțumirile față de *tergiversarea soluționării cererii acestuia de schimbare a amplasamentului terenului în suprafață de 4305 mp.*, menționat în Titlul de proprietate nr. X/1995, teren fără cale de acces, cu alt teren cu aceeași suprafață, menționând că, în data de 14

²³ Dispoziții introduse prin **modificările aduse Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2021**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu numărul 117 din data de 3 februarie 2021

iunie 2021, a depus la Primăria comunei Bârgăuani titlul de proprietate respectiv, în original. A depus în susținere demersurile efectuate atât la Primăria comunei Bârgăuani cât și la Instituția Prefectului - Județul Neamț, cu precizarea că cererea acestuia nu este soluționată.

Față de situația prezentată de petent, ne-am adresat conducerii Primăriei comunei Bârgăuani, județul Neamț, solicitând examinarea situației create și luarea măsurilor legale ce se impun față de situația reclamată de acesta, urmată de o anchetă la sediul instituției publice respective în data de 20 ianuarie 2022.

Ulterior, **Primăria comunei Bârgăuani** ne-a transmis, în copie, *Titlul de proprietate nr. X/2021 emis pe numele petentului, cu mențiunea că titlul respectiv urmează a fi înmănat acestuia.*

Dosar nr. 19513/2021

Petenta a reclamat nepunerea în executare a unei decizii civile din anul 2015 a Tribunalului Dolj, definitive, prin care Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Dolj a fost obligată „*să înainteze documentația necesară punerii în posesie a reclamanților cu terenul astfel cum este individualizat la capătul de cerere anterior către A.D.S*”.

Față de această situație, în data de 19 octombrie 2021, am sesizat Agenția Domeniilor Statului, solicitând întocmirea protocolului de predare preluare a terenului de 1,425 ha. către Comisia Locală Calafat, **fără a primi răspuns.**

În vederea clarificării acestei situații, a fost aprobată efectuarea unei anchete la Agenția Domeniilor Statului în data de 17 ianuarie 2022.

Urmare anchetei efectuate, Agenția Domeniilor Statului, ne-a informat că proiectul de Hotărâre de Guvern privind trecerea terenului de 1,425 ha. din domeniul public al statului în domeniul privat al statului în vederea reconstituirii dreptului de proprietate se află Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Față de această situație, am sesizat, din nou, Agenția Domeniilor Statului, solicitând să ne informeze cu privire la avizarea și de către celelalte instituții a proiectului de Hotărâre de Guvern privind trecerea terenului de 1,425 ha. din domeniul public al statului în domeniul privat al statului în vederea reconstituirii dreptului de proprietate.

Ulterior, Agenția Domeniilor Statului, ne-a informat că proiectul de Hotărâre de Guvern privind trecerea terenului de 1,425 ha. din domeniul public al statului în domeniul privat al statului a fost avizat favorabil cu observații.

Având în vedere că, potrivit art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 137/2020 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile unor structuri din cadrul aparatului de lucru al Guvernului, „*Secretariatul General al Guvernului se organizează și funcționează ca instituție publică cu personalitate juridică în subordinea prim-ministrului, având rolul de a asigura derularea operațiunilor tehnice și de strategie aferente actelor de guvernare, rezolvarea problemelor organizatorice, juridice, economice și tehnice ale activității Guvernului, ale prim-ministrului, precum și reprezentarea Guvernului și a prim-ministrului în fața instanțelor judecătorești*”, am sesizat Secretariatul General al Guvernului.

Secretariatul General al Guvernului, ne-a informat că proiectul de Hotărâre de Guvern privind trecerea terenului de 1,425 ha. din domeniul public al statului în domeniul privat al statului a fost adoptat în ședința Guvernului din 18 martie 2022 și urma să fie publicat în Monitorul Oficial al României.

Ulterior, **în Monitorul Oficial al României nr. 316 din data de 31 martie 2022, a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 377/2022 privind trecerea unei suprafețe de 1,425 ha teren cu destinație agricolă din domeniul public al statului în domeniul privat al statului și în administrarea Agenției Domeniilor Statului, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate.**

În continuarea demersurilor în vederea punerii în posesie cu această suprafață de teren am sesizat, din nou, Agenția Domeniilor Statului pentru a ne informa cu privire la încheierea

protocolului cu Comisia locală de fond funciar Calafat, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.

Agenția Domeniilor Statului, ne-a comunicat că a fost semnat protocolul prin care a predată Comisiei locale de fond funciar Calafat suprafața necesară în vederea reconstituirii dreptului de proprietate persoanei îndreptățite.

Pentru întocmirea procesului-verbal de punere în posesie și înaintarea documentației Comisiei județene de fond funciar Dolj în vederea emiterii titlului de proprietate, am sesizat, în două rânduri, Primăria municipiului Calafat, care ne-a informat că a solicitat Instituției Prefectului Județul Dolj emiterea Ordinului privind actualizarea componenței Comisiei locale pentru aplicarea legilor fondului funciar a municipiului Calafat.

Față de această situație, am sesizat prefectul județului Dolj cu privire la emiterea Ordinului Prefectului privind actualizarea componenței Comisiei locale.

Instituția Prefectului Județul Dolj, ne-a informat că prin Ordinul Prefectului nr. 1373 din data de 27 iunie 2022 a fost actualizată componența Comisiei locale pentru aplicarea legilor fondului funciar a municipiului Calafat.

În aceste condiții, am sesizat, încă o dată, Primăria Municipiului Calafat, solicitând să ne informeze cu privire la întocmirea procesului verbal de punere în posesie și înaintarea documentației în vederea emiterii titlului de proprietate.

Primăria Municipiului Calafat, ne-a informat că prin procesul verbal de punere în posesie nr. 46411 din data 23 iunie 2022, *Comisia locală a procedat la punerea în posesie cu suprafața de 1,425 și a înaintat documentația în vederea emiterii titlului de proprietate.*

Dosar nr. 12219/2021

Petentul a reclamat nefinalizarea reconstituirii dreptului de proprietate pentru suprafața de 27 ha. teren forestier, conform unei sentinței civile din anul 2018, pronunțată de Judecătoria Găești.

Urmare a demersului efectuat, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, ne-a comunicat că a solicitat Instituției Prefectului Județul Dâmbovița completarea documentațiilor pentru întocmirea proiectului de hotărâre de guvern.

Instituția Prefectului Județul Dâmbovița, ne-a informat că a înaintat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților documentele solicitate pentru completarea documentațiilor pentru întocmirea proiectului de hotărâre de guvern.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a comunicat că a solicitat Instituției Prefectului Județul Dâmbovița completarea documentațiilor pentru întocmirea proiectului de hotărâre de guvern cu extrasele de carte funciară pentru terenurile în cauză.

Instituția Prefectului Județul Dâmbovița, ne-a comunicat că a solicitat Direcției Silvice Dâmbovița completarea documentației cu înscrierea terenului în cartea funciară.

Direcția Silvică Dâmbovița, ne-a informat că a pus la dispoziția ANCPI datele în sistem geospațial (GIS) însă până la acest moment **nu au fost deschise cărți funciare** pentru suprafața de fond forestier având regimul juridic de proprietate a statului de pe raza județului Dâmbovița, aflată în administrarea sa.

Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, ne-a informat că „În unitatea administrativ-teritorială (UAT) Dragodana, județul Dâmbovița, **a fost identificat terenul având suprafața de 275.825 mp., situat în sectorul cadastral nr. 40, aflat în proprietatea Statului Român, cu drept de administrare Regia Națională a Pădurilor – Romsilva prin Direcția Silvică Dâmbovița.**

De asemenea, în U.A.T. Dragodana, județul Dâmbovița sunt în derulare lucrări de înregistrare sistematică în baza contractului de servicii nr. X/2020”, (...).

Ulterior, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, ne-a comunicat că „*având în vedere complexitatea procesului de înregistrare sistematică, precum și importanța asigurării înscrierii în cartea funciară a unor informații exacte și complete cu privire la imobile, estimăm luna iulie 2022 ca termen de finalizare a contractului de servicii nr. X/2020, având ca obiect înregistrarea imobilelor situate în U.A.T. Dragodana din județul Dâmbovița*”.

Ținând cont de faptul că UAT Dragodana este responsabil de a inspecta și testa prestarea serviciilor menționate în contractul de prestări servicii, am sesizat Primăria comunei Dragodana, cu solicitarea de a ne informa cu privire la finalizarea contractului de servicii, respectiv dacă au fost recepționate lucrările de înregistrare sistematică

Primăria comunei Dragodana, județul Dâmbovița, ne-a comunicat că „în data de 4 decembrie 2021 lucrarea a intrat în publicare la sediul U.A.T. Dragodana până la data de 4 februarie 2022.

În urma publicării și prezenței proprietarilor la sediul U.A.T. Dragodana, s-au depus un număr de 1499 de contestații. Aceste contestații sunt evaluate de către O.C.P.I. Dâmbovița conform legii într-un termen de două luni. Având în vedere volumul mare de contestații, termenul s-a prelungit până la data la care fiecare contestație va primi răspuns”.

În aceste condiții, am sesizat, din nou, Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Dâmbovița, solicitând să ne informeze cu privire la finalizarea perioadei de soluționare a contestațiilor, precum și dacă a întocmit cartea funciară pentru terenul în suprafață de 275825 mp., având ID 8357, care apoi va fi transmisă Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Dâmbovița pentru a se putea emite hotărâre de guvern de trecere a suprafeței din proprietatea publică în proprietatea privată a statului spre a putea fi pusă în posesie (**dosar în lucru**).

Dosar nr. 921/2021

Biroul Teritorial Brașov s-a sesizat din oficiu cu privire la faptul că nu există o bază de date privind proprietarii terenurilor agricole, precum și cu privire la faptul că Registrul unic național privind circulația și destinația terenurilor agricole situate în extravilan **nu este operational și actualizat** în raport cu informațiile transmise de autoritățile publice reglementate de prevederile legale și, începând cu anul 2021 a efectuat numeroase demersuri (inclusiv o anchetă) la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – instituție care instituie, gestionează și administrează Registrul unic național - cât și la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Concluzionând, rezultatul demersurilor efectuate, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale au precizat faptul că încă se lucrează la elaborarea aplicației privind Registrul unic, la nivelul instituției (departamentul IT), și va continua colaborarea cu A.N.C.P.I. pentru a se stabili detaliile tehnice necesare încheierii Protocolului care va cuprinde categoriile de informații care se comunică, natura informațiilor, regimul de procesare și acces în spațiul public a acestor informații, privitoare la actele translativ de proprietate și documentele cadastrale (**dosar în lucru**).

CAPITOLUL V

INFORMAȚII OBTINUTE DE LA AUTORITĂȚILE /ENTITĂȚILE SESIZATE

A. Din informațiile obținute de la autoritățile sesizate/entitățile implicate în acest proces, prezentăm în cele ce urmează **dificultățile** cu care acestea s-au confruntat în procesul de reconstituire / constituire a dreptului de proprietate, evidențiate, defalcate, pe fiecare comisie județeană de fond funciar, precum și aspectele comunicate de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, Administrația Domeniilor Statului, Regia Națională a Pădurilor ROMSILVA și Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Alba

Nu au fost efectuate controale la comisiile locale de fond funciar, având în vedere contextul pandemic COVID-19, însă s-a discutat în permanență cu acestea și s-au luat măsuri de soluționare a multor deficiențe raportate.

În situațiile în care UAT-urile nu au încadrat expert cadastral au fost încheiate contracte de prestări servicii cu experți autorizați;

Majoritatea rezervei Comisiilor locale de fond funciar este constituită din terenuri neidentificate/ cu poziționare incertă sau parțial cu poziționare incertă;

În cazul Comisiei locale de fond funciar Mirăslău se menționează că sunt multe situații în care suprafața din tarla este mai mică decât suprafețele însumate din titlurile de proprietate emise în tarla respectivă, proprietarii nu își dau acordul în vederea rectificării titlurilor, nu au fost introduse acțiuni în instanță și multe terenuri au intrat în circuitul civil. Totodată, sesizează dificultăți în relația cu ADS referitor la predarea terenurilor. De asemenea, la nivelul Comisiei locale de fond funciar Sona au fost constatate situații în care suprafața din tarla este mai mică decât suprafețele însumate din titlurile de proprietate emise în tarla respectivă, dar nu s-au dispus măsuri.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Arad

Sesizează dificultăți apărute în relațiile cu RNP Romsilva - administratorii terenurilor cu vegetație forestieră, respectiv Direcția Silvică Arad refuză să semneze procesele verbale de punere în posesie, atât în situația terenurilor care au fost puse la dispoziția comisiilor locale pentru persoanele validate în anexele lucrărilor întocmite în baza Legii nr. 1/2000 și a Legii nr. 247/2005, cât și a persoanelor care dețin hotărâri judecătorești definitive, prin care instanța a stabilit amplasamentul pe care să se realizeze punerea în posesie, urmare a unei identificări prealabile în teren.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Argeș

La nivelul județului, există un număr mare de cereri nesoluționate, 21.790 pentru teren agricol și 16039 pentru teren forestier.

La nivelul UAT Ștefănești, în urma sesizării, a fost reluată procedura de inventariere potrivit Legii nr. 165/2013.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Bacău

Raportat la nepunerea în executare de către comisiile locale a hotărârilor judecătorești (128 hotărâri), acestea au motivat lipsa planurilor parcelare a terenurilor agricole, suprafețele

de teren agricol aflate în rezervă nu au identificare certă, precum și dificultăți în identificarea persoanelor îndreptățite.

În acest sens, Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Bacău a transmis tuturor comisiilor locale circulare cuprinzând îndrumări pentru întocmirea documentațiilor necesare validării dreptului de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Bihor

Sesizează că întâmpină dificultăți în relația cu A.D.S. - Bihor, care refuză semnarea anexelor propuse spre validare respectiv anexa nr. 29 și nr. 49 la H.G. nr. 890/2005, motivat de faptul că la momentul solicitării există teren în rezerva Comisiilor locale, refuzat de persoanele îndreptățite, invocând punctul de vedere al A.D.S.- București, în care se menționează că posibilitatea predării suprafețelor de teren aflate în administrare se face numai după epuizarea rezervei comisei locale de fond funciar.

O altă problemă cu care se confruntă o reprezintă titlurile de proprietate emise și neridicate de titulari sau de moștenitorii acestora, aproximativ 3200, la nivelul județului;

Totodată, sesizează și existența unor dificultăți în aplicarea prevederilor legale stabilite prin Legea nr. 231/2018 și Legea nr. 87/2020, întrucât niciunul din aceste acte normative nu a reglementat apariția ulterioară a unor norme de aplicare pentru aceste dispoziții de completare a Legii nr. 18/1991, cu precizarea că aceste noi reglementări intră în contradicție cu dispoziții cuprinse în alte acte normative, lipsind prevederi esențiale pentru aplicarea acestora, mai ales în ceea ce privește entitățile care au sarcina de a le aduce la îndeplinire. Astfel, se precizează că *„se impune ca legiuitorul să prevadă în mod expres perioada de referință aplicată la art.27 alin. 2³ în condițiile în care perioada de referință a legilor fondului funciar este 6 martie 1945-1 ianuarie 1990, art.23 din lege face trimitere la acte de la data intrării în cooperativa agricolă de producție, iar situațiile reglementate la art. 27 alin. (2³) vizează terenuri necooperativizate.”*

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Bistrița-Năsăud

La nivelul județului, toate Comisiile locale de fond funciar au definitivat situația privind rezerva de teren, aceasta fiind constituită din **terenuri neidentificate/ cu poziționare incertă;**

Majoritatea hotărârilor judecătorești nu pot fi puse în executare motivat de faptul că nu sunt întocmite planurile parcelare, situația urmând să se deblocheze prin efectuarea lucrărilor de cadastru general.

În ceea ce privește dificultățile apărute în aplicarea prevederilor legale stabilite prin Legea nr. 231/2018 și Legea nr. 87/2020, se face referire la lipsa anexelor în care pot fi înscrise persoanele fizice care solicită eliberarea titlurilor de proprietate, motiv pentru care apreciază că s-ar impune o modificare a legislației în acest sens. Totodată, un alt aspect este legat de faptul că termenul de depunere a cererilor este deschis, astfel că, multe persoane fizice sau juridice, ale căror cereri și contestații au fost respinse, depun din nou cereri care au același obiect, comisiile locale și cele județene fiind puse în situația de a se pronunța, de mai multe ori, asupra acelorași cereri/contestații.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Botoșani

La nivelul acestei comisii se poate constata faptul că inventarierea terenurilor a fost finalizată la toate cele 78 U.A.T.-uri, documentațiile fiind vizate de reprezentanții A.N.C.P.I., iar rezerva retrocedabilă a fost înregistrată cu poziționare incertă.

Se reclamă dificultăți în soluționarea cererilor formulate în temeiul art. 23 și art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, motivat de faptul că nu au fost adoptate norme metodologice de aplicare a acestor dispoziții legale, deși actul normativ nu prevede obligativitatea existenței acestora.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Brăila

Față de activitatea acestei comisii autoritatea publică menționează că, o parte din dosarele aflate la comisiile locale de fond funciar nu pot fi soluționate, deoarece rezerva de teren aflată la dispoziția acestora a fost epuizată. După solicitarea unui punct de vedere de la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, prin răspunsul respectiv nu se clarifică situația acestora, prin Normele Agenției Domeniilor Statului privind încheierea protocoalelor de predare-primire a terenurilor cu destinație agricolă se stipulează condiția ca solicitantul să facă dovada că suprafața de teren reprezintă vechiul amplasament, că a fost preluată de stat și se regăsește în administrarea A.D.S.

Se precizează că la nivelul tuturor U.A.T.-urilor se desfășoară activități specifice de realizarea a cadastrului sistematic, până la finalizarea acestora necunoscându-se exact dacă în urma măsurătorilor și realizării noilor planuri parcelare se vor identifica terenuri care să completeze rezerva comisiilor locale în cauză, ce va conduce și la refacerea tuturor anexelor la H.G. nr. 401/2003 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 165/2013.

În ceea ce privește aplicarea dispozițiilor art. 24 alin. (3) și art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991, prin nedefinirea termenului de teren aferent construcțiilor, după consultarea instituției A.N.R.P., au fost informați că există o propunere de modificare și completare a Legii nr. 18/1991, aceasta fiind înregistrată la Senat pentru dezbatere cu nr. B283/2021, cererile petenților cu incidența acestor dispoziții legale fiind suspendate.

De asemenea, Comisiile Locale au fost informate permanent prin circulare transmise în legătura cu modificările legislative în domeniul fondului funciar, solicitându-se totodată accelerarea procesului de reconstituire.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Brașov

La nivelul acestei comisii județene au fost întâmpinate dificultăți în ceea ce privește schimbarea domenialității unor suprafețe de teren cu destinație forestieră, retrocedate în baza unor sentințe judecătorești definitive, conform art. 6 alin. (5) din Legea nr.165/2013.

În ceea ce privește atribuțiile de îndrumare și control au fost efectuate mai multe astfel de acțiuni, respectiv la C.L.F.F. - Părau, C.L.F.F.- Râșnov, C.L.F.F.- Jibert, C.L.F.F.- Moieciu, C.L.F.F.- Bran, C.L.F.F.- Beclean, C.L.F.F.- Făgăraș, C.L.F.F.- Dumbrăvița, C.L.F.F.- Ungra, U.A.T.- Viștea, C.L.F.F.- Predeal, C.L.F.F.- Lisa, C.L.F.F.- Sâmbăta de sus, fiind dispuse măsuri pentru:

- punerea în aplicare cu prioritate a sentințelor judecătorești;
- reglementarea situației juridice a limitelor UAT-urilor;
- soluționarea imediată a cererilor asupra cărora CLFF nu s-a pronunțat;
- întocmirea proceselor-verbale de punere în posesie conform Ordinului nr.700/2014 al ANCPH București;
- definitivarea planurilor parcelare și înaintarea acestora spre avizare la OCPI Brașov în vederea redactării titlurilor de proprietate;
- afișarea la sediul UAT-ului, în conformitate cu prevederile legale, a documentațiilor privind constituirea/reconstituirea dreptului de proprietate.

Cu toate acestea, la nivelul C.L.F.F.- Dumbrăvița, există situații cu cel puțin 2 sentințe definitive prin care C.J.F.F.- Brașov este obligată la emiterea titlurilor de proprietate și, deși s-a aplicat președintelui comisiei locale, primarul UAT-ului, o amendă contravențională, în cuantum de 10.000 lei, de către prefect, precum și, o amendă contravențională, în cuantum de 30.000 lei, de către A.N.R.P., nu a fost finalizată de comisia locală documentația necesară emiterii titlurilor de proprietate.

Totodată se precizează că, în urma efectuării lucrărilor de întocmire a planurilor parcelare în sistem „Stereo 70”, multe titluri de proprietate au fost modificate pe cale administrativă, din cauză suprapunerilor fizice rezultate iar în situațiile în care s-au constatat

suprafețe mai mici s-a procedat la diminuarea procentuală a tuturor suprafețelor înscrise în titlurile de proprietate din parcelele respective.

Referitor la întocmirea documentației necesare emiterii titlurilor de proprietate se menționează că, la nivelul județului Brașov, toate comisiile locale colaborează cu experți topo autorizați.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Buzău

La nivelul acestei comisii sunt reclamate întâmpinarea unor probleme în relația cu unele comisii locale de fond funciar, respectiv cu secretarii generali ai U.A.T.-urilor, aceștia neimplicându-se în întocmirea documentațiilor necesare reconstituirii dreptului de proprietate.

Cu titlu de exemplu, se precizează faptul că, pe rolul Judecătoriei Pătârlagele au fost înregistrate dosarele nr. X și Y în care Direcția Silvică Buzău a contestat hotărârile Comisiei județene de fond funciar Buzău, prin care se stabileau amplasamentele în vederea punerii în posesie a celor îndreptățiți (pentru suprafața de 86,00 ha. teren cu vegetație forestieră).

La Comisia locală Chiliile există o hotărâre judecătorească ce nu poate fi pusă în executare, pentru care este necesară întocmirea documentației în vederea emiterii titlului de proprietate, fiind situată pe teritoriul administrativ al altei comune (Odăile), amplasament pe care, conform O.C.P.I. Buzău există emise titluri de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Călărași

Agenția Domeniilor Statului nu răspunde la adresele formulate de către Comisiile locale de fond funciar sau refuză să pună la dispoziția Comisiilor locale amplasamente pentru suprafețele de teren pentru care persoanele îndreptățite care optează să primească teren din domeniul public/privat al statului, motivat de faptul că la momentul solicitării există teren în rezerva Comisiilor locale, refuzat de persoanele îndreptățite.

Datorită dispozițiilor art. 6 alin. (5¹), din Legea nr. 165/2013, cetățenii pentru care se preluaseră teren de la A.D.S. prin protocol, au rămas nepuși în posesie deoarece Comisiile locale au predat aceste terenuri Agenției Domeniilor Statului, întrucât nu s-au întocmit fișe de punere în posesie anterioare apariției Legii nr. 165/2013.

Deși legea fondului funciar au un caracter reparatoriu, se consideră că în mod nejustificat s-a introdus alin. (5¹) la art. 6 din Legea nr. 165/2013, când ar fi trebuit precizat că aceste terenuri se vor preda A.D.S. - ului numai după finalizarea operațiunilor de punere în posesie și emitere a titlului de proprietate pentru cetățenii îndreptățiți.

În prezent, se încearcă întocmirea documentației pentru preluarea terenurilor de la A.D.S., însă trebuie întocmită și Anexa 10 conform H.G. nr. 401/2013 care are rubrică cu amplasamentul propus preluării, iar Biroul Teritorial Județean al Agenției Domeniilor Statului neavând personalitate juridică trebuie să se adreseze A.D.S. București și să aștepte îndrumări.

Se întârzie punerile în posesie în posesie, deoarece întocmirea planurilor parcelare este condiționată de atribuirea de numere cadastrale pentru fiecare parcelă în vederea întocmirii cărților funciare.

În cazul în care într-un plan parcelar, parcela cu TDCL este mai mare decât cea pentru care urmează să se facă punerea în posesie, sunt nevoiți mai întâi să obțină număr cadastral pentru această parcelă, după care se dezmembrează parcela în câte loturi este nevoie, tot cu atribuire de numere cadastrale.

Totodată, punerea în posesie este greoaie și datorită faptului că potrivit art. 12 din Legea nr. 165/2013 trebuie făcută după ordinea cronologică a cererilor inițiale, ori în cazul decesului, când nu se cunosc moștenitorii, trebuie utilizată publicitatea lărgită care necesită timp și care duce la blocarea procesului de punere în posesie.

Numărul mare de cereri nesoluționate (fără titluri de proprietate) se datorează și erorilor existente în lucrările de inventariere a terenurilor întocmite conform Legii nr. 165/2013.

Conlucrarea greoaie a Comisiilor locale cu Ocoalele Silvice și O.C.P.I. Călărași deoarece solicită planuri parcelare conform art. 40 alin. (4) din Legea nr. 7/1996.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților deși are atributul exclusiv de îndrumare pe aplicarea legislației specifice în domeniul fondului funciar, nu a realizat proceduri unice de lucru pentru Comisiile locale și județene de fond funciar, în vederea reglementării unitare a modului de lucru atât pentru validarea dreptului de proprietate, cât și pentru punerea în posesie și întocmirea documentațiilor necesare pentru emiterea titlurilor de proprietate, având în vedere economia textelor din legislația specifică.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților tergiversează solicitările Comisiei județene de inițiere a unor hotărâri de guvern de trecere din domeniul public sau privat al statului a unor suprafețe de teren cu destinație forestieră, înaintate de peste un de zile.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Caraș-Severin

Documentațiile înaintate de comisiile locale nu sunt însoțite de planurile parcelare - lipsa planurilor parcelare;

Au fost identificate situații în care hotărârile judecătorești nu au putut/nu pot fi puse în executare motivat de faptul că nu sunt întocmite planurile parcelare, punerea în posesie pe un alt amplasament decât cel prevăzut în sentință, teren identificat greșit, reclamant decedat.

Au fost întâmpinate dificultăți în relația cu ADS, respectiv intabularea de către ADS în Cartea Funciară a unor suprafețe fără respectarea protocoalelor de predare-primire a acestor suprafețe către Comisiile locale de fond funciar și pentru care au fost emise titluri de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Cluj

Din cele **81 de UAT-uri existente la nivelul județului**, doar un număr de **32 de comisii locale** au furnizat informațiile solicitate.

Printre deficiențele constatate în urma efectuării acțiunilor de control (începând cu anul 2017 au fost efectuate 35 de acțiuni de verificare a modului de aplicarea legislației în materie) la comisiile locale de fond funciar, s-au regăsit și completarea defectuoasă a registrului special al cererilor de reconstituire/constituire a dreptului de proprietate (locuri libere, numere de înregistrare acordate neconsecutive, necomunicarea situației centralizatoare a cererilor de restituire).

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Constanța

Până la data elaborării prezentului Raport, comisia în cauză nu a formulat răspuns la solicitarea adresată.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Covasna

Din totalul de **45 de comisii locale** din județul Covasna, doar **19 comisii locale** au comunicat că nu definitivat situațiile privind rezerva.

Există cel puțin un număr de 25 de hotărâri judecătorești care nu au fost puse în executare.

La nivelul județului, există un număr mare de cereri nesoluționate, 7351 pentru teren agricol și 5386 pentru teren forestier.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Dâmbovița

Hotărârile judecătorești prin care se reconstituie dreptul de proprietate pentru terenurile cu destinație forestieră pot fi puse în aplicare numai în urma trecerii acestora din domeniul public în domeniul privat al statului prin Hotărâri de Guvern. Proiectele de Hotărâri de Guvern nu sunt avizate de către Ministerul de Finanțe decât dacă terenurile respective sunt intabulate

în cartea funciară. Autoritatea Națională pentru Restituirea solicită date privind intabularea de la Direcția Silvică, care răspunde că terenurile nu sunt intabulate în cartea funciară, neavând fonduri pentru aceste operațiuni.

Agenția Domeniului Statului nu încheie cu celeritate protocoalele de predare-primire în vederea punerii la dispoziție a terenului către comisiile locale.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Dolj

Lacuna legislativă în ceea ce privește aplicarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 165/2013, respectiv aplicarea alin. (1) lit. a). Consideră că este necesar ca legiuitorul să precizeze de câte ori persoana îndreptățită poate refuza oferta făcută de către Comisia locală. De asemenea, se precizează că aplicarea prevederilor alin. (3) din art. 12 se face cu dificultate și necesită astfel intervenția legiuitorului, deoarece punerea în executare a hotărârilor judecătorești se face de cele mai multe ori cu plata unor penalități în sarcina Comisiilor locale și a Comisiei județene.

În unele situații s-a constatat, la executarea planurilor parcelare că suprafața predată de către Agenția Domeniului Statului este incompletă sau mai mică decât ce este înscris în procesul verbal de delimitare și a protocolului de predare, ceea ce a conturat necesitatea refacerii procesului verbal de delimitare și a protocolului de predare, astfel că procedura complexă de scoatere a terenului din domeniul public al statului duce la prelungirea termenului de emitere a titlului de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Galați

La nivelul acestei comisii există situații în care hotărârile judecătorești nu au putut / nu pot fi puse în executare, existând în acest sens 15 comisii locale care invocă ca motive principale faptul că persoanele îndreptățite au refuzat amplasamentele propuse de comisiile locale, lipsa planurilor parcelare, rezerva de teren a comisiilor este insuficientă, lipsa fondurilor necesare pentru întocmirea planurilor parcelare, lipsa de interes a persoanelor îndreptățite sau a moștenitorilor acestora.

De asemenea, în vederea aplicării unitare la nivel național a dispozițiilor art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare și se apreciază că ar fi necesară adoptarea de norme metodologice de aplicare a acestor dispoziții legale.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Giurgiu

La nivelul unei Comisii locale de fond funciar, pentru nefinalizarea activității de inventariere a terenurilor potrivit Legii nr. 165/2013, în urma unei acțiuni de control a fost întocmit procesul-verbal de constatare și sancționare, împotriva căruia Primăria comunei Adunații Copăceni a formulat plângere în instanță.

Există situații în care hotărârile judecătorești nu pot fi puse în aplicare, motivul fiind lipsa planurilor parcelare, lipsa terenului, neacceptarea amplasamentului, refuzul ADS privind predarea în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite dintr-o unitate administrativ-teritorială pe raza altor U.A.T.-uri din județ;

Există anumite disfuncționalități, în relațiile cu entitățile implicate, în speță Comisiile locale de fond funciar, care sunt generate de slaba pregătire profesională a funcționarilor și a personalului contractual din cadrul primăriilor, de fluctuațiile de personal, de numărul insuficient al personalului raportat la volumul mare de muncă.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Gorj

La nivelul județului sunt **37.574 de cereri nesoluționate** formulate pentru reconstituirea/constituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și **26753 cereri** nesoluționate formulate pentru terenurile forestiere.

La nivelul județului există cazuri în care hotărârile judecătorești, prin care s-a dispus reconstituirea dreptului de proprietate asupra unor terenuri cu vegetație forestieră, nu au putut fi puse în executare din cauza vidului legislativ creat în urma pronunțării Deciziei CCR nr.395/2017.

Totodată, raportat la acest fapt se precizează că, în localitățile în care se realizează lucrări de cadastru general (a se vedea comuna Bustuchin, județul Gorj, care a finalizat procedura de cadastrare pentru tot teritoriul U.A.T.), se confruntă cu situația în care terenurile forestiere validate anterior publicării Deciziei C.C.R. nr. 395/2017, atât pe vechiul amplasament, cât și pe alt amplasament, terenuri pe care s-a efectuat punerea în posesie și proprietarii au încheiat contacte de prestări servicii silvice cu ocoalele competente, respectivele terenuri forestiere nu mai pot fi evidențiate în titluri de proprietate deoarece au fost evidențiate prin cadastrarea generală în cartea funciară, în proprietatea Statului Român.

De asemenea, s-a subliniat că, pe măsură ce lucrările de cadastrare generală vor avansa, tot mai multe terenuri forestiere vor fi înscrise în cartea funciară în favoarea Statului Român, (chiar în condițiile în care aceste terenuri au aparținut înainte de anul 1948 unor persoane fizice, iar după apariția Legii nr. 18/1991 au fost solicitate prin cereri de reconstituire, au fost deja validate și puse în posesie), blocându-se astfel posibilitatea scrierii titlurilor de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Harghita

La nivelul județului, există un număr mare de cereri nesoluționate, 804 pentru teren agricol și 375 pentru teren forestier.

Nu s-a solicitat Agenției Domeniului Statului întocmirea protocoalelor de predare-primire a unor suprafețe de teren.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Hunedoara:

Se menționează că, la nivelul Comisiei locale de fond funciar Gurasada, există un protocol de predare - primirea încheiat înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, între Comisia locală a comunei Gurasada și ADS, pentru o suprafață de 32 ha., dar care nu a fost finalizat (nu a fost cazul acționării în judecată a ADS -ului);

În ultima perioadă nu au fost efectuate controale la comisiile locale;

Se menționează că Situația terenurilor prevăzută la art. 6 din Legea nr. 165/2013 a fost întocmită, conform normelor de aplicare a legi, aprobate prin HG nr. 403/2013, în toate cele 69 unități administrativ - teritoriale, a fost avizată de OCPI - Hunedoara, însușită de Comisia județeană, centralizatorul pe județul Hunedoara fiind comunicat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților și Agenției Domeniilor Statului, **fără să se menționeze, explicit, dacă este constituită și din suprafețe cu poziționare incertă.**

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Ialomița:

Se invocă faptul că prin refuzul nejustificat al A.D.S.-lui de a proceda la încheierea protocoalelor de predare primire, nu s-a putut realiza obligația comisiilor locale de punere în posesie și nici a comisiei județene de a elibera titlurile de proprietate.

Există un număr total de 148 de sentințe - pronunțate anterior anului 2013 (aproximativ 2071 ha.) prin care A.D.S. este obligată să predea prin protocol terenul necesar punerii în posesie a foștilor proprietari, pentru un număr de 14 sentințe fiind refăcută documentația și solicitată suprafața de 404,30 ha., însă A.D.S. a returnat documentația deoarece amplasamentul

este situat pe terenuri care fac parte din domeniul public al statului, iar pentru 65 sentințe fiind refăcută documentația și solicitată suprafața de 1666,66 ha.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași

La nivelul acestei comisii, informațiile solicitate de Avocatul Poporului au fost comunicate doar de un număr de 49 de unități administrativ teritoriale din totalul de 98 din județ, din care a rezultat că:

- numărul cererilor de reconstituire a dreptului de proprietate rămase nesoluționate este de 22076, din care 19563 cereri pentru teren agricol și 1649 cereri pentru teren forestier;
- nu sunt Comisii locale nefuncționale;
- au fost efectuate un număr de 2 controale în urma cărora s-au întocmit documentațiile prealabile emiterii titlului de proprietate;
- au fost promovate un număr de 39 de acțiuni în anulare a titlurilor de proprietate, fiind admise un număr de 13 și respinse 26;
- există 3 situații în care au fost anulate titluri de proprietate pe cale administrativă;
- sunt 8 comune care nu au încadrat expert cadastru, însă pentru aceste cazuri se procedează la încheierea unor contract de colaborare cu persoane fizice autorizate;
- au fost formulate 384 de cereri în temeiul Legii nr. 231/2018 și Legii nr. 87/2020, din care au fost soluționate 120 de cereri.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Ilfov

Prin răspunsul formulat autoritatea publică respectivă ne-a menționat că, **din informațiile deținute la nivel județean, necesarul de teren agricol pentru reconstituirea dreptului de proprietate este mai mare decât terenul avut la dispoziție**, cu precizarea că toate comisiile de fond funciar de pe raza administrativă a județului Ilfov sunt funcționale.

Sunt identificate probleme și cu punerea în executare a unor hotărâri judecătorești, în vederea atribuirii în compensare / emiterii titlului și punerii în posesie pentru diverse terenuri echivalate de către instanță de judecată la anumite valori.

Se precizează faptul că, în ultimii ani, din lipsa acută de personal, nu au fost efectuate controale la nivelul comisiilor locale de fond funciar.

Autoritatea publică în cauză a menționat faptul că la nivelul județului Ilfov sunt 2 comisii locale care nu au definitivat nici până în prezent situația privind rezerva, inclusiv a celor în care rezerva este constituită din suprafețe neidentificate / „cu poziționare incertă”, fără însă a le nominaliza.

Se face referire la faptul că există hotărâri judecătorești prin care sunt obligate comisiile locale și comisia județeană la reconstituirea dreptului de proprietate, titluri executorii ce au fost obținute în baza unor înregistrări ce au stat deja la baza emiterii altor de titluri de proprietate.

Totodată, se menționează, că, *„din păcate, nu se poate asigura o apărare corespunzătoare având în vedere lipsa de personal în cadrul serviciului juridic la nivelul instituției combinată cu faptul că județul Ilfov a fost reînființat începând cu anul 1996²⁴, și prin urmare, nu avem arhivate actele care au stat la baza emiterii unor acte de proprietate din perioada 1991 – 1996”*.

Autoritatea publică în cauză precizează că *este necesară apariția unor norme metodologice de aplicare a dispozițiilor art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991 republicată, având în vedere că una din condițiile pentru emiterea titlului de proprietate este aceea ca terenul să fie în proprietatea statului sau a unităților administrativ teritoriale și persoanele solicitante să aibă calitatea de proprietari ai construcțiilor, ceea ce implică un transfer interdomenial de proprietate în cazul în care terenul se află în proprietate publică.*

²⁴ În fapt, județul Ilfov a fost reînființat la data intrării în vigoare a Legii nr. 50/1997 pentru modificarea articolului 126 din Legea administrației publice locale nr. 69/1991, republicată, potrivit căruia „(1) De la data intrării în vigoare a prezentei legi și până la noua organizare administrativ-teritorială a țării, sectorul agricol Ilfov va avea statut de județ, cu denumirea Județul Ilfov, având reședința în municipiul București”

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Maramureș:

Se precizează faptul că, în cazul UAT-urilor în care nu au încadrați topografi se fac contracte de prestări servicii cu astfel de specialiști, pentru a nu bloca această activitate.

Activitatea în cadrul compartimentului fond funciar este îngreunată și de relațiile interinstituționale, respectiv, comisii locale, ocoale silvice, nu întotdeauna foarte prompte sau cooperante.

Se întâmpină, de asemenea, greutăți în ceea ce privește rezerva de teren agricol sau forestier, pusă la dispoziția comisiilor locale, incompletă sau incorect identificată.

Un alt factor care a condus la încetinirea procesului de finalizare a punerilor în posesie îl reprezintă și *„situația generată de Decizia nr. 395/2017 a CCR. Documentația stufoasă pretinsă de către ANRP și procedura anevoioasă prin care ar urma să se emită acele hotărâri de guvern care să permită transmiterea terenurilor cu vegetație forestieră validate de către comisiile județene de fond funciar, din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia fac ca proprietarii să-și între în drepturi după o perioadă foarte îndelungată de la depunerea cererilor.”*

O altă cauză care reprezintă un factor de încetinire a acestei activități este numărul redus de personal în cadrul serviciului juridic care, împovărat cu un volum foarte mare de muncă face cu greu față diverselor situații specifice activității de reconstituire constituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Mehedinți:

Referitor la situația rezervei, sunt cazuri în care la nivelul comisiilor locale nu există teren în rezervă, iar acolo unde există teren disponibil, în majoritatea cazurilor rezerva este constituită din suprafețe cu *„poziționare incertă”*;

La nivelul CLFF Șimian se precizează că o parte din sentințele civile nu pot fi puse în aplicare din cauza faptului că proprietarii/moștenitorii refuză să comunice cu comisia pentru identificarea și delimitarea amplasamentelor, iar o altă cauză o reprezintă noul regulament prin care este necesară întocmirea documentației - pentru alocarea de număr cadastral. Totodată, se precizează că s-a demarat procedura de cadastrare generală, ocazie cu care se va rezolva și punerea în aplicare a sentințelor și, totodată, a dosarelor de reconstituire/constituire. Se menționează, însă că, potrivit regulamentului de aplicare a legilor fondului funciar aprobat prin HCJFF- Mehedinți, art. 52, nu se mai pot întocmi documentații de către topograful angajați ai U.A.T.-urilor.

La nivelul UAT Izvoru Bârzii - se precizează existența unei hotărâri judecătorești care nu a putut/nu pot fi pusă în aplicare, din cauza faptului că terenul se afla în perimetrul ADS și se întâmpină dificultăți în relația cu autoritatea în cauză.

În cazul UAT-urilor în care nu au încadrați cadaștriști se fac contracte de prestări servicii cu astfel de specialiști.

În cazul U.A.T.- Padina se precizează că s-au constatat situații în care suprafața din tarla a fost mai mică decât suprafețele însumate din titlurile de proprietate emise în tarlaua respectivă însă, nu au fost luate măsuri privind rectificarea titlurilor de proprietate.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Mureș:

Referitor la existența unor dificultăți în relațiile cu entitățile implicate/cu responsabilitate în reconstituirea dreptului de proprietate în baza legilor fondului funciar (alte comisii locale, A.D.S., R.N.P. Romsilva-direcții silvice/ocoale silvice etc.), s-au evidențiat următoarele:

La nivelul UAT Chiheru de Jos: Direcția Silvică a tergiversat punerea la dispoziția comisiei locale a amplasamentelor de teren forestier, inclusiv în cazul în care au existat hotărâri judecătorești pentru terenurile respective;

La nivelul UAT Gănești și a altor comisii locale A.D.S. refuză, predarea a 116,37 ha., deși majoritatea terenurilor sunt nelucrate, în paragină;

La nivelul UAT Daneș: dificultăți în preluarea terenurilor ADS, documentația fiind transmisă de Comisia Județeană Mureș către instituția respectivă în urma Hotărârii nr. 278/01.08.2011 pentru suprafața de 246,69 ha. și după ce A.D.S. - București prin adresa nr. 82501 din data de 10.04.2013 comunică că, în acel moment, protocolul de predare primire teren nr. 87739/2013 se află în circuitul intern de semnături;

La nivelul UAT Stânceni: au existat unele situații cu Romsilva, care au fost soluționate;

La nivelul UAT Lunca Bradului: dificultăți în ceea ce privește procedura de trecere a terenurilor forestiere din domeniul public, în domeniul privat al statului, Direcția Silvică Mureș, A.D.S., A.N.R.P., Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate private asupra terenurilor;

La nivelul UAT Ceașu de Câmpie: au existat dificultăți în relațiile cu ADS;

La nivelul UAT Apold: dificultăți în rezolvarea problemelor de fond funciar în relațiile cu ADS București în sensul că au răspuns foarte târziu sau chiar deloc adreselor emise de UAT Apold;

La nivelul UAT Voivodeni: dificultăți în relația cu Romsilva - Direcția Silvică Mureș;

La nivelul UAT Crăciunești: dificultăți în relațiile cu Ocolul Silvic Târgu-Mureș, deoarece cadastrul forestier din evidențele Ocolului Silvic Târgu-Mureș **este incompatibil** cu harta cadastrală din cadrul cadastrului funciar aflată la dispoziția Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Crăciunești;

La nivelul UAT Sărățeni: au fost întâmpinate dificultăți cu Ocoalele Silvice din cauza neconcordanței între suprafețele validate și suprafețele puse la dispoziția comisiei locale;

La nivelul UAT Suseni: dificultăți în soluționarea privind înscrierea în CF a comunei a unei suprafețe de pășune împădurită care a fost obținută în urma unui litigiu cu Comisia locală de fond funciar a comunei Rușii Munți;

La nivelul UAT Gornești: nepredarea amplasamentelor de către ocolul silvic; soluții identificate: obținerea amplasamentelor necesare;

La nivelul UAT Albești: deși au protocoale încheiate între UAT Albești și UAT Apold, jud. Mureș, și UAT Săcel, jud. Harghita, apar cazuri de blocaj în relațiile dintre comisiile locale, aceste UAT - uri refuzând semnarea proceselor verbale de punere în posesie;

La nivelul UAT Lunca: procedurile de scoatere din domeniul public al statului a suprafețelor de teren forestier pentru soluționarea cererilor de retrocedare aprobate; soluții: întrunirea autorităților cu responsabilități în soluționarea problemelor pe linie de fond funciar și discutarea, în concret, a propunerilor pentru fiecare situație, în parte.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Neamț:

Au fost efectuate un număr de 32 de controale tematice, în urma cărora s-au constatat deficiente/greutăți ce privesc imposibilitatea de a se efectua punerea definitivă în posesie și întocmirea proceselor verbale corespunzătoare în vederea eliberării titlurilor de proprietate, motivat de faptul că titularii drepturilor sunt decedați, iar moștenitorii, fie sunt plecați din țară, fie nu prezintă interes; din cauza repetatelor modificări ale legislației în materie funciară, uneori interpretabilă, în teritoriu s-au creat confuzii cu privire la aplicarea unor articole de lege, nerealizându-se corect încadrarea speței și implicit a propunerilor formulate prin hotărâre a comisiei locale.

În ceea ce privește relațiile existente între entitățile implicate/cu responsabilitate în reconstituirea dreptului de proprietate în baza legilor fondului funciar s-au evidențiat:

La nivelul UAT Piatra Neamț: dificultăți în relația cu Ocolul Silvic Vaduri, instituție ce răspunde greu sau deloc la solicitări;

La nivelul UAT Târgu Neamț: dificultăți în ceea ce privește punerea în executare de către A.D.S. a sentinței civile nr. X, definitivă prin care A.D.S. a fost obligată să predea, pe bază de protocol, Comisiei locale de fond funciar suprafața de 179,75 ha. teren, în vederea punerii în posesie a Mănăstirii Văratice.

La nivelul UAT Botești: grănițuirea dintre comunele Botești, județul Neamț și comuna Hălăucești, județul Iași a fost făcută eronat;

La nivelul UAT Cordon: tergiversarea soluționării dosarului privind predarea, pe bază de protocol a suprafeței de 4,36 ha teren, în vederea punerii în posesie a moștenitorilor defunctului Atanasescu Gheorghe. O colaborare inefficientă cu A.D.S.

La nivelul UAT Farcașa: dificultăți în colaborarea cu Garda Forestieră Suceava care refuză semnarea titlurilor de proprietate în baza măsurătorilor care au fost făcute la data punerii în posesie, iar în prezent pentru eliberarea titlurilor de proprietate sunt acceptate doar măsurători în sistem stereo 70;

La nivelul UAT Grumăzești: dificultăți în comunicarea cu Direcția Silvică Neamț și Garda Forestieră Suceava cu privire la emiterea titlurilor de proprietate pentru teren cu vegetație forestieră;

La nivelul UAT Păstrăveni: tergiversarea soluționării dosarului privind predarea, pe bază de protocol a suprafeței de 1,42 ha. teren, în vederea punerii în posesie a Parohiei Rădeni.

La nivelul UAT Pipirig: o colaborare defectuoasă cu Ocolul Silvic Pipirig, care nu răspunde la solicitări;

La nivelul UAT Rădăuți: inflexibilitatea Ocolului Silvic Tazlău în ceea ce privește disponibilizarea unor suprafețe de teren cu vegetație forestieră;

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Olt

La nivelul acestei comisii se precizează că există un număr de 124 sentințe judecătorești definitive care nu au fost puse în executare la nivelul Comisiei județene.

De asemenea, comisia județeană consideră că procesul de aplicare a legilor fondului funciar este îngreunat de „*neadoptarea normelor de trecere a pădurilor din domeniul public al statului în domeniul privat, în scopul retrocedării către persoanele îndreptățite, și de neadoptarea normelor de aplicare a Legii nr. 231/2018 și a Legii nr. 87/2020*”.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Prahova

Se precizează faptul că toate comisiile au finalizat inventarierea terenurilor conform Legii nr. 165/2013, însă nu cunosc câte din U.A.T.-uri au inclus în rezervă terenuri „cu poziționare incertă”.

Există hotărâri judecătorești care nu pot fi puse în executare, printre principalele cauze regăsindu-se lipsa rezervei comisiilor locale, evidența defectuoasă a suprafețelor de teren aflate în administrarea A.D.S. și refuzul nejustificat al beneficiarilor reconstituirii.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sălaj:

Se menționează că toate comisiile locale de fond funciar din județul Sălaj au finalizat situația privind rezerva, însă, în cazul fiecărei unități administrativ-teritoriale există și suprafețe de terenuri neidentificate/ "cu poziționare incertă".

Totodată, se precizează că există un număr de 94 hotărâri judecătorești care nu au putut fi puse în aplicare, principalele cauze fiind: refuzul amplasamentului de către titulari, refuzul predării prin protocol a terenurilor cu vegetație forestieră de către Direcția Silvică ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 395/2017, **neîntocmirea documentațiilor cadastrale și a planurilor parcelare de către comisiile locale, diferențe între suprafața rezultată în urma măsurătorilor și suprafața predată de Direcția Silvică prin protocol, teren insuficient aflat în rezerva comisiei locale pentru punerea în aplicare a unor sentințe**, iar ca soluții

identificate pentru deblocarea acestora au fost: întocmirea planurilor parcelare și a documentațiilor cadastrale, simplificarea procedurii de trecere a terenurilor forestiere din domeniul public al statului în domeniul privat al statului prin adoptarea unor reglementări în acest sens, adoptarea, de asemenea, a unor prevederi legale pentru simplificarea procedurii de redare în circuitul agricol a terenurilor care nu mai au destinație de amenajări piscicole.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Satu Mare:

În ceea ce privește situația privind rezerva se menționează că este în mare parte finalizată, însă, în majoritatea cazurilor aceasta este constituită din suprafețe neidentificate sau „cu poziționare incertă”.

Totodată, se menționează că, la nivelul comisiilor locale de fond funciar, există un blocaj în ceea ce privește cererile pentru suprafețele din fondul forestier, procedura care trebuie urmată în contextul legislației în vigoare este ambiguă, motiv pentru care se consideră că este absolut necesară modificarea legislației, astfel încât, terenurile cu destinație forestieră să poată fi puse la dispoziția comisiilor locale de fond funciar în vederea retrocedării.

În același timp, un alt blocaj existent pe fond funciar, vizează terenurile din intravilan, situațiile prevăzute la art. 24 și art. 27 din Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar. Pentru rezolvarea blocajelor amintite mai sus, Instituția Prefectului - Județul Satu Mare a făcut demersuri, inclusiv propuneri de modificări legislative, la instituțiile abilitate respective Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Ministerul Afacerilor Interne.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sibiu:

Se menționează faptul că s-au formulat cereri către A.D.S. Sibiu, privind încheierea protocoalelor de preluare-predare a terenurilor aflate în administrarea domeniilor statului în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite, de: **CLFF- Brateiu** (49,22 ha.), **CLFF-Moșna** (62, 83 ha.), **CLFF- Sadu** (1, 83 ha.), **CLFF-Agnita** (26,2922 ha. și 40,0699 ha.).

În ceea ce privește efectuarea planurilor cadastrale și a memoriilor tehnice, se precizează că *„s-a constatat faptul că, în prezent, în majoritatea primăriilor din județul Sibiu nu se regăsește încadrat un expert în măsurători topografice, însă, primăriile au posibilitatea de a încheia contracte pentru prestarea acestor servicii cu persoane fizice sau juridice autorizate de către O.C.P.I. Sibiu.”*

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Suceava:

Una din principalele probleme întâmpinate în derularea procesului de reconstituire o reprezintă emiterea titlului de proprietate pentru terenurile cu vegetație forestieră acolo unde vechiul amplasament al fostei proprietăți a autorului depozitat este ocupat legal prin aplicarea legilor fondului funciar anterioare, raportat la prevederile Deciziei CCR nr. 395/2017, dar și la cele ale art. 18 din Hotărârea de Guvern nr. 401/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, cu privire la aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 395/2017, s-a identificat și pus în practică, începând cu anul 2018, soluția de însușire a documentațiilor transmise de comisiile locale de fond funciar și înaintarea la ANRP a cererii comisiei județene de promovare a proiectului de act normativ de trecere a terenului cu vegetație forestieră, din domeniul public al statului în domeniul privat al statului în vederea punerii la dispoziția comisiilor locale urmând a face obiectul punerii în posesie a persoanelor îndreptățite.

Respectarea prevederilor art. 18 din Hotărârea de Guvern nr. 401/2013 cu modificările și completările ulterioare, a generat o stare de nemulțumire din partea persoanelor îndreptățite care au reconstituit dreptul de proprietate pentru terenuri cu vegetație forestieră, prin hotărâri judecătorești, raportat la mărimea suprafețelor și calitatea pădurii în terenurile puse la dispoziție de comisiile locale, din categoria celor prevăzute la art. 18 lit. a) și b) din Hotărârea de Guvern

nr. 401/2013 cu modificările și completările ulterioare, așa cum au fost comunicate de către ocoalele silvice.

În ceea ce privește terenurile agricole, lipsa rezervei certe la dispoziția comisiilor locale, precum și faptul că ADS-ul nu poate pune la dispoziția comisiilor locale teren agricol pe raza județului Suceava, au generat întârzieri în punerea în executare a unor hotărâri judecătorești. Față de această situație, Comisia județeană de fond funciar Suceava a analizat și aprobat documentația ce urmează a fi înaintată de comisiile locale în susținerea propunerii de validare a Anexei nr. 11 la Hotărârea de Guvern nr. 401/2013, cu modificările și completările ulterioare (în vederea acordării de despăgubiri).

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Teleorman

Se precizează că au fost formulate un număr total de 12 cereri de chemare în judecată, prin care s-a solicitat instanței de judecată să oblige Agenția Domeniilor Statului, să încheie protocoale de predare a unei suprafețe totale de 73,26 ha. teren, în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite.

De asemenea, se face trimitere la relația defectuoasă cu ADS care nu a emis în termen protocolul de predare-primire teren din rezerva statului pentru soluționarea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite cu amplasament validat de către Comisia județeană.

La nivelul județului, există un număr mare de cereri nesoluționate, 4258 pentru teren agricol și 4126 pentru teren forestier.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Timiș:

Se precizează că, până la data comunicării informațiilor, nu au fost formulate cereri către Agenția Domeniilor Statului în vederea întocmirii protocoalelor de predare primire a unor suprafețe de teren întrucât comisiile locale, care au făcut demersuri, în acest sens, către Comisia Județeană, nu au făcut dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 165/2013, **respectiv cea de epuizare a rezervei aflată la dispoziția comisiei locale.**

De altfel, una dintre problemele care creează blocaje în aplicarea legislației în materia fondului funciar este și cea privind existența unor suprafețe mici de teren dispersate în mai multe locații, suprafețe care nu sunt acceptate de către persoanele îndreptățite, existența acestora împiedicând, însă, finalizarea lucrărilor având ca rezultat epuizarea rezervei aflată la dispoziția comisiei locale.

Referitor la aplicarea prevederilor **art. 23 și 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 231/2018 și Legea nr. 87/2020**, se arată că, la nivelul județului Timiș, nu a fost soluționată **nicio cerere** întrucât aplicarea prevederilor acestui articol necesită clarificarea mai multor aspecte, inclusiv juridice, **sesizate atât de către secretarii generali ai unităților administrativ-teritoriale cât și de către funcționarii implicați în aplicarea legislației în materie funciară.**

În acest sens, s-au adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților în vederea îndrumării de specialitate, care a opinat că „**noile reglementări sunt în contradicție cu dispoziții cuprinse în alte acte normative și a apreciat că se impune emiterea unor norme interpretative pentru clarificarea modalității de stabilire a suprafețelor pentru care se solicită înscrierea dreptului de proprietate, procedura de înscriere a dreptului de proprietate și entitățile competente să desfășoare această procedură.**

Totodată, aceasta a arătat că este imperios necesară intervenția legiuitorului ținând seama de faptul că noile reglementări tind către afectarea dreptului de proprietate privată a statului și a unităților administrativ teritoriale în condițiile în care acestea au fost la rândul lor beneficiare ale unor reconstituiri ale dreptului de proprietate.

În acest sens, spre exemplu, **art. 27 alin. (2³) conferă persoanelor care au cumpărat un imobil construcție potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995 dreptul de a solicita titlul de proprietate pentru terenurile aferente casei de locuit și anexelor gospodărești precum și curții**

și grădinii din jurul acestora. Textul legal în cauză este însă în contradicție cu prevederile imperative ale art. 26, teza a III-a din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, potrivit căreia 'Suprafețele de teren preluate de stat sau de alte persoane juridice, aflate la data de 22 decembrie 1989 în posesia acestora și care depășesc suprafața aferentă construcțiilor, rămân în proprietatea statului.

De asemenea, se menționează că textul legal nu face nici o referire la modalitatea de atribuire a terenului înscris în cartea funciară ca fiind în domeniul public sau privat al unităților administrativ-teritoriale, respectiv dacă poate fi efectuată radierea din cartea funciară a dreptului de proprietate al UAT-urilor și în ce condiții, care este procedura de urmat și entitățile abilitate, ținându-se seama și de faptul că trecerea în domeniul public al acestora a terenurilor s-a realizat prin hotărâri ale Guvernului.

Un alt aspect care necesită clarificări se referă la **limita de suprafață** ce poate fi atribuită ținând seama de faptul că, spre exemplu, la nivelul județului Timiș pe aceeași carte funciară terenurile aferente caselor pot avea suprafețe mai mari de 6000 de mp.

Totodată, reclamă interpretarea dispozițiilor articolului în discuție care se referă în partea introductivă la deținători sau moștenitorii acestora, iar la litera b) la calitatea de proprietari ai construcțiilor a persoanelor solicitante.

De asemenea, în cuprinsul Regulamentului de aplicare a legislației în materie funciară, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, pentru fiecare operațiune de reconstituire/constituire a dreptului de proprietate a fost indicată o anexă în care foștii proprietari ori moștenitorii acestora au fost înscrși, **anexă care nu a fost prevăzută și pentru înscrierea persoanelor care au formulat cereri în temeiul Legilor nr. 231/2018 și 87/2020.**

O altă situație, evidențiată de către comisiile locale de fond funciar din județ este cea referitoare la modalitatea de înscriere în procesele verbale de punere în posesie și în titlurile de proprietate a vecinătăților în cazul solicitanților deținători ai apartamentelor din blocurile de locuințe sau a celor care locuiesc într-o curte comună.

Alte aspecte care se impun a fi explicitate vizează următoarele aspecte:

Pe baza căror documente se va putea face dovada înscrierii în evidențele registrului agricol a terenurilor aferente casei de locuit, anexelor gospodărești, precum și a curții și grădinii acestora ținând seama de faptul că parte din aceste terenuri au categoria de folosință curți-construcții și mai mult decât atât, nu sunt deținute cu nici un titlu iar potrivit art. 5 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 28/2008 aceste terenuri nu se înscriu în registrul agricol;

Ce trebuie să figureze în registrele agricole/cadastrale și în evidențele fiscale, pentru a fi îndeplinite condițiile **art. 27 alin. (2³) lit. a)**, construcțiile sau terenul solicitat prin cerere;

Dacă verificarea pe care o realizează comisiile locale cu privire la cererile formulate de terțe persoane pentru terenurile aferente construcțiilor, se va face și în evidențele Legii nr. 112/1995 și Legii nr. 10/2001 și ce se întâmplă în situația în care terenurile aferente construcțiilor au făcut obiectul unor cereri soluționate prin acordarea de măsuri reparatorii unor terțe persoane.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Tulcea

Este de subliniat faptul că, la nivelul acesteia sunt 29 de comisii locale (reprezentând un procent de 56, 86 % din totalul de 51) care au finalizat aplicarea Legii nr. 165/2013, 14 comisii locale (27, 45%) au un număr mic de cereri nesoluționate (cuprinse între intervalul 1-10).

Însă, un număr de 8 comisii locale nu pot finaliza aplicarea Legii nr. 165/2013 prin atribuire de teren agricol în fizic, deoarece nu mai au terenuri disponibile în rezervă și nici **nu îndeplinesc condițiile impuse de lege pentru a solicita teren aflat în administrarea Agenției Domeniului Statului**²⁵. De asemenea, se precizează că numărul cererilor nesoluționate în

²⁵ În urma acestui fapt, instituția Avocatul Poporului s-a autosesizat (Dosar nr. 14851/2022) și a efectuat demersuri la Agenția Domeniilor Statului (inclusiv o anchetă).

aceste 8 comisii locale este de 624, ceea ce reprezintă un procent de 89,14% din totalul cererilor nesoluționate, raportat la nivelul transmiterii răspunsului către Avocatul Poporului.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vâlcea

Se precizează că există un număr de 6 sentințe judecătorești care nu au fost puse în aplicare din cauza faptului că terenul se află în administrarea Agenției Domeniilor Statului Vâlcea. Printre puținele Comisii locale care mai au teren în rezervă, este Comisia Locală Vaideeni cu o suprafață de 1880 ha. teren agricol și forestier.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui

În procedura de aplicare a Legii nr. 18/1991, republicată, ne-au adus la cunoștință următoarele:

- toate comisiile comunale, orășenești și municipale de fond funciar din județ sunt funcționale;

- au fost formulate 2 cereri către Agenția Domeniilor Statului, de solicitare a întocmirii protocoalelor de predare-preluare a terenurilor agricole pentru următoarele suprafețe:

- 50,00 ha. teren agricol către Comisia locală de fond funciar a comunei Zorleni în vederea ducerii la îndeplinire a Sentinței civile nr. 937/2007 pronunțată de Judecătoria Bârlad, rămasă definitivă și irevocabilă prin Decizia civilă nr. 839/R/2007;

- 175,25 ha. teren agricol către Comisia locală de fond funciar a comunei Vișoara, conform Sentinței civile nr. X pronunțată de Judecătoria Bârlad, definitivă și irevocabilă prin nerecurare.

- au fost efectuate un număr de 52 de controale la Comisiile locale de fond funciar, având ca principale nereguli: nereactualizarea componenței comisiei de fond funciar, neîntrunirea comisiei locale de fond funciar pentru intervale lungi de timp, nesoluționarea tuturor cererilor formulate în temeiul legilor fondului funciar, existența la sediul primăriei a unui număr mare de titluri de proprietate neînregistrate persoanelor îndreptățite, nerealizarea centralizării cererilor nesoluționate în ordinea depunerii acestora, în temeiul prevederilor art. 12 alin. (3) din Legea nr. 165/2013, nepunerea în executare a dispozitivului titlurilor executorii, neducerea la îndeplinire a hotărârilor comisiei județene, imposibilitatea de a se efectua punerea definitivă în posesie și întocmirea proceselor verbale corespunzătoare în vederea eliberării titlurilor de proprietate, motivat de faptul că titularii drepturilor sunt decedați, iar moștenitorii, fie sunt plecați din țară, fie nu prezintă interes;

- toate cele 86 de comisii locale de fond funciar au definitivat situația privind rezerva, aceasta fiind identificată în anexele întocmite în baza Legii nr. 165/2013, cu mențiunea că în cuprinsul rezervei se regăsesc suprafețe de teren "cu poziționare incertă" datorită lipsei planurilor parcelare, inventarierea terenurilor efectuându-se, conform legii, pe sectoare cadastrale. Menționăm că, la această dată un număr de 71 de primării sunt beneficiare a Programului Național de Cadastru și Carte Funciară (PNCFF), în 4 U.A.T.-uri se desfășoară lucrări de cadastru general în cadrul Programului Operațional Regional (POR) iar pentru celelalte 11 U.A.T.-uri, A.N.C.P.I. urmează să deruleze procedurile de licitație pentru atribuirea contractelor de achiziție publică. După finalizarea programelor de cadastru general, conform Legii nr. 7/1996, cu modificările și completările ulterioare, comisiile locale de fond funciar vor putea avea o evidență "certă" a terenurilor aflate în rezervă;

- au fost promovate un număr total de 71 acțiuni la instanțele judecătorești pentru anularea/rectificarea a unor titluri de proprietate emise nelegal în baza art. III alin. 2 din Legea nr. 169/1997 de modificare și completare a Legii nr. 18/1991 (35 admise, 13 respinse și 23 în curs de soluționare);

- există 3 situații în care au fost anulate titluri de proprietate pe cale administrativă, în condițiile prevăzute de art. 51 alin. (2) din Legea nr. 18/1991, cu modificările și completările ulterioare;

- sunt situații în care hotărârile judecătorești pronunțate în contradictoriu cu respectivele comisii locale de fond funciar și Comisia județeană de fond funciar Vaslui nu au putut / nu pot fi puse în aplicare;

- au fost identificate un număr de 21 de comisii locale de fond funciar din județ la care suprafața din tarla a fost/este mai mică decât suprafețele însumate din titlurile de proprietate emise în tarlă respectivă pe fiecare U.A.T, precum și măsurile dispuse în vederea rectificării titlurilor, prin acordul proprietarilor sau, în caz contrar, dacă au fost introduse acțiuni în instanță;

- dintr-un număr de 86 unități administrativ-teritoriale, 78 de primării nu au încadrat expert cadastrist absența acestuia fiind suplinită prin încheierea de contracte de prestări servicii cu persoane fizice/firme autorizate în măsurători topografice sau prin delegarea de atribuții din domeniul cadastrului unor funcționari publici de la compartimentul agricol;

- au fost formulate un număr total de 671 de cereri în temeiul art. 23 și art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991, astfel cum au fost modificate prin Legile nr. 231/2018 și nr. 87/2020, din care 266 au fost soluționate (67 admise și 190 respinse din lipsa documentelor justificative), iar 405 cereri se află în curs de soluționare;

În ceea ce privește dificultățile în relațiile cu entitățile implicate, am fost informați cu privire la următoarele:

- raporturile dintre Comisia locală de fond funciar Ferești și A.D.S., privind predarea unei suprafețe de 86,33 ha.;

- la Comisia locală de fond funciar Găgești a existat un protocolul de predare-primire pentru suprafața de 50 ha. pe teritoriul comunei Berezeni, ce a fost anulat printr-o hotărâre judecătorească, invocându-se culpa A.D.S. – Reprezentanța Teritorială Vaslui, ceea ce a dus la imposibilitatea emiterii titlului de proprietate persoanelor îndreptățite;

- raportul dintre Comisia locală de fond funciar Ivești și Direcția Silvică Vaslui, instituție care răspunde greu sau deloc la solicitările acesteia.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vrancea

La nivelul acesteia se menționează că procedura de schimbare a regimului juridic a terenurilor ce se află în domeniul public al statului și sub incidența dispozițiilor art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013 implică un proces de durată raportat la caracterul de urgență al punerii în aplicare a dispozițiilor unor titluri executorii, fapt ce conduce deseori la plata de penalități și/sau daune.

De asemenea, se reclamă imposibilitatea punerii în aplicare a unor hotărâri judecătorești prin care s-a stabilit reconstituirea dreptului de proprietate și punerea în posesie a unor suprafețe de teren în fizic, în condițiile în care nu mai există teren disponibil pentru îndeplinirea acestei obligații, singura soluție fiind aceea de acordare a măsurilor compensatorii.

În plus, s-a precizat faptul că există dificultăți în aplicarea prevederilor legale stabilite prin Legea nr. 231/2018 și Legea nr. 87/2020, întrucât niciunul din aceste acte normative nu a reglementat apariția ulterioară a unor norme de aplicare pentru aceste dispoziții de completare a Legii nr. 18/1991, cu precizarea că aceste noi reglementări intră în contradicție cu dispoziții cuprinse în alte acte normative, *„lipsind prevederi esențiale pentru aplicare, mai ales în ceea ce privește entitățile care au sarcina de a le aduce la îndeplinire.”*

Comisia Municipiului București pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor

Din informațiile primite, rezultă că la nivelul Subcomisiei Sectorului 1 al Municipiului București o parte din dosarele în care se solicită mai multe suprafețe de teren, printr-o singură cerere, nu sunt încă disjuncte pentru a putea face obiectul unor dosare distincte.

Astfel, subcomisiile de sector sunt funcționale, doar componența nominală a Subcomisiei Sectorului 5 al Municipiului București trebuie actualizată conform dispozițiilor legale aplicabile.

Se precizează că doar Subcomisiile sectoarelor 1, 2, 5 nu dispun de rezervă de teren retrocedabil.

Dificultățile în soluționarea cererilor formulate în temeiul art. 23 și art. 27 alin. (2)³ vizează procedura complexă care se finalizează cu hotărârea Comisiei și redactarea titlului de proprietate de către O.C.P.I. București, deși categoria de teren solicitată/atribuită este teren „curți - construcții”, cum mențiunea că procedura mai simplă de soluționare a cererilor prin constituirea dreptului de proprietate este aceea ce s-ar finaliza prin emiterea ordinului de prefect, astfel cum prevede legislația în cazul terenurilor ce se încadrează art. 36 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Se menționează următoarele situații nereglementate ce conduc la tergiversarea finalizării soluționării cererilor formulate în baza Legii nr. 18/1991 republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- nu este instituit un termen de decădere în care persoana îndreptățită să opteze pentru atribuirea unui teren cu respectarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare;

- subcomisiile transmit propuneri de validare amplasamente din rezerva subcomisiei care, la momentul verificărilor efectuate de subcomisii pot fi atribuite, însă la momentul validării de către Comisie apar situații în care se constată existența unor numere cadastrale atribuite peste terenurile din rezervă sau suprapuneri cu alte proprietăți.

De asemenea, au fost semnalate practici neunitare în ceea ce privește ordinea în care sunt soluționate cererile, raportat la art. 12 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 și art. 39 alin. (5) din Regulamentul aprobat prin H.G. nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare, într-o opinie că cererile se soluționează în ordinea cronologică a depunerii, indiferent de categoria de teren solicitată sau calitatea persoanei, iar în altă opinie s-a susținut că cererile se soluționează în ordinea cronologică a depunerii, cu luarea în considerare a categoriei de teren care se solicită.

O altă problemă reclamată vizează reglementările aduse prin dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 185/2017 pentru modificarea unor prevederi ale Normelor metodologice de aplicare a prevederilor **art. 13 alin. (3) și alin. (4)** din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, aprobate prin **Hotărârea Guvernului nr. 1.217/2003**, care nu conțin reguli suficiente și posibile care să conducă la evaluarea unui teren, fără ca această evaluare să nu riște să fie guvernată de un proces discreționar, în lipsa altor elemente reglementate, de tip normativ, care ar trebui să se refere la: entitatea desemnată să determine valoarea despăgubirii; procedura aplicabilă care să conducă la stabilirea despăgubirii; entitatea desemnată să opteze între valoarea ce s-ar stabili pentru **500 mp. loc de casă**, respectiv **1 ha. teren arabil / 5 ha. teren agricol**, având în vedere că legiuitorul a introdus conjuncția „sau” fără a avea în vedere cuantumul valorilor care, în mod cert, nu sunt echivalente; în cazul deficitului de teren loc de casă / arabil în extravilan / arabil din rezerva creată conform Legii nr. 18/1991, despăgubirea veteranilor de război cu o sumă ce reprezintă contravaloarea terenului la care erau îndreptățiți conform legii, fără a se specifica ca terenul este „**loc de casă**” sau „**arabil**”, lăsând la atitudine autorității publice să aleagă o sumă / valoare.

Astfel, am fost informați că s-a solicitat sprijin și îndrumare Secretariatului General al Guvernului, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, în vederea aplicării **art. 7** din H.G. nr. 1217/2003, modificat prin H.G. nr. 1301/2004 și H.G. nr. 185/2017, în sensul stabilirii mediei valorilor terenurilor de pe raza teritorială a fiecărui sector al municipiului București, respectiv stabilirea valorii medii a unui hectar teren arabil în extravilanul municipiului București, cu atașarea răspunsurilor primite de la autoritățile sesizate.

Analizând răspunsurile autorităților publice sesizate de către Instituția Prefectului Municipiului București (Comisia Municipiului București pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor), respectiv Ministerul Apărării Naționale (adresa nr. SG/2234 din 17 martie 2020, prin care se menționează că înlăturarea deficiențelor în cauză se

poate face doar prin modificarea / completarea la nivelul actului normativ incident si nu la nivelul normelor de aplicare a acestuia), Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală pentru Relațiile cu Instituțiile Prefectului (adresa nr. 645572 din 17 martie 2020 prin care se precizează că media valorilor imobiliare pentru calcularea sumei pe care persoanele îndreptățite o pot primi drept despăgubire, în condițiile Legii nr. 44/1994, poate fi solicitată Camerei Notarilor Publici București, respectiv Uniunii Notarilor Publici din România, organizații profesionale care actualizează anual ghidurile privind valorile orientative ale proprietăților imobiliare), Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală Juridică (adresa nr. 8376 din 6 aprilie 2020 prin care s-a achiesează la răspunsul transmis de către Ministerul Apărării Naționale), **precizăm faptul că** prin Normele de aplicare ale legii²⁶, astfel cum au fost modificate prin Hotărârea Guvernului nr. 185/2017²⁷, s-a prevăzut modul în care trebuie stabilite despăgubirile pentru persoanele îndreptățite, potrivit grilei notariale - ghidurile privind valorile orientative ale proprietăților imobiliare utilizate de camerele notarilor publici, actualizate în condițiile legii, dar nu mai puțin de 1.564 lei pe hectarul de teren la care au dreptul.

Însă, raportat la aspectele sesizate, reținem faptul că este necesară modificarea art. 13 lit. a) prima liniuță, din Legea nr. 44/1994, în sensul **instituirii**, pentru claritatea normei, **a unei ordini de atribuire** a celor două categorii de teren.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților

Urmare demersului efectuat, autoritatea publică în cauză ne-a informat următoarele:

- au fost efectuate verificări care au vizat respectarea legislației în domeniul restituirii proprietății funciare, precum și respectarea termenelor din actele normative incidente:

- acțiuni de control, în urma cărora au fost încheiate 44 de procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, cu aplicarea de sancțiuni pecuniare;

- verificări în baza cărora au fost întocmite 71 de rapoarte de control, prin care au fost sesizate organele de cercetare penală, precum și instanțele judecătorești în vederea anulării unor titluri de proprietate;

- verificări care s-au materializat prin informarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor / Comisiei Speciale de Retrocedare;

- demersuri în vederea clarificării aspectelor sesizate de persoanele care au formulat atât notificări în temeiul Legii nr. 10/2001, cât și cereri în baza legilor fondului funciar (aproximativ 8.000 de cazuri), față de care nu au fost constatate aspecte care să impună sesizarea organelor de cercetare penală, anularea unor titluri de proprietate sau aplicarea de sancțiuni contravenționale.

- în perioada 2018 -2021, au fost înaintate acestei autorități de către comisiile județene de fond funciar 330 propuneri pentru schimbarea regimului juridic al unor terenuri forestiere și 2 propuneri pentru schimbarea regimului juridic al unor terenuri luciu de apă;

- a inițiat proiectul de Ordonanță de urgență a Guvernului privind unele măsuri pentru deblocarea procesului de restituire a terenurilor forestiere către foștii proprietari;

- în ceea ce privește legea adoptată de Parlamentul României, care a urmărit punerea în acord a cadrului legal existent cu unele aspecte reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 395/2017, aceasta a fost atacată pentru neconstituționalitate, în faza de promulgare, iar prin Decizia nr. 685/30.09.2020, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că prevederile art. I din Legea pentru modificarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 46/2008 - Codul silvic, sunt neconstituționale;

²⁶ Norme aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1217/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor art. 13 alin. (3) și (4) din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război

²⁷ Hotărârea Guvernului nr. 185/2017 pentru modificarea unor prevederi ale Normelor metodologice de aplicare a prevederilor art. 13 alin. (3) și (4) din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.217/2003

- în vederea punerii în acord a dispozițiilor legale incidente cu Decizia Curții Constituționale nr. 395/2017, în perioada 2018-2021, A.N.R.P. a elaborat 130 de proiecte de hotărâri ale Guvernului pentru schimbarea regimului juridic al terenurilor forestiere necesare finalizării procesului de reconstituire, iar ca urmare a restituirii de către ministerele cu rol de avizator al proiectelor de hotărâri respective, A.N.R.P. a emis *Circulara nr. 1101/SG/01.07.2021 cuprinzând recomandări privind documentația necesară în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor cu vegetație forestieră în sensul trecerii acestora din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate, în contextul Deciziei nr. 395/2017 a Curții Constituționale;*

- au fost promovate un număr de 48 de proiecte de act normativ privind schimbarea regimului juridic al unor terenuri forestiere, se aflau în procedura de avizare la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, iar proiectele de acte normative pentru schimbarea regimului juridic al terenurilor luciu de apă se află în procedura de avizare la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și la Ministerul Finanțelor.

Față de acest răspuns, prin adresa nr. 17330 din 20 iulie 2022, am revenit pentru informații suplimentare la autoritatea respectivă, fiindu-ne transmis răspunsul nr. 6108, 6218/DFF din 19 august 2022²⁸ prin care ni s-a transmis situațiile deținute de A.N.R.P., transmise de comisiile județene.

Agenția Domeniilor Statului

Urmare a demersurilor efectuate, autoritatea publică în cauză ne-a informat că procesul de reconstituire a dreptului de proprietate a persoanelor îndreptățite a întâmpinat o serie de probleme comune, regăsite în cadrul majorității comisiilor de fond funciar, constituite la nivelul Instituțiilor Prefectului, astfel:

- urgentarea procedurilor de adoptare a hotărârilor de guvern privind trecerea din domeniul public în domeniul privat a suprafețelor de teren solicitate în vederea reconstituirii dreptului de proprietate al persoanelor îndreptățite, în cazurile în care aceste terenuri se constituie ca fiind vechiul amplasament al persoanelor îndreptățite, fie în cazul existenței unor hotărâri judecătorești care dispun obligația de predare a respectivelor suprafețe de teren;

- problema solicitărilor de retrocedare a terenurilor ocupate cu investiții, așa cum sunt acestea definite de noile reglementări în materia fondului funciar, fără ca în prealabil să fie respectate prevederile art. 4 din Legea nr. 1/2000, cu modificările și completările ulterioare;

- problema solicitării de predare prin protocol de predare-preluare a unor suprafețe de teren pe care instituțiile prefectului au întocmit deja titluri de proprietate fără ca, în prealabil, aceste terenuri să fie predate prin protocol, așa cum prevede legislația de fond funciar, instituția respectivă nefiind înștiințată cu privire la această situație, generându-se astfel grave probleme în derularea contractelor de exploatare eficientă a terenurilor încheiate de aceasta, precum și situația în care la data în cauză îi este absolut imposibil să întocmească protocolul de predare primire către comisiile locale de fond funciar;

- reglementarea legislativă a modalității de implementare a dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Legea 165/2013 în ceea ce privește persoanele care și-au cesionat dreptul de proprietate, acestea nemaiavănd posibilitatea preluării de teren în fizic, ci numai măsura compensării prin puncte;

- solicitările stațiunilor de cercetare de predare a unor suprafețe de teren în compensare pentru suprafețele pe care acestea le-au pierdut în procesul de reconstituire a dreptului de proprietate a persoanelor îndreptățite, după momentul preluării terenurilor de la A.D.S.;

- problema predării unor suprafețe de teren, aflate în inventarierea și în administrarea Companiei Naționale de Administrare a Fondului Piscicol, de către Agenția Domeniilor Statului, în baza unor hotărâri judecătorești;

- solicitarea de schimbare a amplasamentelor care au făcut obiectul unor protocoale de predare-preluare, încheiate între A.D.S. și comisiile locale de fond funciar, ca urmare a refuzului persoanelor îndreptățite la punerea în posesie cu aceste suprafețe.

²⁸ Tabel – pag. 36-37 din Raport

Regia Națională a Pădurilor ROMSILVA

Urmare demersurilor efectuate, autoritatea publică în cauză ne-a precizat faptul că sunt situații în care ocoalele silvice din structura Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva nu pot pune la dispoziția comisiilor locale de fond funciar terenurile forestiere validate, deoarece, prin hotărâri ale comisiilor județene, **se validează reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenuri forestiere doar ca întindere (suprafață), fără să fie validat și amplasamentul suprafeței de teren forestier, respectiv unitatea de producție (IJP) și unitatea amenajistică (UA).**

Se face trimitere la dispozițiile Deciziei Curții Constituționale nr. 395/2017, coroborate cu art. 361 alin. (1) din Codul administrativ și art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013, privind necesitatea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură.

Astfel, pentru trecerea terenurilor forestiere din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia, la propunerea comisiei județene de fond funciar, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților promovează proiecte de hotărâri ale Guvernului, în acest sens, urmând ca, după publicarea acestora, terenurile respective să fie puse la dispoziția Comisiilor locale pentru punerea în posesie a persoanelor îndreptățite.

Autoritatea Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Autoritatea publică în cauză ne-a transmis situațiile ce conțin suprafețele înscrise în Anexa nr. 7 la Hotărârea de Guvern nr. 401/2013, privind terenurile agricole și forestiere ce pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate, pe fiecare U.A.T., cu mențiunea că situațiile comparative prevăzute de art. 10 alin. (1) din Legea nr. 165/2023 au fost întocmite de Oficiile de cadastru și publicitate imobiliară teritoriale la solicitarea Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

De asemenea, ne-au fost comunicate informații despre sumele alocate de către A.N.C.P.I. Oficiilor de Cadastru și publicitate imobiliară, în vederea contractării serviciilor de înregistrare sistematică în sistemul de cadastru și publicitate imobiliară, informații referitoare la suprafața de teren aferentă contractelor aflate în derulare pe fiecare U.A.T. / suprafață tarla și suprafață recepționată pe fiecare U.A.T. ca urmare a derulării Programului Național de Cadastru și Carte Funciară, precum și prin orice alte proiecte sau programe, precum și informații privind numărul imobilelor care au făcut obiectul reconstituirii dreptului de proprietate „înscrise cu poziționare incertă” pe fiecare județ / U.A.T..

În ceea ce privește deficiențele în relația dintre autoritățile locale și O.C.P.I. apărute în încheierea și derularea contractelor prin P.N.C.C.F., am fost informați că, în cadrul rapoartelor de progres a activităților realizate de prestatori, aceștia au sesizat impedimente în desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică în relația cu primăriile, atât din lipsa personalului în general cât și a personalului de specialitate din cadrul acestor instituții.

În plus, autoritatea publică respectivă a reclamat faptul că activitatea de legalizare a actelor de proprietate de către secretarul primăriei a fost în multe cazuri defectuoasă și consumatoare de timp, cu precizarea că, în mai multe situații a fost sesizată lipsa documentelor de punere în posesie a proprietăților, cu efecte în tergiversarea întocmirii planurilor de amplasament a imobilelor.

De asemenea, am fost informați că atât autoritatea centrală cât și oficiile teritoriale de cadastru s-au confruntat **și cu lipsa de implicare a primăriilor privind contractarea lucrărilor de înregistrare sistematică pentru întreaga sumă alocată cu scopul finanțării acestor lucrări, cu trimitere la importanța faptului că este necesar ca primăriile să participe la identificarea proprietăților prin reprezentanți, să informeze corect și complet cetățenii și să asigure participarea acestora la lucrări cu scopul de a înregistra complet și corect informațiile aferente proprietăților.**

A fost reclamată și neparticiparea autorităților și instituțiilor publice care dețin imobile în UAT-urile care fac obiectul înregistrării sistematice la procesul de identificare a imobilelor și stabilirea limitelor acestora, ceea ce conduce deseori la tergiversarea procesului și înregistrarea incompletă a informațiilor privitoare la imobile.

În plus, s-a făcut trimitere și la faptul că prestatorii lucrărilor de înregistrare sistematică au raportat încetinirea sau stoparea activităților din cauza restricțiilor impuse de primării în contextul stării de urgență/alertă generată de pandemia de SARS-CoV-2.

Astfel, din informațiile transmise instituției Avocatului Poporului rezultă o serie de aspecte care conduc la derularea cu dificultate a procesului de reconstituire, în unele situații chiar la blocaje, care impun identificarea unor măsuri atât de ordin administrativ cât și de ordin legislativ, în vederea optimizării finalizării acestui proces, ținând cont de faptul că au trecut mai mult de 30 de ani de la inițierea primului act normativ cu caracter reparatoriu²⁹.

Pentru conturarea unei imagini asupra stadiului acestui proces, prezentăm, în cele ce urmează, situația cererilor rămase nesoluționate la nivelul fiecărei Comisii județene de fond funciar, pe categorii de teren și suprafețe necesare, evidențiată și prin grafice care au avut la bază informațiile furnizate.

²⁹ Legea nr. 18/1991

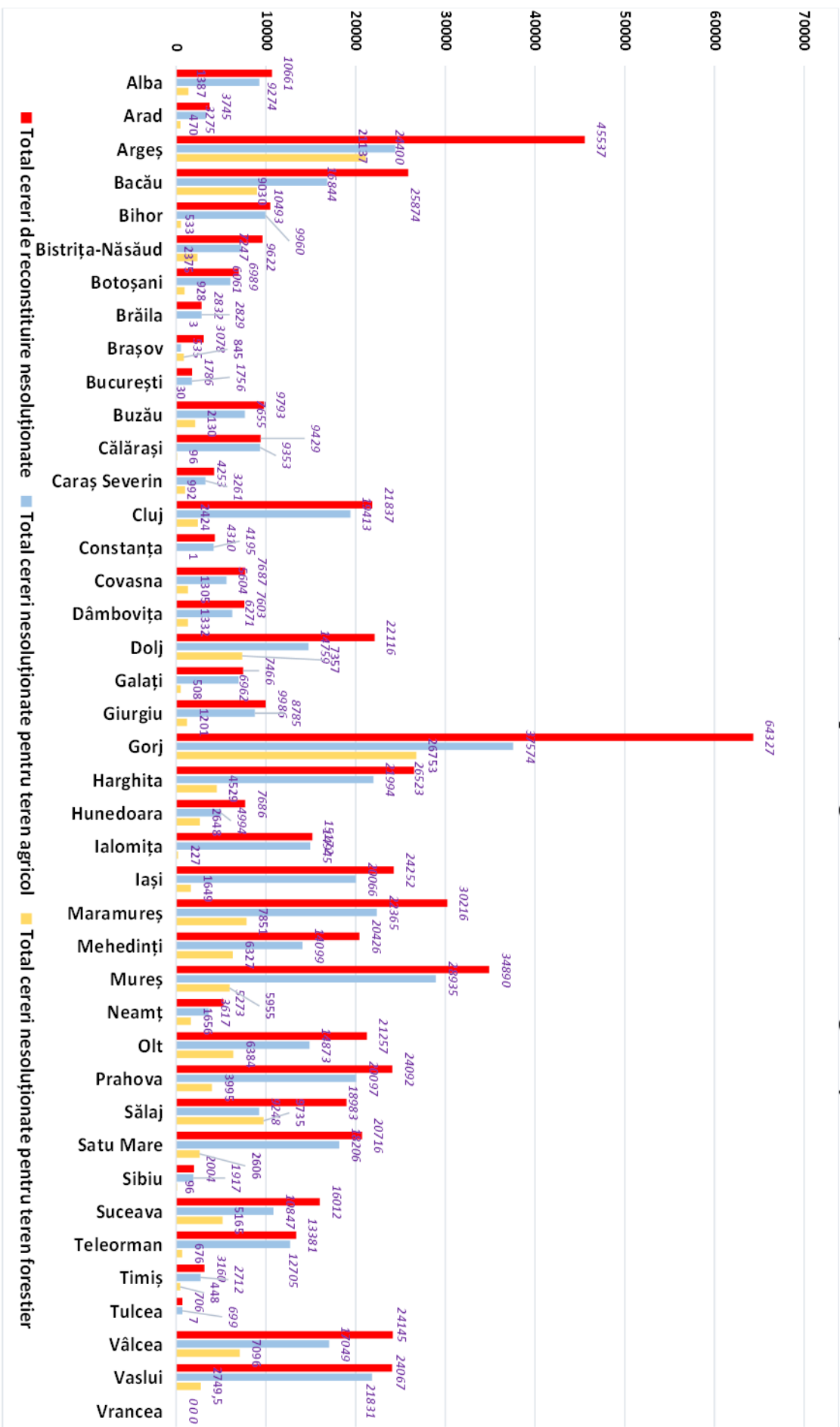
**Situația cererilor rămase nesoluționate la nivel de Comisii județene de fond funciar
(Tabel transmis de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților³⁰)**

Nr. crt.	Prefectură	Total cereri de reconstituire nesoluționate	Total cereri nesoluționate pentru teren agricol	Total cereri nesoluționate pentru teren forestier	Suprafață de teren agricol necesară	Suprafață de teren forestier necesară	Total cereri validate prin înscriere în anexele de despăgubiri	Total dosare de despăgubiri constituite și netransmise ANRP
1.	Alba	10661	9274	1387	24213,72	30949,48		
2.	Arad	3745	3275	470	12981,02	19288,43	5644	1892
3.	Argeș	45537	24400	21137	39568,43	45588,11		
4.	Bacău	25874	16844	9030	26680,6794	40831,34	793	190
5.	Bihor	10493	9960	533	201717,371	43517,898	1375	227
6.	Bistrița-Năsăud	9622	7247	2375	16046,84	8237,34		
7.	Botoșani	6989	6061	928	9338,5	3748,5	3336	2896
8.	Brăila	2832	2829	3				
9.	Brașov	3078	535	845	4207,6	5396,2733	1766	122
10.	București	1786	1756	30	2326,0174	313,8689	148	15
11.	Buzău	9793	7655	2130	15029,1319	4238,5074		
12.	Călărași	9429	9353	96	11050	418,2627		
13.	Caraș Severin	4253	3261	992			210	173
14.	Cluj	21837	19413	2424	42866,6112	9884,2315	2162	1838
15.	Constanța	4310	4195	1				
16.	Covasna	7687	5604	1305	22041,895	17845,4		
17.	Dâmbovița	7603	6271	1332	7920,9616	2594,276		
18.	Dolj	22116	14759	7357	27996,01	5661,38	13368	3555
19.	Galați	7466	6962	508	5770,6548	446,69		
20.	Giurgiu	9986	8785	1201	12899,9389	925,1817	367	1
21.	Gorj	64327	37574	26753	63068,546	46905,037		
22.	Harghita	26523	21994	4529	92645,9903	19928,93		
23.	Hunedoara	7686	4994	2648	12794,625	18943,2298		
24.	Ialomița	15172	14945	227	16203,74	987,88		
25.	Iași	24252	20066	1649	19744,45	1319,7		
26.	Ilfov							
27.	Maramureș	30216	22365	7851	37925,5566	33358,4718	817	550
28.	Mehedinți	20426	14099	6327				
29.	Mureș	34890	28935	5955	53023	25902	8069	3349
30.	Neamț	5273	3617	1656	5985,255	10294,5	117	64
31.	Olt	21257	14873	6384	18504,9201	4121,36		
32.	Prahova	24092	20097	3995	25650,56	7045,87	37	0
33.	Sălaj	18983	9248	9735	14702,8699	11750,9573	2577	1546
34.	Satu Mare	20716	18206	2606	65539,5536	3098,25		
35.	Sibiu	2004	1917	96	6007,8	762,47		
36.	Suceava	16012	10847	5165	2907,2	167870,93	92	1
37.	Teleorman	13381	12705	676	30178	312,139	1652	
38.	Timiș	3160	2712	448				
39.	Tulcea	706	699	7	2014,4076	4,7		
40.	Vâlcea	24145	17049	7096	19764,4487	17503,7421	4634	1192
41.	Vaslui	24067	21831	2749,5	24064,0561	2731,4121	5358	1507
42.	Vrancea							
Total		603402	467212	150636,5	993380,2343	612726,7512	52522	19118

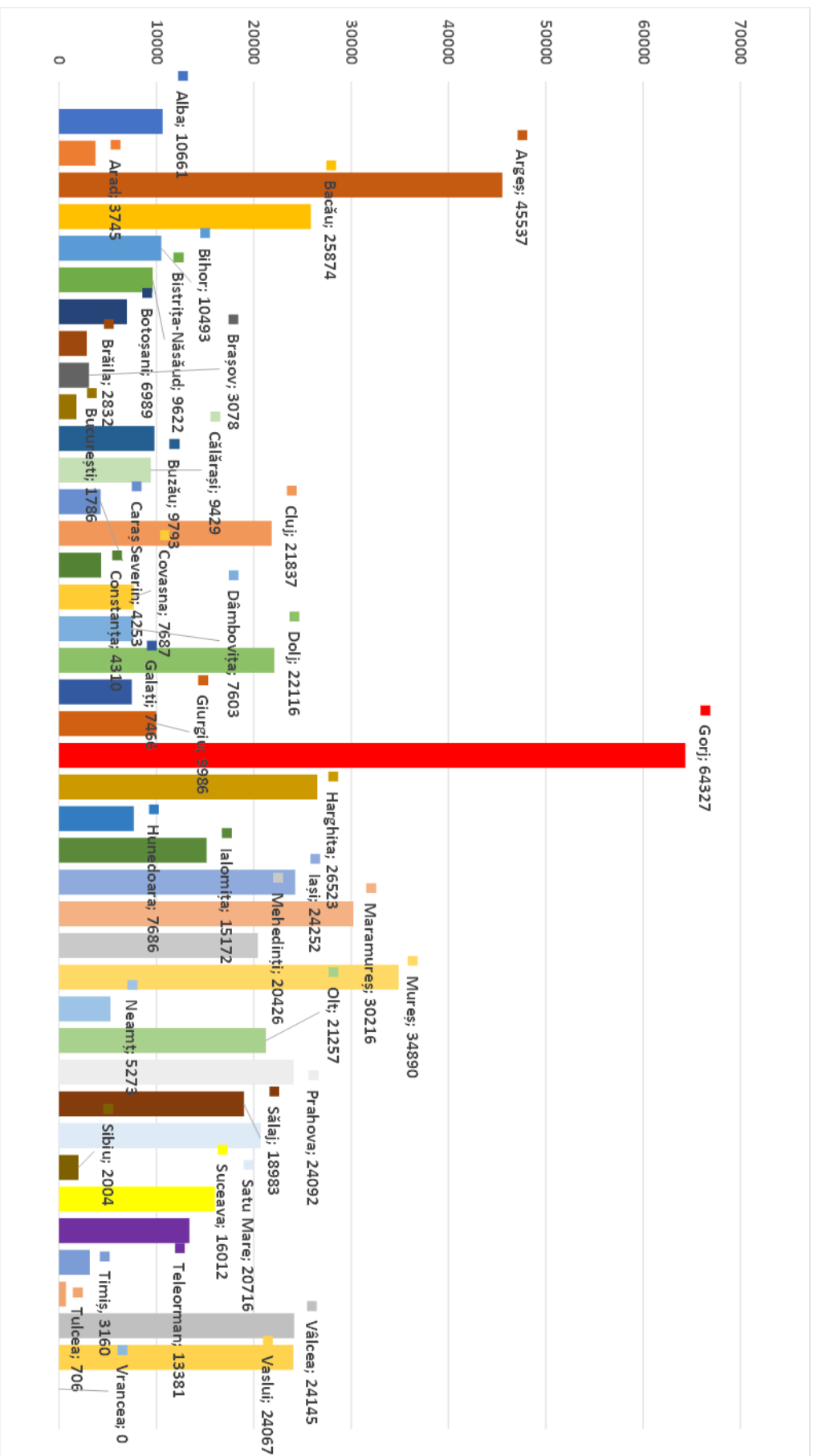
Comisiile județene de fond funciar Ilfov și Vrancea nu au comunicat informații (conform celor precizate în tabel)

³⁰ Informații centralizate la data de 8 septembrie 2021 și comunicate de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților prin adresa nr. 21401 din 31 august 2022

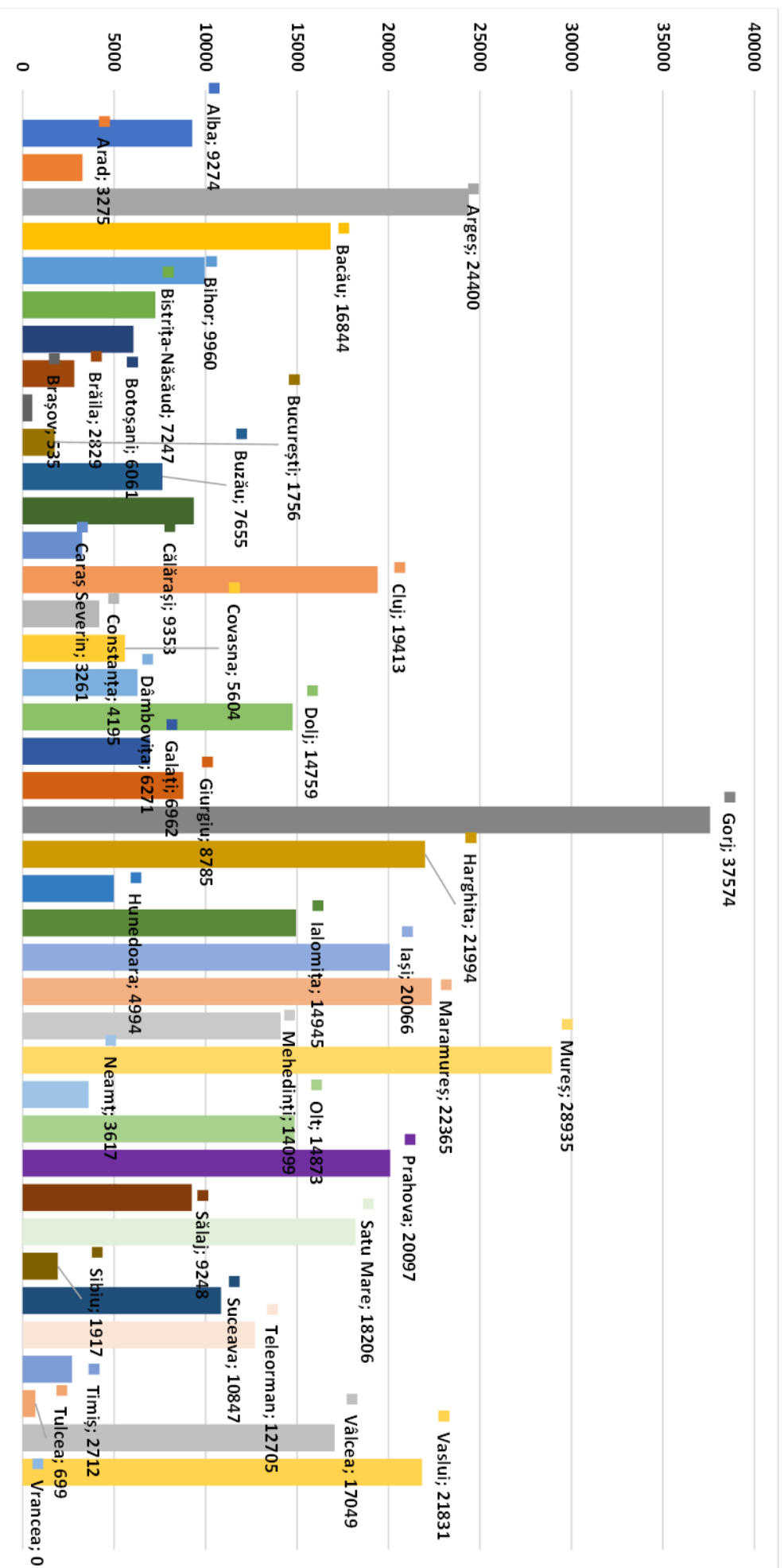
Total cereri de reconstituire nesoluționate pe categorii de terenuri, agricol/forestier

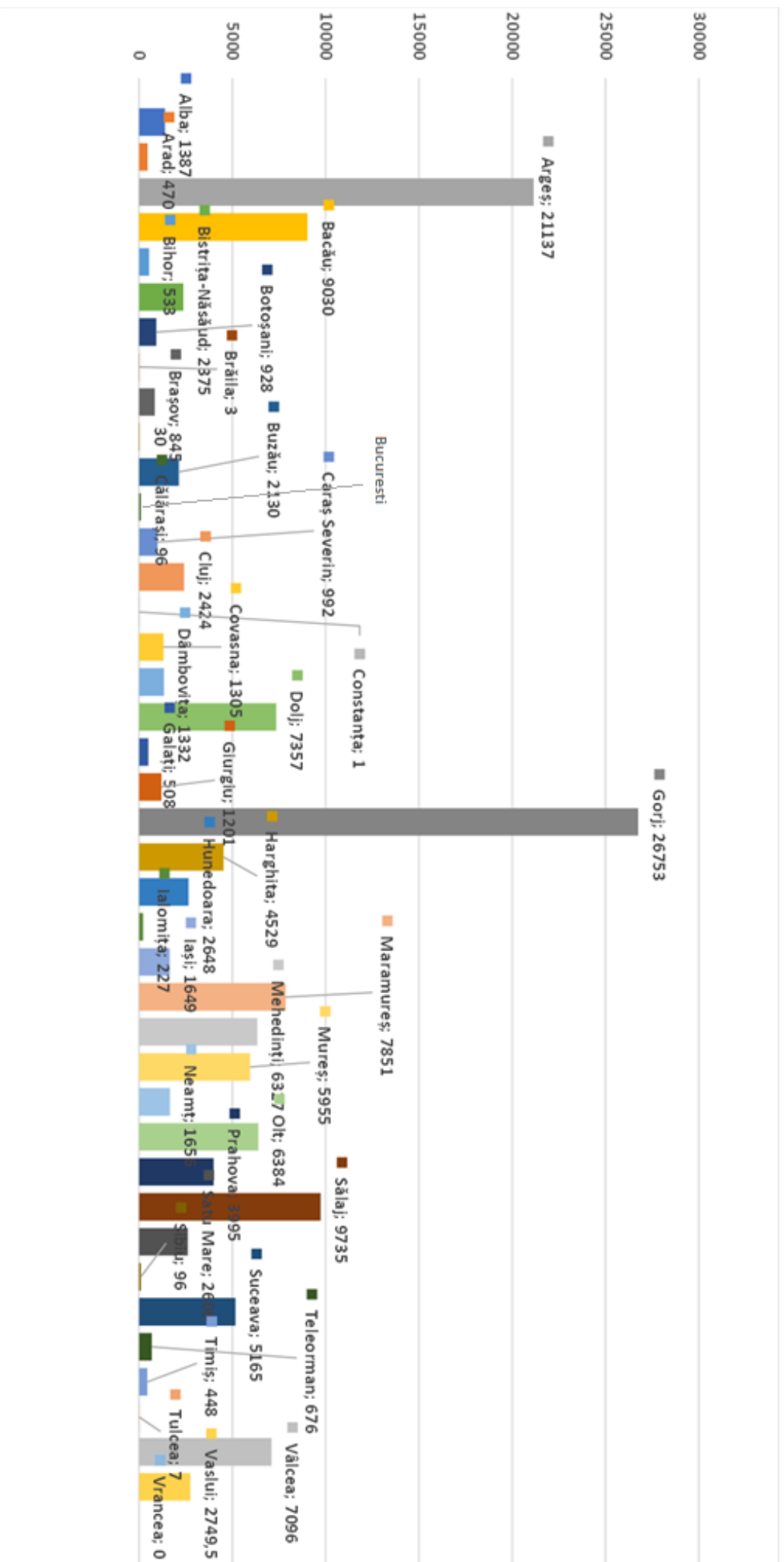
Total cereri dereconstituire nesoluționate

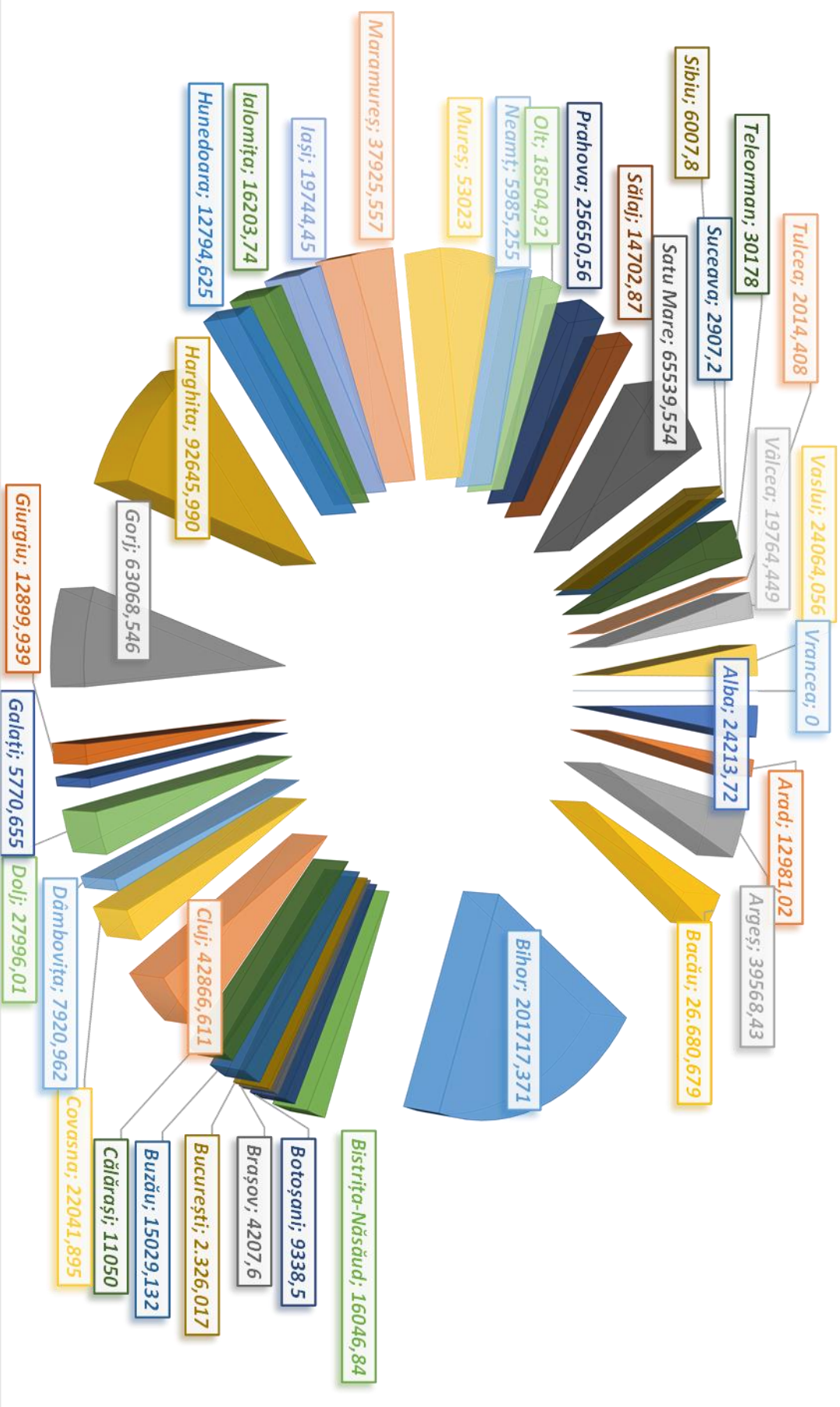
Total cereri nesolționate pentru teren agricol

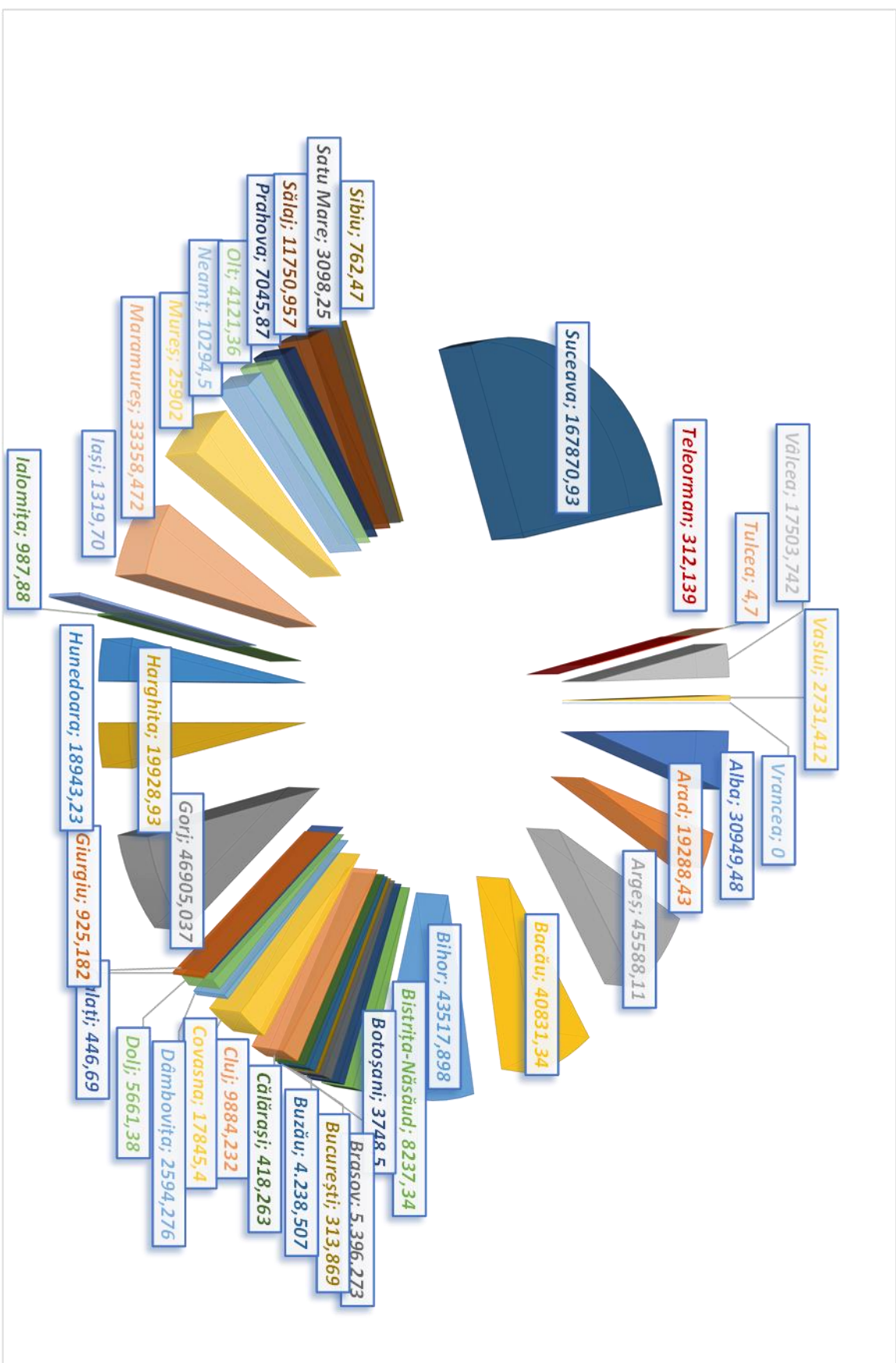
Total cereri nesolucionate pentru teren forestier

Suprafața de teren agricol necesară (ha)

Suprafața de teren forestier necesară (ha)

Din datele prezentate rezultă că sunt **Comisii județene de fond funciar cu un număr foarte mare de cereri de reconstituire nesoluționate atât pentru teren agricol, cât și pentru teren forestier, de peste 20.000 de cereri**, astfel:

- Comisia județeană de fond funciar Gorj, cu un număr de 37.574 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 26.753 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Argeș cu un număr de 24.400 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 21.137 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Mureș cu un număr de 28.935 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 5.955 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Maramureș cu un număr de 22.365 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 7.851 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Harghita cu un număr de 21.994 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 4.529 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Bacău cu un număr de 16.844 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 9.030 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Vâlcea cu un număr de 17.049 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 7.096 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Prahova cu un număr de 20.097 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 3.995 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Dolj cu un număr de 14.759 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 7.357 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Vaslui cu un număr de 21.831 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 2.749 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Iași cu un număr de 20.066 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 1.649 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Satu Mare cu un număr de 18.206 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 2.606 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Cluj cu un număr de 19.413 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 2.424 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Olt cu un număr de 14.873 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 6.384 cereri nesoluționate pentru teren forestier;
- Comisia județeană de fond funciar Mehedinți cu un număr de 14.099 cereri nesoluționate pentru teren agricol și 6.327 cereri nesoluționate pentru teren forestier.

În acest context, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, solicitând A.N.R.P. informații cu privire la măsurile dispuse în vederea remedierii acestei situații, ținând cont de rolul de control al acestei autorități asupra activității comisiilor de fond funciar și, totodată, de faptul că, au avut cunoștință de această situație încă din data de 8 septembrie 2021.

B. În ceea ce privește reconstituirea dreptului de proprietate în materia fondului forestier, sunt relevante rapoartele **Curții de Conturi a României**, respectiv **„Sinteza Raportului de audit privind Situația patrimonială a fondului forestier din România, în perioada 1990-2012³¹”** și **„Sinteza Raportului de audit al performanței modului de administrare a fondului forestier național în perioada 2010 - 2013³²”**, din care evidențiem, în extras, următoarele:

„CAPITOLUL II. SINTEZA PRINCIPALELOR CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII REZULTATE ÎN URMA MISIUNII DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

2. Constatări și concluzii privind procesul de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere

³¹ <https://www.curteadeconturi.ro/uploads/7a26d218/06f47c12/085d643e/1d9e406b/d31585f7/78b43028/dfd61c4a/b26ef908/economie7.pdf>

³² https://www.curteadeconturi.ro/uploads/2a32e71b/bba82d71/f25e1d61/c119634e/883389c0/3a79e9bf/848ef4d8/7e5ede62/Sinteza_FF.pdf

După 20 de ani de aplicare a legilor de fond funciar privind terenurile cu vegetație forestieră, reconstituirea drepturilor de proprietate se prezintă astfel: -

Forme de proprietate asupra fondului forestier național	Fond forestier în anul 1948	Suprafața de fond forestier:						
		Solicitată prin cereri de reconstituire în perioada 1991-2010	Validată prin proceduri adm. sau în urma H. Jud.	Pusă în posesie de comisiile locale	Nepusă în posesie și nepredată de R.N.P.	Din care la legea:		
						Nr. 18/1991	Nr. 1/2000	Nr. 247/2005
Proprietate publică a statului	1879							
Persoane fizice	1516	1906	1352	1213	139	9	44	86
Forme asociative	1330	1515	801	736	65	-	26	39
Comune, orașe, unit. de cult și inv., fundații	1761	1503*	1142	1111	31	-	10	21
Din care:								
- unit. cult, inv., fundații	-	428*	154	144	11	-	1	10
- unit. adm. teritoriale	-	1075	988	967	20	-	9	11
TOTAL :	6486	4924	3295	3060	235	9	80	146

Stadiul aplicării legilor de fond funciar în domeniul terenurilor forestiere, la 31.12.2010

NOTĂ: Nu sunt cuprinse și solicitările după Legea nr. 261 din 4.11.2008 – Nu s-au emis normele metodologice.

Din datele tabelului de mai sus, rezultă că solicitările de fond forestier formulate de către persoanele fizice depășesc cu 390.000 ha. (1.906 mii ha.-1.516 mii ha.) suprafața de pădure deținută la nivelul anului 1948, iar dacă se iau în considerare pe lângă persoanele fizice și formele asociative, depășirea este de 575.000 ha. (3.421 mii ha.-2.846 mii ha.).

Judecând după mărimea acestor solicitări, ar însemna că statul nu va mai rămâne nici cu suprafața de pădure deținută în proprietate în anul 1948, cu toate că, presupunând că reconstituirea s-ar face în condițiile legii, această proprietate ar trebui să fie cu mult mai mare cel puțin din următoarele motive:

- legea limita categoriile de persoane îndreptățite la reconstituire;
- reconstituirea dreptului de proprietate persoanelor îndreptățite se face la cerere, ceea ce înseamnă și acceptarea moștenirii, ori unele persoane nu au formulat astfel de cereri;
- o serie de moșteniri au rămas inevitabil vacante;
- nu toate pădurile au fost preluate abuziv; din datele existente în arhive rezultă, fără dubiu, că unele proprietăți erau grevate de sarcini în favoarea statului român;
- formele asociative nu mai puteau fi reconstituite în totalitatea membrilor/moștenitorilor;
- activele forestiere ale unor societăți comerciale nu erau retrocedabile după legile de fond funciar;
- suprafețe întinse de pădure făceau parte din categoria „bunurilor inamice” intrând în proprietatea statului ca urmare a armistiului.

Din această cauză, opiniile des auzite/exprimate, conform cărora retrocedările pot continua fără grijă, deoarece suprafața de pădure retrocedată până în prezent este departe de nivelul la care ar afecta proprietatea publică a statului din 1948, sunt iresponsabile.

Atitudinea de îngăduință față de abuzuri, motivată de astfel de justificări riscă să înlocuiască abuzurile statului din 1948 cu abuzurile asupra proprietății statului, în special din perioada de după anul 2000.

Din analiza dosarelor întocmite și prezentate în timpul misiunii de audit al performanței, rezultă că s-au făcut solicitări de reconstituire a dreptului de proprietate,

a) pentru:

- Suprafețe mult mai mari decât cele deținute în mod real în anul 1948 de către autorii depozedați;
- Suprafețe de teren cu vegetație forestieră expropriate de stat prin legile de reformă agrară sau pentru care statul a plătit despăgubiri sume uriașe în raport cu valoarea reală a terenurilor expropriate;
- Păduri grevate de sarcini în favoarea statului și care fuseseră preluate de acesta în contul unor creanțe, în special credite contractate de la instituții de credit deținute de statul român;
- Terenuri forestiere ce constituiau active ale unor societăți comerciale (multe din acestea cu acționariat străin) fără ca legile de fond funciar să se refere la astfel de retrocedări;
- Păduri proprietate publică administrate de fundații de drept public;
- Terenuri forestiere incluse prin legile de armistițiu în categoria „bunurilor inamice”;
- Totalitatea suprafețelor de pădure deținute de formele asociative de proprietate înainte de 1948 deși nu toți foștii coproprietari au avut moștenitori și nu toți moștenitorii au depus cereri sau erau îndreptățiți de lege să depună cereri;
- Suprafețe de terenuri cu vegetație forestieră care făceau parte din rezervații naturale constituite;
- Terenuri forestiere, pășuni împădurite și fânețe care nu au fost niciodată ale statului dar care se solicită a fi reconstituite din proprietatea publică a statului etc.

b) de către:

- Persoane fără vocație succesorală;
- Reprezentanți nelegali sau contestați ai unor forme asociative de proprietate;
- Forme asociative care nu sunt sau nu pot fi continuatoare în drepturi și obligații a persoanelor juridice – societăți comerciale;
- Împuterniciți prin procuri a căror autenticitate nu poate fi verificată întrucât sunt emise în străinătate etc.
- instituții de cult care au avut terenuri forestiere în folosință și nu în proprietate.

c) în baza:

- Unor cereri nesustținute de documente din care să rezulte drepturi de proprietate propunându-se proba cu martori și expertize extrajudiciare;
- Unor înscrisuri care nu constituiau titluri de proprietate (cărți funciare, documente eliberate de arhivele statului în care, de foarte multe ori, informațiile erau extrem de relative sau chiar eronate);
- Documente vechi (chiar înainte de 1920) a căror relevanță este mai mult decât discutabilă deoarece proprietățile, în majoritatea cazurilor, au suferit modificări semnificative (exproprieri, vânzări făcute de proprietari, partaje etc.) astfel încât la nivelul anului 1948 suprafețele de pădure deținute de autorii depozedați erau mult mai mici sau nu mai existau deloc.

Multe din dosarele de tipul celor arătate mai sus au fost soluționate favorabil sau prin procedură administrativă prevăzută de Legea nr.18/1991, cu modificările și completările ulterioare sau prin hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile.

Până la 31.12.2010, s-au validat reconstituiri de drepturi de proprietate pentru o suprafață de 3.295 mii ha din care, 3.060 mii ha au fost puse în posesie de comisiile locale, rămânând nepusă în posesie și nepredată suprafața de 235 mii ha.”³³

Și

„SINTEZA Raportului de audit al performanței modului de administrare a fondului forestier național în perioada 2010 – 2013

**„CAPITOLUL II SINTEZA PRINCIPALELOR CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII
REZULTATE ÎN URMA MISIUNII DE AUDIT AL PERFORMANȚEI**

³³ <https://www.curteadeconturi.ro/uploads/7a26d218/06f47c12/085d643e/1d9e406b/d31585f7/78b43028/dfd61c4a/b26ef908/economie7.pdf>
pag. 17-20

1. Administrarea pădurilor. Tăierile ilegale de arbori

1.1. Structura fondului forestier

Fondul forestier ocupă în România o suprafață de cca. 27,33% din teritoriul țării, sub nivelul mediu al Uniunii Europene, care este de aproximativ 32%. Suprafața fondului forestier la data de 31.12.1990 era de **6.367.660** ha., din care suprafața pădurilor de 6.248.990 ha și alte terenuri în suprafața de 118.670 ha. Fondul forestier proprietate publică a statului administrat de RNP, în suprafață totală de **3.227.907** ha. la 31.12.2013 reprezentând 49,37% din fondul forestier național, s-a diminuat față de situația existentă la 31.12.1990 cu **3.139.753** ha, în principal datorită punerii în posesie a foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora, prin aplicarea prevederilor legilor fondului funciar.(...)

1.4. Cadrul legal sancționatoriu

Până în anul 2004, sancțiunile pentru nerespectarea regimului silvic în gospodărirea durabilă a pădurilor nu au avut eficacitate, în lipsa unui sistem de control instituțional articulat. Nu a existat un sistem sancționatoriu eficient, pe măsura delictelor silvice practicate în masă, iar pădurile aparținând persoanelor fizice nu erau administrate. De asemenea, până în anul 2000 nu au existat instituții de control a respectării regimului silvic și a circulației masei lemnoase, iar după această dată, deși au fost înființate astfel de instituții, ele au funcționat în subordinea GNM până în anul 2005, când au revenit la autoritatea centrală pentru silvicultură. Un regulament cât de cât coerent cu privire la circulația masei lemnoase și la controlul acesteia a fost adoptat abia în anul 2004. Ulterior, în perioada 2005 – 2013, deși au existat un cadru legal sancționatoriu și instituții de control, efectele în combaterea faptelor privind nerespectarea regimului silvic și a circulației masei lemnoase nu au fost cele scontate.

5. Diminuarea suprafețelor ocupate cu vegetație forestieră

5.3. Schimbarea ilegală a destinației terenurilor forestiere

O tendință alarmantă de diminuare a fondului forestier național o constituie transformarea, după defrișare, a terenurilor forestiere în terenuri agricole sau pășuni, tendință manifestată mai ales după retrocedarea terenurilor cu vegetație forestieră prin Legea nr. 18/1991. Până în prezent, au fost identificate 800 ha. în județul Teleorman și 56 ha. în județele Vaslui și Galați care au fost defrișate și transformate ilegal în terenuri agricole prin schimbarea categoriei de folosință a terenurilor. În județul Vaslui s-au identificat 172 ha care, după exploatarea abuzivă a masei lemnoase, au fost abandonate, pe aceste terenuri practicându-se pășunatul abuziv. Schimbarea destinației terenurilor cu vegetație forestieră în terenuri agricole sau pășuni este stimulată și de acordarea subvențiilor din Fondul Agricol European, care nu are în vedere și vegetația forestieră.

Capitolul IV

Sinteza principalelor constatări și abateri rezultate în urma acțiunilor de audit al performanței desfășurate de camerele de conturi

a) Retrocedări de terenuri forestiere, urmare aplicării legilor de fond funciar

a.1. În perioada 2010 - 2013, suprafața fondului forestier proprietate publică a statului, aflată în administrarea RNP, s-a redus prin retrocedări către persoane fizice și juridice, urmare aplicării legilor de fond funciar. Procesul de retrocedare a terenurilor forestiere către foștii proprietari sau către urmașii acestora este încă în desfășurare. Suprafețele predate comisiilor locale nu au fost integral puse în posesie, principală cauză fiind neprezentarea la punerea în posesie sau refuzul succesiv al amplasamentelor de către proprietari, stabilirea de către instanță a suprafețelor pe amplasamente deja ocupate, precum și existența unor litigii între solicitanții aceluiași amplasament sau între proprietari și comisia de punere în posesie. (DS Tulcea, DS Caraș - Severin, DS Giurgiu, DS Covasna, DS Vâlcea, DS Bihor, DS Prahova, DS Argeș, DS Sălaj, DS Brăila, DS Galați, DS Ialomița, DS Bistrița-Năsăud, DS Cluj).

a.2. La nivelul fondului forestier proprietate publică a statului, există situații în care, prin aplicarea legilor fondului funciar, punerile în posesie s-au făcut formal (emiterea de titluri), fără măsurători în teren, fără grănițuire și, de aceea, în unele cazuri, proprietarii nu recunosc

amplasamentul de pe titlul de proprietate (DS Vâlcea, DS Bihor, DS Bacău, DS Vaslui, DS Arad).

a.3. Transferul unor suprafețe de teren s-a făcut la data întocmirii protocoalelor de predare-primire încheiate cu comisia locală de fond funciar, așa cum a prevăzut Legea nr. 18/1991 și actele normative emise în aplicarea acesteia, nu la data punerii în posesie, așa cum au prevăzut ulterior dispozițiile Legii nr. 1/2000, suprafețele în cauză nefiind puse în posesie nici până la data efectuării acțiunii de audit, iar vegetația forestieră existentă la data predării a fost tăiată nelegal. (DS Prahova).

a.4. Confuziile, carențele și slăbiciunile din legislația cu privire la retrocedările de fond forestier au fost, în unele cazuri, speculate prompt în favoarea lor de către entități, forme asociative și persoane fizice care nu aveau nici un drept și au indus în eroare unele instanțe de judecată. (DS Brașov, DS Timiș, DS Prahova, DS Argeș, DS Alba).

a.5. Deși existau informații certe privind reconstituirea nelegală în favoarea unor persoane fizice a dreptului de proprietate pentru unele suprafețe de fond forestier, hotărârile comisiilor locale și județene de aplicare a legilor fondului funciar nu au fost contestate în instanță de reprezentanții direcțiilor silvice. (DS Prahova).

b) Structura fondului forestier proprietate de stat și a celui administrat în baza contractelor de administrare/servicii silvice de către ocoale silvice din DS

b.1. Distribuția pădurilor pe grupe, pe clase de vârstă și clase de producție, prezintă un dezechilibru, ca efect al procesului de retrocedare și a modului de administrare, deoarece volumul tăierilor a depășit cu mult volumul de lemn ce poate fi exploatat anual fără să fie afectată continuitatea viitoarelor recoltări de lemn, asigurându-se, totodată, dezvoltarea durabilă a pădurilor. (DS Brașov, DS Bistrița-Năsăud).

b.2. Administrarea pădurilor în condiții de rentabilitate și cu respectarea regimului silvic este dificilă, datorită fărâmițării proprietății. Odată cu retrocedarea terenurilor foștilor proprietari s-a intensificat presiunea asupra pădurii, ceea ce a condus la îngreunarea activității de pază a pădurilor. (DS Brașov, DS Caraș Severin, DS Vâlcea, DS Argeș, DS Mehedinți).

b.3. Deși au existat diverse probleme la încheierea și derularea contractelor de prestări servicii și nu au existat forme concrete de ajutor pentru administrarea pădurilor, în perioada 2010 - 2013 numărul contractelor a înregistrat, o creștere, datorită în principal punerii în posesie. (DS Giurgiu, DS Brașov, DS Vrancea, DS Alba, DS Ialomița). Prin neurmărirea încasării în termen și necalcularea penalităților prevăzute în contractele de prestări servicii silvice, au fost afectate veniturile unora dintre direcțiile silvice, fiind încălcat principiul eficienței în gestionarea fondului forestier aflat în administrare. În cazul DS Cluj, s-a constatat că aceasta administrează și prestează servicii silvice pentru păduri private reprezentând peste 52% din suprafața totală administrată, fapt care presupune o alocare de resurse umane, și materiale foarte mari, entitatea fiind obligată de lege la această activitate, în condițiile în care veniturile pe care le obține din tarifele de prestări sunt mici.

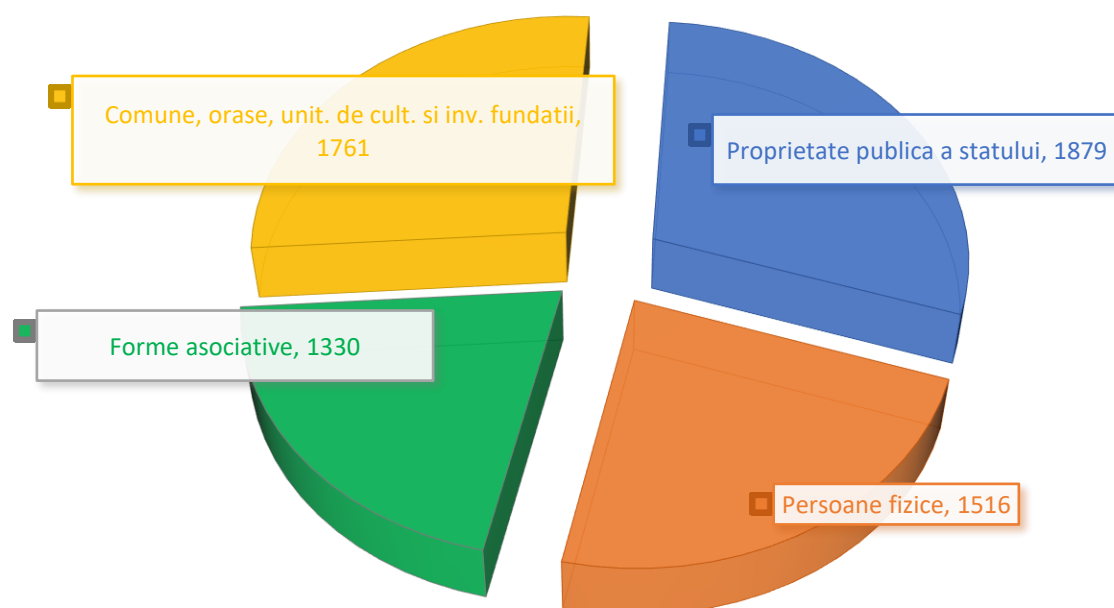
b.4. Fondul forestier proprietate publică a statului nu a fost intabulat în totalitate, motivul principal fiind lipsa resurselor financiare necesare unor astfel de lucrări. Lipsa cadastrului forestier reprezintă un risc generator de disfuncționalități în administrarea fondului forestier din cauza dificultății localizării și delimitării suprafețelor deținute. (toate direcțiile silvice). ”³⁴

În cele ce urmează, prezentăm două grafice care au la bază informațiile referitoare la situația fondului forestier la nivelul anului 1948 - suprafață evidențiată în mii de ha (graficul nr. 1) și Stadiul aplicării legilor de fond funciar în domeniul terenurilor forestiere, la 31.12.2010 - Nu sunt cuprinse și solicitările după Legea nr. 261/2008 (graficul nr. 2)

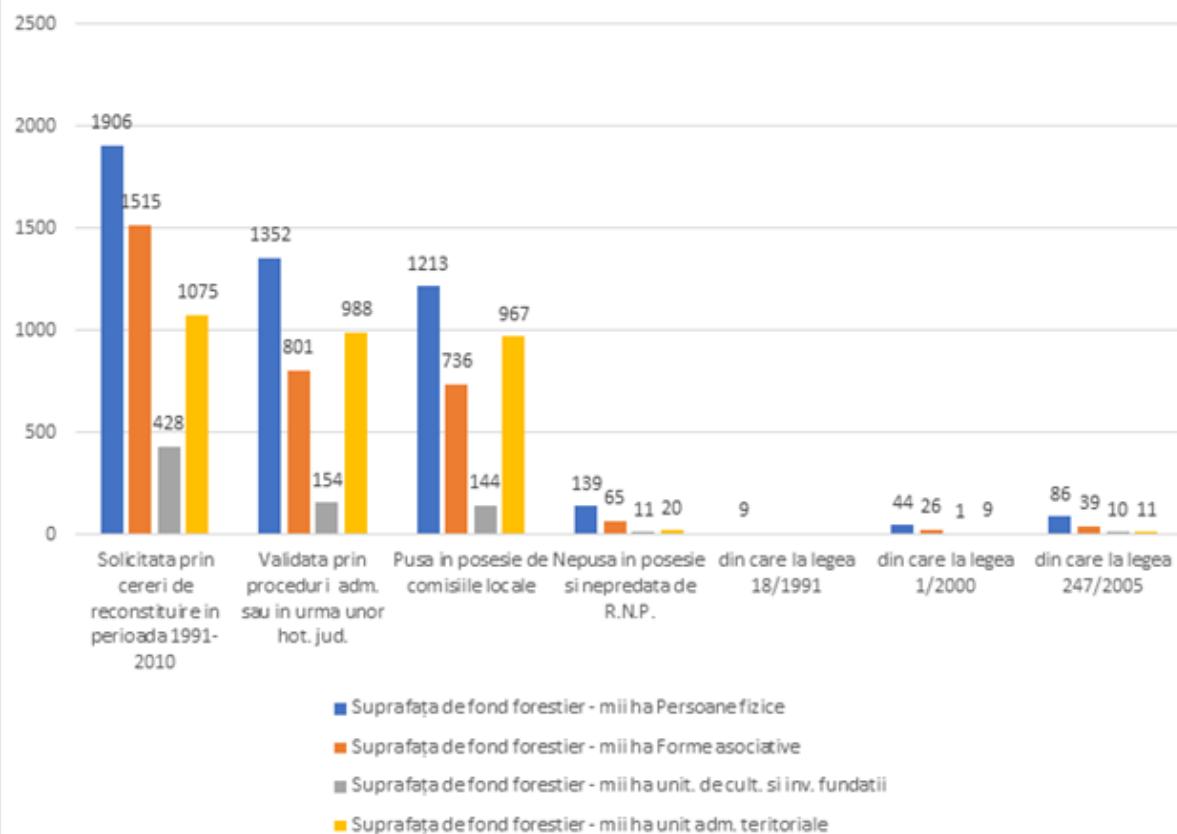
³⁴ Sursa:

https://www.curteadeconturi.ro/uploads/2a32e71b/bba82d71/f25e1d61/c119634e/883389c0/3a79e9bf/848ef4d8/7e5ede62/Sinteza_FF.pdf, pag 9-10, 16, 133-135

SUPRAFAȚA DE FOND FORESTIER ÎN ANUL 1948

Suprafața de fond forestier - mii ha

CAPITOLUL VI
DIFICULTĂȚILE REZULTATE DIN CAZUISTICA AVP ȘI DIN APLICAREA
LEGISLAȚIEI ÎN MATERIE DE CĂTRE ENTITĂȚILE IMPLICATE (CJFF, CLFF,
ADS, ROMSILVA, ANRP, ANCPI)

Așa cum am precizat și în partea introductivă a prezentului raport, în desfășurarea activității domeniului ne-au fost aduse la cunoștință sau ne-am sesizat din oficiu cu privire la o serie de aspecte legate în principal de modul defectuos de aplicare a legilor cu caracter reparatoriu în materia proprietății funciare, iar în urma demersurilor întreprinse, a anchetelor efectuate în vederea soluționării deficiențelor constatate / sesizate, s-au identificat ca factori principali care au influențat în mod negativ desfășurarea procesului de reconstituire și ritmul lent de soluționare al cererilor:

1. Lipsa realizării planurilor parcelare în situația unor comisii locale de fond funciar sau realizarea cu dificultate a acestora prin programele specifice

În ceea ce privește realizarea planurilor parcelare sunt incidente dispozițiile Legii nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, unul dintre programele specifice prin care se poate realiza (se realizează) planurile parcelare este Programul Național de Cadastu și Carte Funciară 2015-2023 (P.N.C.C.F.³⁵), reglementat de Legea nr. 7/1996, cu modificările și completările ulterioare, și Hotărârea Guvernului nr. 294/2015 privind aprobarea Programului național de cadastu și carte funciară, cu modificările și completările ulterioare.

Programul național de cadastu și carte funciară a fost aprobat să se desfășoare, inițial, în perioada 2015-2023, având ca obiectiv înregistrarea sistematică a imobilelor situate atât în mediul urban, cât și în cel rural. În prezent, prin modificările aduse de Hotărârea Guvernului nr. 836/2022, s-a eliminat perioada de desfășurare a acestuia, nemaifiind precizată o dată limită de finalizare, astfel că va continua până la înscrierea sistematică a tuturor imobilelor, la nivel de U.A.T. rural și urban (respectiv comună, oraș/municipiu).

Prin modificările aduse Legii nr. 7/1996 prin Legea nr. 150/2015, s-a creat posibilitatea cofinanțării și a lucrărilor de înregistrare sistematică demarate anterior de U.A.T.-uri, valoarea finanțării fiind în cuantum fix de 60 lei/carte funciară. Ulterior, prin Legea nr. 105/2019, valoarea respectivă a fost majorată la suma de 85 lei + T.V.A. / carte funciară.

Prin Legea nr. 192/2020, s-a creat posibilitatea cofinanțării și a lucrărilor de întocmire a planurilor parcelare, ce vor fi coordonate de către comisiile locale de restituire a proprietăților funciare în vederea înscrierii din oficiu a titlurilor de proprietate emise în baza legilor de restituire a proprietăților funciare, inițiate ca urmare a contractării acestora de către unitățile administrativ-teritoriale, valoarea cofinanțării fiind în cuantumul de maximum 84 lei + TVA/carte funciară, la care se adaugă coeficienții aferenți categoriilor de dificultate ale terenurilor³⁶.

Înscrierea din oficiu a titlurilor de proprietate se făcea inițial pe baza planurilor parcelare validate de comisia județeană și recepționate de către oficiul de cadastu și publicitate imobiliară pentru ca, prin Legea nr. 264/2021 să fie adăugată și posibilitatea înscrierii acestora pe baza planurilor de încadrare în tarla, recepționate de către oficiul teritorial de cadastu și publicitate imobiliară.

³⁵ P.N.C.C.F. a fost instituit în scopul înregistrării gratuite a imobilelor în sistemul integrat de cadastu și carte funciară, eliberării certificatelor pentru înscrierea în cartea funciară a posesorilor ca proprietari și, după caz, a dezbaterilor succesoriale, fiind implementat de Agenția Națională de Cadastu și Publicitate Imobiliară (A.N.C.P.I.).

³⁶ Coeficienți stabiliți în funcție de relief și, după caz, coeficienții aferenți categoriilor de dificultate ale terenurilor în funcție de gradul de acoperire prevăzuți în anexele la Normele de timp pentru operațiile necesare realizării lucrărilor de specialitate în cadrul Centrului Național de Cartografie, aprobate prin ordin al directorului general al Agenției Naționale

Pe lângă modalitatea de sistematizare prin P.N.C.F.F., au mai existat de-a lungul timpului și alte modalități prin care autoritățile locale au putut efectua înscrierea sistematică a imobilelor, din care, cu titlu de exemplu, menționăm:

- *Proiectul major «Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România», în care finanțarea valorii totale a proiectului se suportă din veniturile proprii ale Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară, cu aplicarea mecanismului rambursării pentru contravaloarea contribuției din fonduri europene;*

- în vederea creșterii gradului de înregistrare a proprietăților și a drepturilor reale corelative în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară, în perioada 2018-2023, a fost implementat Proiectul *Creșterea gradului de acoperire geografică și de înregistrare a proprietăților din zonele rurale în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară.*

Acest proiect este implementat de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și are ca sursă de finanțare Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) prin Programul Operațional Regional (POR) 2017-2020, Axa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în Cadastru și Cartea Funciară și este destinat să completeze obiectivul Programului Național de Cadastru și Carte Funciară, reglementat prin Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr.7/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

-Programul C.E.S.A.R. (Proiect privind Completarea sprijinului financiar acordat de Uniunea Europeană pentru restructurarea agriculturii).

Prin acest Program s-au desfășurat și finalizat lucrări de înregistrare sistematică a imobilelor, perioada de implementare la nivelul unităților administrativ-teritoriale în care lucrările de înregistrare sistematică au fost finalizate, a fost de 12 - 18 luni, în acest interval fiind inclusă și perioada de publicare și soluționare a cererilor de rectificare/contestațiilor, durata fiind determinată de mărimea unității administrativ-teritoriale și de modul cum au fost aplicate legile proprietății.

Cu toate aceste modificări aduse cadrului legislativ, în continuare se întâmpină mari dificultăți în realizarea planurilor parcelare. **Pe cale de consecință, în lipsa acestora, nu se pot întocmi procesele verbale de punere în posesie și nici emite titlurile de proprietate.**

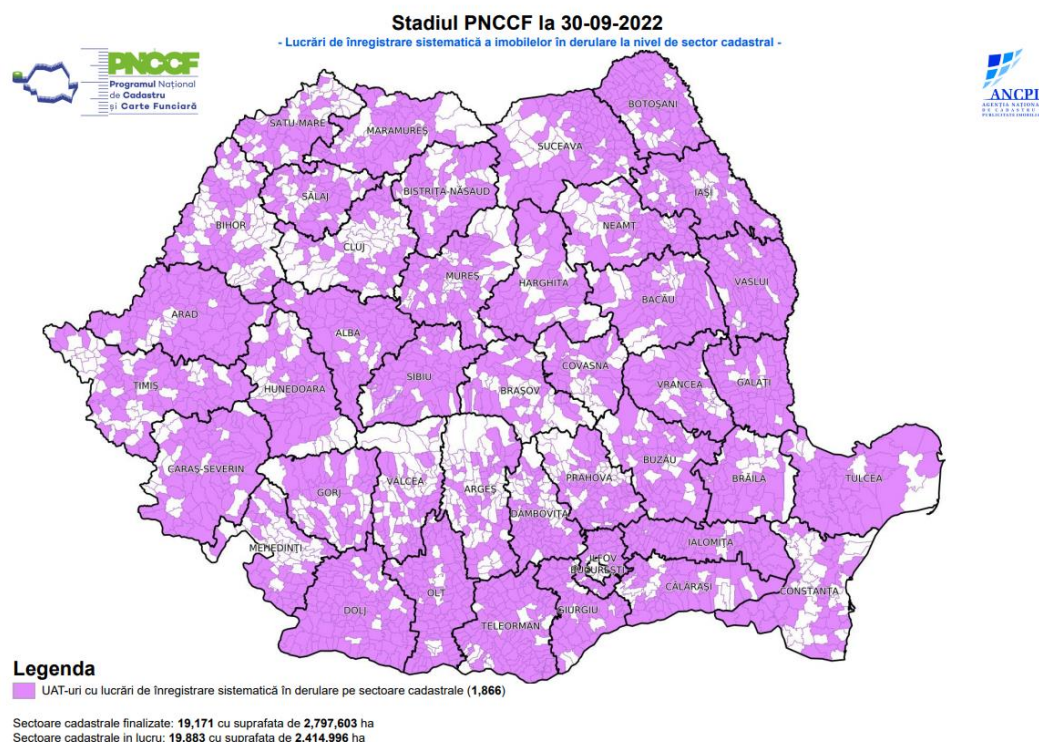
În realizarea lucrărilor de cadastrare, din practică a rezultat că, în unele situații, din cauza nerespectării etapelor prevăzute de legislația în materie, referitoare la culegerea de date, obținerea documentelor, informarea persoanelor vizate precum și corelarea dintre acestea, efectuarea lucrărilor de către firmele specializate a fost realizată în mod deficitar, generând suprapuneri de terenuri sau, mai mult decât atât, mutarea unor proprietari în alte sectoare cadastrale decât cele în care se regăsea inițial amplasamentul.

Totodată, din răspunsul formulat de Autoritatea Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară a rezultat **și lipsa de implicare a primăriilor privind contractarea lucrărilor de înregistrare sistematică pentru întreaga sumă alocată cu scopul finanțării acestor lucrări.** De asemenea, au existat situații în care unele dintre acestea nu au formulat cereri în vederea accesării sumelor respective.

Astfel, având în vedere faptul că primăriile asigură administrarea la nivel local a terenurilor din respectivele unități administrativ-teritoriale, participarea acestora la procesul de înregistrare a proprietăților este esențială prin punerea la dispoziția executanților a informațiilor cu privire la imobile și proprietari, participarea la identificarea proprietăților, informarea corectă și completă a cetățenilor și asigurarea participării la lucrări cu scopul de a înregistra complet și corect informațiile aferente proprietăților.

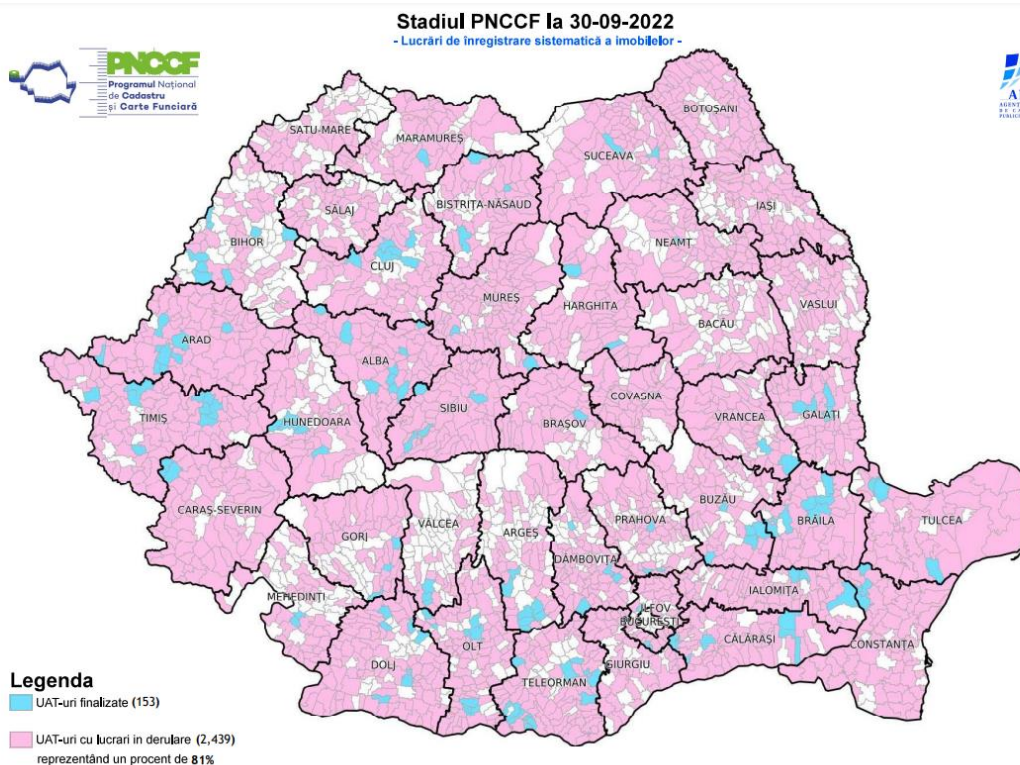
Consecința neparticipării la procesul de identificare a imobilelor și stabilirea limitelor acestora conduce deseori la tergiversarea procesului și înregistrarea incompletă a informațiilor privitoare la imobile.

Evidențiem, cu titlu de exemplu, o parte din informațiile privind stadiul înregistrării sistematice a imobilelor prin PNCCF, la data de 31 august 2022, publicate pe pagina oficială de internet a Autorității Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară, referitoare la lucrările de înregistrare sistematică a imobilelor, respectiv la lucrările de înregistrare sistematică a imobilelor în derulare la nivel de sector cadastral.

Sursa:

https://www.ancpi.ro/pnccf/documente/H2_Lucrari_de_inregistrare_sistematica_in_derulare_la_nivel_de_sector_cadastral_30.09.2022.pdf

Sursa: https://www.ancpi.ro/pnccf/documente/H3_Lucrari_de_inregistrare_sistematica_a_imobilelor_30.09.2022.pdf

2. O altă problemă constatată este cea reprezentată de **condiționarea scrierii titlului de proprietate de recepționarea planului parcelar de către oficiile de cadastru și publicitate imobiliară.**

Astfel, deși potrivit dispozițiilor **art. 234 alin. (2)**, din Regulamentul aprobat prin Ordinul Președintelui A.N.C.P.I. nr. 700/2014³⁷ în situația în care *Planul parcelar prezentat de comisia locală de fond funciar, în vederea validării sau scrierii titlului de proprietate nu poate fi recepționat*, este prevăzută posibilitatea ca acesta să fie *însoțit de planul de încadrare în tarla și să fie utilizat la înscrierea în cartea funciară din oficiu a imobilelor, ulterior emiterii titlului de proprietate*, cu menționarea în anexa la partea I a cărții funciare *"Imobil înregistrat în planul cadastral fără localizare certă"*, în fapt, cel puțin la nivelul Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Constanța nu se mai scriu titlurile de proprietate în lipsa recepționării planului parcelar cu atribuire de număr cadastral.

3. De asemenea, un alt aspect pe care dorim să-l evidențiem este legat de **înregistrarea sistematică a terenurilor forestiere aflate în proprietatea publică a statului și în administrarea Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva**, care influențează în mod direct ritmul / durata privind emiterea Hotărârilor de Guvern pentru schimbarea regimului juridic al terenurilor forestiere din domeniul public în domeniul privat.

Astfel, acest proces, este condiționat de existența extraselor de carte funciară unde sunt intabulate suprafețele de teren pentru care se solicită schimbarea regimului juridic aflate în domeniul public al statului, în lipsa acestora **Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților aflându-se în imposibilitatea întocmirii proiectului de Hotărâre a Guvernului.** Potrivit punctului 2¹ din Anexa la Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1718/2011 pentru aprobarea Precizărilor privind întocmirea și actualizarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, ***„Prezentarea extraselor de carte funciară ale imobilelor care fac obiectul proiectelor de acte normative de actualizare a inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului este obligatorie (...).”***

Cu toate acestea, în prezent există **suprafețe mari de teren forestier aflate în proprietatea publică al statului care nu sunt înscrise în sistemul integrat de cadastru și carte funciară.**

În acest sens, ca urmare a unui răspuns primit³⁸ de la Direcția Silvică Dâmbovița, în care se preciza că *„Regia Națională a Pădurilor-Romsilva a întocmit documentațiile cadastrale pentru o suprafață de 1.000.000 ha., în vederea înscrierii în sistemul integrat de cadastru și carte funciară, care au fost încărcate în platforma informatică, în perioada martie 2020-aprilie 2021 și se află în procedura de avizare la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, a rezultat că A.N.C.P.I. nu le-a înregistrat în evidențele cadastrului sistematic.*

Față de această situație, Avocatului Poporului s-a sesizat din oficiu, în data de 15 iunie 2022 și a dispus efectuarea unui demers la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară cu solicitarea de a ne comunica stadiul avizării documentațiilor cadastrale.

Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară ne-a informat că, din totalul de 1554 de cereri de recepție și înscriere, pentru o suprafață aferentă de **89.761 ha.** au fost soluționate un număr de 1.080 de cereri, pentru o suprafață aferentă de 62.263 ha., fiind în lucru numai 474 de cereri, pentru o suprafață aferentă de 27.498 ha.

Din compararea celor două răspunsuri s-a constatat faptul că suprafața care a fost solicitată pentru înscriere este de 89.761 ha și nu de 1.000.000 ha.

Față de această neconcordanță, am solicitat Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, să ne informeze cu privire la motivele pentru care nu au fost înregistrate cereri de recepție și înscriere a dreptului de proprietate publică în sistemul integrat de cadastru și carte funciară a suprafețelor de teren forestier la nivelul fiecărui județ, precum și asupra măsurilor dispuse

³⁷ Regulament de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară, aprobat prin Ordinul Președintelui A.N.C.P.I. nr. 700/2014, cu modificările și completările ulterioare

³⁸ Răspuns primit în dosarul nr. 12219/2021

Direcțiilor Silvice pentru întocmirea documentațiilor cadastrale în vederea înscrierii dreptului de proprietate publică.

Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, ne-a informat că administrează o suprafață de 3.128.407 ha. fond forestier proprietate a statului iar suprafața pentru care s-au întocmit documentații în vederea înscrierii în sistemul integrat de cadastru și carte funciară este de 141.221,86 ha. ceea ce este în contradicție cu cele afirmate de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară conform cărora se află în lucru numai 474 de cereri, pentru o suprafață aferentă de 27.498 hectare.

Având în vedere ritmul lent de întocmire a documentațiilor în vederea înscrierii în sistemul integrat de cadastru și carte funciară și, respectiv de recepție și înscriere a dreptului de proprietate publică a statului asupra imobilelor din fondul forestier ce are ca efect imposibilitatea întocmirii proiectului de Hotărâre a Guvernului, am sesizat din nou atât Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, cât și Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, cu solicitarea de a ne comunica următoarele:

- stadiul avizării documentațiilor cadastrale pentru diferența de până la 141.221,86 ha.;
- motivele pentru care nu au fost întocmite documentațiile pentru întreaga suprafață de teren aflată în administrarea Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, precum și asupra măsurilor dispuse Direcțiilor Silvice pentru întocmirea documentațiilor cadastrale în vederea înscrierii dreptului de proprietate publică (dosarul se află în lucru).

4. Interpretarea diferită a noțiunii privind situația rezervei comisiilor locale, în sensul raportării la sintagma „cu poziționare incertă”, respectiv dacă situația privind rezerva poate fi considerată ca finalizată, în cazul în care în componența acesteia există astfel de terenuri.

Astfel, sunt comisii locale de fond funciar care apreciază că pot face oferta din rezerva identificată la momentul respectiv, iar alte comisii locale apreciază că pot face oferta doar în momentul în care se identifică toate terenurile din rezervă.

Interpretarea unitară a acestui aspect este importantă atât din punct de vedere al exprimării acordului sau refuzului din partea persoanei îndreptățite cu privire la amplasamentul propus, cât și în cazul solicitării formulate către Agenția Domeniilor Statului de punere la dispoziție a terenurilor proprietate publică, trecute, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului, sau pe terenurile proprietate privată a statului, care au fost administrate de institute, de stațiuni de cercetare ori de instituții publice.

5. Lipsa unei proceduri unitare în ceea ce privește forma actului prin care se propune soluționarea cererii de constituire / reconstituire de către comisiile locale de fond funciar având în vedere faptul că, de-a lungul timpului au existat situații în care acestea au avut forme diferite, respectiv proces verbal / hotărâre a comisiei locale.

6. Lipsa unei proceduri unitare în ceea ce privește înaintarea spre validare a soluțiilor comisiilor locale de fond funciar, indiferent de natura propunerii făcute, având în vedere că există situații în care soluțiile de invalidare adoptate de comisiile locale de fond funciar nu sunt înaintate spre validare comisiilor județene de fond funciar, fiind înaintate doar cele cu propunere de validare.

7. O altă situație dificilă o reprezintă **punerea în executare a hotărârilor judecătorești** motivele fiind diverse: lipsa planurilor parcelare, lipsa terenului, neacceptarea amplasamentului, refuzul A.D.S. privind predarea terenurilor în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite dintr-o unitate administrativ-teritorială pe raza altor U.A.T.-uri din județ, inexistența măsurătorilor topografice din lipsă de fonduri disponibile.

8. Slaba implicare a comisiilor locale de fond funciar

În acest sens, cu titlul de exemplu, menționăm Comisia județeană de fond funciar Călărași, care a adus în atenție, prin răspunsul formulat, faptul că, la nivelul județului, o parte

din dificultățile întâmpinate la nivelul Comisiilor locale de fond funciar sunt generate și de slaba pregătire profesională a funcționarilor și a personalului contractual din cadrul primăriilor, de fluctuațiile de personal, de numărul insuficient al personalului raportat la volumul mare de muncă.

Aspectele referitoare la lipsa personalului și la fluctuația acestuia au fost precizate și de alte Comisii județene de fond funciar.

9. Un alt aspect deficitar rezultat din cazuistica instituției Avocatul Poporului este reprezentat de **exercitarea atribuțiilor de control** asupra activității Comisiilor locale de fond funciar de către Comisiile județene de fond funciar, prefect, președintele Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Astfel, chiar și în situația în care acestea au fost exercitate, rezultatele nu întotdeauna au condus la o îmbunătățire a activității comisiilor locale / la rezolvarea situațiilor sesizate.

În legătură cu acest aspect, reținem că Instituția Prefectului Județul Ilfov ne-a adus la conștiință că, în ultimii ani, din lipsa acută de personal, la nivelul acestui județ, Comisia județeană de fond funciar nu a efectuat controale la nivelul comisiilor locale de fond funciar.

În ceea ce privește situația prezentată de către reprezentanții **Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților** s-a precizat că, în perioada 2013 - 2021, au fost făcute verificări și întocmite 71 rapoarte de control prin care au fost sesizate organele de cercetare penală, precum și instanțele judecătorești în vederea anulării unor titluri de proprietate.

Au fost efectuate acțiuni de control în care au fost încheiate 44 de procese verbale de constatare și sancționare a contravențiilor și aplicate sancțiuni în cuantum total de 401.000 lei.

Referitor la deficiențele constatate în urma acțiunilor de control efectuate, cele mai des întâlnite au constat în:

- lipsa documentelor (din dosarele administrative constituite în temeiul legilor fondului funciar) care să permită recunoașterea unor drepturi - pasivitatea solicitanților;
- dezinteresul/pasivitatea manifestat/ă de către membrii comisiilor locale de fond funciar în soluționarea dosarelor administrative, chiar și ulterior aplicării unor sancțiuni contravenționale;
- lipsa specialiștilor în vederea întocmirii documentațiilor tehnice necesare punerii în posesie;
- situațiile juridice incerte ale terenurilor ce ar putea face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate.

Raportat la ineficiența sancțiunilor dispuse de către A.N.R.P., aducem în atenție faptul că, potrivit art. 32 lit. f) din Regulamentul de organizare și funcționare al acestei instituții aprobat prin Ordinul președintelui A.N.R.P. nr. 321/18.11.2021³⁹, pot fi dispuse măsuri de eliminare a deficiențelor constatate în urma controalelor efectuate, măsuri care potrivit dispozițiilor art. 38 al Legii nr. 165/2013 pot consta inclusiv în revocarea președintelui comisiei locale⁴⁰.

10. Dificultăți rezultate din constituirea / reconstituirea dreptului de proprietate a terenurilor în aplicarea art. 23, art. 24, art. 27 și art. 36 din Legea nr. 18/1991, astfel cum au fost modificate și completate prin Legea nr. 231/2018, Legea nr. 87/2020 și Legea nr. 263/2022.

Din economia prevederilor art. 23 alin. (1), „*sunt și rămân în proprietatea privată a cooperatoarelor sau, după caz, a moștenitorilor acestora, terenurile aferente casei de locuit și anexelor gospodărești, precum și curtea și grădina din jurul acestora*”, reiese că sfera

³⁹ http://www.anrp.gov.ro/uploads/regulament_de_organizare_%C8%99i_func%C8%9Bionare.pdf

⁴⁰ Art. 38 - În cazul în care, în urma aplicării contravențiilor prevăzute de legislația fondului funciar și de prezenta lege, președintele comisiei locale continuă să întârzie finalizarea procedurii de validare, punere în posesie și emitere a titlului de proprietate, prefectul sau Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților poate dispune revocarea acestuia din funcția de președinte al comisiei locale și numirea unei alte persoane dintre conducătorii serviciilor deconcentrate de la nivel județean sau, respectiv, salariații Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

aplicare a acestor dispoziții se referă la terenurile din zonele cooperativizate. Astfel, legiuitorul se referă în mod expres la 4 categorii de terenuri, respectiv,

- a) suprafețe de teren aferent casei de locuit,
- b) suprafețe de teren aferent anexelor gospodărești,
- c) curtea din jurul casei de locuit și din jurul și anexelor gospodărești,
- d) grădina din jurul casei de locuit și din jurul și anexelor gospodărești.

De precizat este că aceste prevederi se aplică și persoanelor din zonele cooperativizate care nu au avut calitatea de cooperador (potrivit alin. (4).

Art. 24 alin. (1) se referă la terenurile situate în intravilanul localităților, care au fost atribuite de cooperativele agricole de producție, potrivit legii, cooperadorilor sau altor persoane îndreptățite, pentru construcția de locuințe și anexe gospodărești, pe care le-au edificat, care rămân și se înscriu în proprietatea actualilor deținători, chiar dacă atribuirea s-a făcut din terenurile preluate în orice mod de la foștii proprietari.

Alin. (3) al art. 24 din Legea nr. 18/1991 a fost introdus prin Legea nr. 231/2018 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 și a permis actualilor deținători dobândirea dreptului de proprietate și asupra terenurilor situate în intravilanul localităților, **aferente construcțiilor edificate de către fostele cooperative de producție, fostele asociații economice intercooperatiste și fostele cooperative de consum**, cu îndeplinirea anumitor condiții cumulative.

Ulterior, prin Legea nr. 87/2020, art. 24 alin. (3) a fost modificat și extins și la dobândirea terenurilor aferente construcțiilor edificate de către fostele cooperative agricole de producție, de fostele asociații economice intercooperatiste, de fostele organizații și entități ale cooperatiei de consum, indiferent de denumirea acestora, precum **și ale altor construcții aflate în proprietate privată**.

Prin Legea nr. 263/2022, art. 24 alin. (3) a fost din nou modificat și a fost precizată categoria pentru terenurile aferente construcțiilor edificate de către fostele cooperative agricole de producție, de fostele asociații economice intercooperatiste, de fostele organizații și entități ale cooperatiei de consum, ori de alte foste entități cooperatiste, indiferent de denumirea acestora, respectiv **terenuri având categoria de curți-construcții**, cu îndeplinirea cumulativă a unor condiții.

De asemenea, prin această modificare s-a stabilit **competența exclusivă a comisiei județene pentru emiterea titlului de proprietate pentru toate categoriile de beneficiari**, eliminându-se, astfel, situația în care constituirea dreptului de proprietate s-a făcut și prin Ordin al prefectului, după cum prevedea art. 36 alin. (6) din Legea nr. 18/1991, potrivit căruia *„Atribuirea în proprietate a terenurilor prevăzute de alin. (2)-(5) se va face, prin ordinul prefectului, la propunerea primăriilor, făcută pe baza verificării situației juridice a terenurilor”*.

Art. 27 alin. (2³) în forma sa inițială introdus prin Legea nr. 231/2018 se referea **doar la terenurile aferente locuinței din zonele care nu au fost cooperativizate**, deținătorii sau moștenitorii puteau solicita comisiei județene emiterea titlului de proprietate în anumite condiții.

Prin art. IX al Legii nr. 105/2019 privind modificarea și completarea Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, art. 27 alin. (2³) a fost modificat și extinsă categoria terenurilor aferente și la anexele gospodărești, precum și la curți și grădini din jurul acestora **din zonele care nu au fost cooperativizate**, deținătorii sau moștenitorii acestora puteau solicita comisiei județene emiterea titlului de proprietate.

Ulterior, prin Legea nr. 87/2020, a fost modificat art. 27 alin. (2³), prin adăugarea unei noi categorii de beneficiari, **respectiv cei care au cumpărat imobilul potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995**, care pot solicita, la cerere, comisiei județene emiterea titlului de proprietate pentru terenul aferent, cu îndeplinirea anumitor condiții, care și acestea au suferit modificări, aduse prin Legea nr. 237/2020.

Prin Legea nr. 263/2022, a fost modificat art. 27 alin. (2³) și a fost adăugată o nouă categorie de beneficiari alături de cei care au cumpărat imobilul potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995, cu modificările ulterioare, respectiv cei care au dobândit aceste imobile prin acte translativ de proprietate, fiind, totodată, modificată și partea introductivă prin înlocuirea sintagmei „care nu au fost cooperativizate.”

Astfel, din cele expuse, rezultă că reglementarea acestei categorii de beneficiari, respectiv a foștilor proprietari - persoane fizice - ai imobilelor cu destinația de locuințe, trecute ca atare în proprietatea statului sau a altor persoane juridice, după 6 martie 1945 în cadrul Legii fondului funciar nr. 18/1991 **este inadecvată cu atât mai mult cu cât drepturile care decurg din beneficiul acestei legi au fost stabilite în mod distinct prin lege specială.**

În consecință, apreciem că se impune reglementarea în mod distinct a constituirii dreptului de proprietate asupra terenurilor aferente imobilelor cumpărate potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995, mai ales că în urma modificării aduse de Legea nr. 263/2022 prin înlocuirea sintagmei „În cazul terenurilor aferente casei de locuit și anexelor gospodărești, precum și curți și grădinii din jurul acestora, care nu au fost cooperativizate” cu sintagma „În cazul terenurilor aferente casei de locuit și anexelor gospodărești edificate anterior datei de 1 ianuarie 1990, precum și curții și grădinii din jurul acestora” a fost eliminată distincția făcută de legiuitor referitor la categoria de terenuri, respectiv cooperativizate / necooperativizate, distincție ce a constituit însăși esența introducerii art. 27 alin. (2³) din lege.

Astfel, aceste modificări au avut ca efect **extinderea aplicării inclusiv la terenurile din zonele care au fost cooperativizate, ceea ce constituie un paralelism legislativ**⁴¹ față de dispozițiile art. 23 și de art. 24 din lege, în ceea ce privește categoriile de beneficiari prevăzuți la articolele menționate.

Această opinie este împărtășită și de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților care și-a exprimat opinia nefavorabilă față de modificările aduse de Legea nr. 231/2018 și de Legea nr. 87/2020 și care a constatat faptul că „noile reglementări sunt în contradicție cu dispoziții cuprinse în alte acte normative” (adresa nr. 1144/G.B. din data de 5 noiembrie 2020).

În contextul celor expuse, apreciem că prevederile referitoare la categoria celor care au cumpărat imobilul potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările ulterioare, sau cei care au dobândit aceste imobile prin acte translativ de proprietate trebuie reglementate în cadrul art. 36 din Legea nr. 18/1991, potrivit cărora:

„(2)Terenurile proprietate de stat, situate în intravilanul localităților, atribuite, potrivit legii, în folosință veșnică sau în folosință pe durata existenței construcției, în vederea - construirii de locuințe proprietate personală sau cu ocazia cumpărării de la stat a unor asemenea locuințe, trec, la cererea proprietarilor actuali ai locuințelor, în proprietatea acestora, integral sau, după caz, proporțional cu cota deținută din construcție.

⁴¹ Astfel cum prevăd dispozițiile art. 16 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicate, potrivit cărora:

„(1) În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

(3) *Terenurile atribuite în folosință pe durata existenței construcțiilor dobânditorilor acestora, ca efect al preluării terenurilor aferente construcțiilor, în condițiile dispozițiilor art. 30 din **Legea nr. 58/1974** cu privire la sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, trec în proprietatea actualilor titulari ai dreptului de folosință a terenului, proprietari ai locuințelor.*

(5) *Terenurile fără construcții, neafectate de lucrări de investiții aprobate, potrivit legii, din intravilanul localităților, aflate în administrarea consiliilor locale, considerate proprietate de stat prin aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 712/1966 și a altor acte normative speciale, se restituie foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora, după caz, la cerere.*

(6) *Atribuirea în proprietate a terenurilor prevăzute de alin. (2)-(5) se va face, prin ordinul prefectului, la propunerea primăriilor, făcută pe baza verificării situației juridice a terenurilor”.*

Potrivit acestora, **se constituia, prin ordin al prefectului, dreptul de proprietate asupra unor categorii de terenuri considerate proprietate de stat** care au fost atribuite în folosință pe durata existenței construcțiilor dobânditorilor acestora sau aflate în administrarea consiliilor locale.

O altă dificultate constatată este reprezentată de faptul că nu a fost clarificată definiția „terenului aferent” raportat la cele două categorii de solicitanți/beneficiari, pe fond funciar și, respectiv, pe Legea nr. 112/1995, care, opinăm, ar fi trebuit să fie reglementate în mod distinct.

Aceasta distincție este cu atât mai importantă cu cât, sintagma „terenul aferent” în materia fondului funciar este reglementată potrivit art. 8 din Decretul-Lege nr. 42/1990 privind unele măsuri pentru stimularea țărânimii, astfel:

„Terenul aferent casei de locuit și anexelor gospodărești, precum și curtea și gradina din jurul acestora, în zonele cooperativizate, constituie proprietatea particulară a deținătorilor; acestea pot fi înstrăinate și lăsate moștenire.

Terenul prevăzut la alin. 1, împreună cu lotul care poate fi atribuit în folosință membrului cooperativ, potrivit prevederilor art. 4, nu poate depăși suprafața de 6.000 metri pătrați pentru deținătorul casei de locuit”.

În schimb, sintagma „terenul aferent” potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995 nu este nici acum clar definită.

Conform dispozițiilor pct. 7.3 din Hotărârea Guvernului nr. 923/2010 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 250/2007, „(...) Prin noțiunea <<teren aferent imobilelor înstrăinate în temeiul Legii nr. 112/1995>> se înțelege terenul pe care este amplasată construcția, respectiv **amprenta construcției**, cât și terenul din împrejurimile construcției necesar bunei utilizări a acesteia indiferent de categoria de folosință. **Stabilirea suprafeței de teren necesar bunei utilizări a construcției se face, motivat, de către entitatea investită cu soluționarea notificării.**”

Constatăm că nu este precizată în mod concret suprafața maximă, mai mult, stabilirea acesteia fiind lăsată în mod arbitrar în sarcina unității investită cu soluționarea notificării.

De asemenea, art. 17 din Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, abrogată de art. 1, punctul 3. din Decretul-Lege nr. 1/1989, prevedea următoarele:

„Clădirile de locuit se vor amplasa cu precădere, începând din centrul civic către zonele marginale, în vederea realizării unei structuri compacte a localităților, prin utilizarea intensivă a terenurilor din perimetrul construibil, creându-se astfel posibilitatea pentru introducerea în condiții eficiente a alimentării cu apă, a energiei electrice și a canalizării.

Se vor lua măsuri ca membrilor cooperativelor agricole de producție să li se atribuie lot în folosință, conform statutului, în afara perimetrului construibil al localităților.

Loturile necesare pentru construirea de locuințe și anexe gospodărești vor fi în suprafață de 200 - 250 mp., având de regulă un front la strada de maximum 12 m.

În vederea construirii de locuințe și anexe pentru gospodăriile țărănești, comitetele executive ale consiliilor populare comunale vor putea atribui în folosință cetățenilor loturi din terenurile proprietate de stat aflate în administrarea comunelor.

Suprafața de teren de 200 - 250 mp. poate fi atribuită și cetățenilor ce își construiesc locuințe în clădiri cu mai multe niveluri.

Pentru a veni în sprijinul cadrelor de specialiști și a celorlalte persoane încadrate în unități socialiste, comitetele executive ale consiliilor populare comunale vor putea să atribuie acestora, în scopul construirii de locuințe și organizării de gospodării, teren în suprafață de 200 - 250 mp.

Suprafața din terenul atribuit rămas după construirea locuinței este la dispoziția cetățenilor și va fi folosită pentru nevoile gospodărești și pentru amenajarea de grădini.

Suprafața terenurilor aflate în proprietatea personală a membrilor cooperativelor agricole de producție, care depășesc 250 mp. stabiliți în condițiile prezentului articol, se include în calculul lotului atribuit în folosință, potrivit statutului cooperativelor agricole de producție.

Dreptul de folosință a terenurilor atribuite se acordă pe durata existenței construcției, cu plata taxei de folosință stabilită pentru terenurile destinate construcției de locuințe potrivit Legii nr. 4/1973”.

Însă, prin art. 24 alin. (1¹) din Legea nr. 18/1991 s-a stabilit limita suprafeței de teren aferente casei de locuit și anexelor gospodărești, care nu poate fi mai mare decât cea prevăzută în actul de atribuire provenit de la cooperativa de producție, consiliul popular sau primăria din localitatea respectivă.

Ținând cont de faptul că, din analiza textelor de lege indicate, rezultă că noțiunea de „teren aferent” este menționată în mai multe acte normative, apreciem că este necesară o nouă reglementare care să o prevadă, în mod distinct, în funcție de categoriile de teren care fac obiectul reglementărilor susmenționate, cu precizarea suprafeței maxime pentru care se poate constitui dreptul de proprietate.

Totodată, în urma răspunsurilor primite de la Comisiile județene, evidențiem că se impune adoptarea unor Norme de aplicare a acestor dispoziții, care să faciliteze constituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor aferente construcțiilor edificate de către fostele cooperative de producție, fostele asociații economice intercooperatiste și fostele cooperative de consum și, respectiv casei de locuit și anexelor gospodărești edificate anterior datei de 1 ianuarie 1990, precum și curții și grădini din jurul acestora, proprietarii caselor de locuit, inclusiv cei care au cumpărat imobilul potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995.

Referitor la aspectele prezentate, edificatoare este și Decizi nr. 3/2017 a Înaltei Curți de Casație și justiție, referitoare la pronunțarea unei hotărâri prealabile privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 3, art. 9, art. 26 alin. (3) din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările ulterioare, coroborate cu art. 37 din Normele metodologice privind aplicarea Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 20/1996, republicate, care a stabilit următoarele: În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 3, art. 9, art. 26 alin. (3) din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările ulterioare, coroborate cu art. 37 din Normele metodologice privind aplicarea Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 20/1996, republicate, stabilește că proprietarul construcției are dreptul să dobândească proprietatea și asupra terenului aferent acesteia și să solicite, în caz

de refuz, pe calea acțiunii în justiție, obligarea la perfectarea contractului de vânzare-cumpărare.

Cu titlu de exemplu, menționăm situația existentă la nivelul Comisiei locale Satu Mare și Comisiilor județene de fond funciar Arad și Timiș, referitoare la nesoluționarea cererilor formulate din cauza faptului că modificările aduse sunt în contradicție cu dispoziții cuprinse în alte acte normative (Hotărârea Guvernului nr. 890/2005), în acest sens fiind solicitat sprijinul Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților și Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

De asemenea, o altă situație creată de aplicarea textelor de lege susmenționate, o reprezintă faptul că, neexistând un termen în care pot fi formulate aceste cereri, au existat situații în care, ulterior respingerii cererilor inițial formulate, persoanele care se consideră îndreptățite au depus / depun noi cereri (cu același obiect), prelungind, astfel, *sine die*, acest proces și, totodată, îngreunând activitatea comisiilor.

11. Condiționarea punerii la dispoziție a terenurilor de la A.D.S. de dovada vechiului amplasament sau a preluării de la stat (condiție impusă printr-un act normativ de rang inferior-norma A.D.S. față de cel al art.12 din Legea nr. 165/2013).

Instituția Prefectului Județul Tulcea, ne-a informat că *„Până la această dată, Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Tulcea nu a înaintat nicio cerere către Agenția Domeniului Statului în vederea întocmirii de protocoale de predare-primire a unor suprafețe de teren pentru a fi puse la dispoziția comisiilor locale în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite, întrucât nu au fost constatate ca fiind îndeplinite cerințele impuse de lege în vederea preluării acestor categorii de terenuri.(...)”*.

Astfel, s-a precizat că din *„analiza anexelor prevăzute limitativ în Normele Agenției Domeniului Statului, se poate constata că anexele 27, 28, 29, 30, 31, 32 și 34 se referă exclusiv la terenurile preluate de stat, creându-se un regim juridic diferit și discriminator, respectiv persoanele care au depus cereri pentru terenurile preluate de stat pot beneficia de retrocedare în natură, din terenurile preluate de comisiile locale de la ADS dacă dovedesc această preluare iar persoanele care au depus cereri privind terenuri preluate de la CAP-uri nu pot beneficia de retrocedare din terenuri proprietate privată a statului decât dacă se face dovada că suprafața e teren solicitată reprezintă vechiul amplasament și ca urmare a comasărilor aceste terenuri au ajuns în perimetrul societăților comerciale cu capital de stat și implicit în administrarea A.D.S..*

Solicitanții nu pot face dovada vechiului amplasament și la acest moment este aproape imposibil să se mai poată stabili și dovedi ce comasări au operat în urmă cu aproximativ 60-70 de ani, de la data înființării cooperativelor agricole de producție sau a întreprinderilor agricole de stat. Deși comisiile locale au făcut demersuri pentru identificarea înscrisurilor care să dovedească vechile amplasamente precum și a comasărilor ce au avut loc în perioada comunistă, acestea au rămas fără succes.

Având în vedere cele de mai sus și ținând cont de prevederile art. 7 din Normele A.D.S. conform cărora comisiile locale și comisiile județene verifică și răspund de legalitatea, veridicitatea, relevanța, autenticitatea și concludența documentelor care atestă vechiul amplasament solicitat de persoanele îndreptățite precum și de actele care dovedesc faptul că persoana solicitantă este îndreptățită la retrocedare, apreciem că în raport de considerentele expuse pe larg anterior, suntem în imposibilitatea încheierii vreunui protocol de predare-primire a terenurilor cu destinație agricolă între Agenția Domeniului Statului și comisiile locale de fond funciar, singura modalitate de soluționare a cererilor fiind aceea a compensării prin puncte”.

Față de precizările comisiei județene mai sus menționate, evidențiem faptul că o astfel de interpretare lipsește de efect prevederile art. 12 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, dispoziție introdusă de legiuitor în scopul restituirii în natură, tocmai în situația în care vechiul amplasament nu este disponibil.

Față de această situație, instituția Avocatului Poporului s-a sesizat din oficiu (dosar nr. 14851/2022), iar în data de 22 iunie 2022, a fost efectuată o anchetă la Agenția Domeniului Statului.

Reprezentanții Agenției Domeniului Statului au precizat faptul că vor prezenta un punct de vedere oficial cu privire la stadiul întocmirii protocoalelor de predare-primire la nivel național și cu privire la îmbunătățirea legislației în domeniul restituirii terenurilor agricole.

Ulterior, urmare a anchetei efectuate, ne-a comunicat că „problemele semnalate nu sunt susținute în practică, activitatea de retrocedare la nivelul Agenției Domeniului Statului fiind reglementată de un cadru legal riguros, această activitate desfășurându-se în strictă conformitate cu dispozițiile legale”

(...)

„Din lecturarea adreselor transmise de reprezentanții comisiilor județene de fond funciar către dumneavoastră, reies o serie de nemulțumiri ale acestora în ceea ce privește relația cu Agenția Domeniului Statului, însă acestea sunt enumerate generic, fără a expune motivele reale pentru care instituția fie a întârziat, fie a refuzat punctual predarea terenului. Pentru fiecare cerere de predare teren procedura de analiză la nivelul instituției este creată în așa fel încât modalitatea de soluționare să fie una clară și în sprijinul persoanelor îndreptățite, însă nu se poate face derogare de la dispozițiile legale. **În acest sens cererile însoțite de documentații conforme sunt soluționate cu protocol de predare, pentru cererile însoțite de documentații incomplete se solicită completarea, indicându-se în mod clar ceea ce trebuie completat, iar cererile ce însoțesc documentații întocmite cu încălcarea dispozițiilor legale sunt returnate indicându-se de asemenea neconformitatea constatată.** Trebuie precizat totodată faptul că Agenția Domeniului Statului a inițiat o serie de acțiuni în instanță de anulare a hotărârilor de comisie județeană emise cu încălcarea dispozițiilor legale”.

„În măsura în care un teren este revendicat și se afla în portofoliul A.D.S., în vederea predării prin protocol de către subscrisa a terenului necesar reconstituirii dreptului de proprietate se parcurg următoarele etape:

(...) potrivit art. 9 alin. (2) din HG nr. 626/2001, Anterior încheierii protocolului prevăzut la alin. (1) vor fi parcurse următoarele etape:

a) prezentarea către A.D.S. a cererii comisiei județene de aplicare a Legii fondului funciar, împreună cu actele ce stau la baza acesteia, **precum și a documentației de predare a terenurilor cu destinație agricolă, stabilită de Consiliul de administrație al A.D.S.**”;

Față de cele expuse mai sus, am sesizat, din nou, Agenția Domeniului Statului pentru a ne preciza dacă documentația de predare a terenurilor cu destinație agricolă stabilită de Consiliul de administrație al A.D.S. **prevede condiționarea încheierii protocolului de dovada faptului că suprafețele de teren solicitate reprezintă vechiul amplasament și ca urmare a comasărilor aceste terenuri au ajuns în perimetrul societăților comerciale cu capital de stat și implicit în administrarea A.D.S. sau de dovada preluării de către stat a suprafețelor de teren în cauză.**

Agenția Domeniului Statului, ne-a comunicat că „în situația în care o comisie județeană de fond funciar transmite Agenției Domeniului Statului documentația de retrocedare, care conține validarea dreptului de proprietate persoanei îndreptățite pe o anexă însoțită de A.D.S. prin semnare, respectiv cele enumerate anterior, instituția noastră **va încheia cu celeritate protocolul de predare preluare, fără să solicite dovada vechiului amplasament.** Dacă din conținutul documentației reiese faptul că persoana îndreptățită va fi pusă în posesie pe vechiul amplasament, cu atât mai bine dar **dacă nu se poate dovedi vechiul amplasament, Agenția Domeniului Statului încheie protocolul de predare preluare pentru atribuirea terenului pe alt amplasament, această situație fiind de altfel în proporție de peste 80% din totalul protocoalelor de predare-preluare încheiate în ultimii ani**”.

În aceste condiții, am sesizat Instituția Prefectului Județul Tulcea - Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, pentru a aduce la cunoștință că, potrivit acestor susțineri, Agenția Domeniului Statului nu condiționează încheierea protocolului de predare-preluare de dovada vechiului amplasament sau de dovada preluării de

către stat a suprafețelor de teren în cauză astfel că se pot încheia protocoale de predare preluare și i-am solicitat să ne informeze cu privire la încheierea unor astfel de protocoale.

Instituția Prefectului Județul Tulcea, ne-a comunicat că, contrar celor susținute de A.D.S. cum că nu condiționează încheierea protocolului de predare preluare de dovada vechiului amplasament sau de dovada preluării de către stat a suprafețelor de teren în cauza astfel încât se pot încheia protocoalele de predare preluare, „*din interpretarea sistematică a normelor juridice incidente rezultă fără echivoc tocmai contrariul*”.

Față de această situație, am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților cu solicitarea să ne informeze cu privire la clarificarea acestei situații (*condiționarea încheierii protocolului de predare-preluare de dovada vechiului amplasament sau de dovada preluării de către stat a suprafețelor de teren în cauză*) **pentru aplicarea corectă și unitară a prevederilor acestor acte normative (dosar în lucru).**

12. Durata procesului de avizare a hotărârilor de guvern, ce au ca obiect schimbarea regimului juridic al terenurilor forestiere din domeniul public în domeniul privat

Procesului de avizare a hotărârilor de guvern, îi sunt aplicabile dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009⁴², **raportate la cele ale Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.**

Din cazuistica rezultată din activitatea instituției Avocatul Poporului (Dosar nr. 19513/2021) s-a constatat că emiterea hotărârilor de guvern aferente schimbării regimului juridic al terenurilor forestiere din domeniul public în domeniul privat, este efectuată cu întârziere, în principal din cauza procedurii de avizare prevăzută de art. 20 alin. (1) - (7) din Regulamentul susmenționat.

Trebuie menționat faptul că, documentația respectivă este retransmisă în vederea resemnării de către toate părțile implicate, în momentul în care intervin schimbări la nivelul conducerii autorităților implicate, fie că este vorba de inițiatorul hotărârii de guvern în cauză, cât și la nivelul conducerii instituțiilor avizatoare, și nu în cele din urmă la nivelul Guvernului (Primul-ministru și / sau miniștrii care contrasemnează).

Este necesar a fi avut în vedere respectarea termenelor prevăzute în cadrul procedurii de avizare / adoptare a hotărârii de guvern respectivă, atât în ceea ce privește instituțiile avizatoare, cât și de transmitere în vederea obținerii avizului de la Consiliul Legislativ.

Aceste aspecte sunt de natură a duce la adoptarea cu întârzieri a hotărârii de guvern în cauză, fapt ce poate conduce la prelungirea timpului efectiv în care sunt emise titlurile de proprietate ce au ca obiect terenuri cu vegetație forestieră și, eventual, la obligarea instituțiilor publice ce au fost parte în diverse procese soluționate în mod definitiv, de a plăti daune și penalități către persoanele îndreptățite.

13. Blocarea procesului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere prin punerea în acord a legislației în materie cu Decizia Curții Constituționale nr. 395/2017.

Prin această decizie, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată, constatând că prevederile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în măsura în care restituirea terenurilor forestiere aparținând domeniului public al statului se realizează numai după trecerea prealabilă a acestor terenuri în domeniul privat al statului, în condițiile legii.

Până la data elaborării prezentului Raport special nu a fost adoptat niciun act normativ de modificare a normelor legale incidente în materia fondului funciar raportat la cele decise către Curtea Constituțională a României.

⁴² Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 319 din data de 14 mai 2009

14. O altă situație identificată în urma unui răspuns primit de la Comisia județeană de fond funciar Călărași⁴³, a condus la o nouă autosesizare a instituției Avocatul Poporului⁴⁴, astfel:

- **Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură în calitate de administrator al terenurilor cu suprafață luciu de apă a refuzat să își dea acordul pentru ca acestea să fie retrocedate fie prin sentințe judecătorești, fie prin hotărâri ale comisiei județene, să facă obiectul procedurii de inițiere a unor hotărâri de guvern**, prin trecerea din domeniul public/privat al statului al terenurilor cu suprafață luciu de apă în cauză și punerea la dispoziția Comisiilor locale în vederea restituirii în natură către persoanele îndreptățite;

- Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților nu a stabilit care este documentația necesară pentru inițierea hotărârilor de guvern de trecere din domeniul public/privat al statului a unor suprafețe de teren luciu de apă și punerea la dispoziția Comisiilor locale de fond funciar, reconstituite /retrocedate fie prin sentință judecătorească, fie prin hotărârea comisiei județene, în prezent, existând circulare emise de A.N.R.P cu cerințele pentru terenurile cu destinație agricolă și cele cu destinație forestieră, nu și pentru terenurile cu suprafață luciu de apă.

În acest sens, au fost efectuate demersuri la cele două instituții publice implicate.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, ne-a informat că **întocmirea, respectiv răspunderea pentru elaborarea proiectului, inclusiv pentru necesitatea și oportunitatea promovării acestuia, precum și pentru realitatea și corectitudinea datelor revine Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură, în calitate de administrator al terenurilor cu suprafață luciu de apă.**

În aceste condiții, a fost aprobată efectuarea unei anchete la Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură.

Urmare a anchetei efectuate, Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură ne-a informat că nu a refuzat niciodată nemotivat solicitările Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Călărași care aveau la bază hotărâri judecătorești opozabile. De asemenea, s-a precizat că „**A.N.P.A. nu administrează bălți ci amenajări piscicole**” potrivit Legii nr. 317/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 23/2008 privind pescuitul și acvacultura.

În vederea clarificării acestei situații, am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Agenția Domeniilor Statului, în calitatea lor de autorități care pot să inițieze proiectele de hotărâri de guvern de trecere din domeniul public/privat al statului a unor suprafețe de teren luciu de apă și punerea acestora la dispoziția Comisiilor locale de fond funciar.

Totodată, pentru soluționarea cazului punctual semnalat, am sesizat și Instituția Prefectului Județul Călărași - Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor (**dosar în lucru**).

15. **Lipsa încadrării specialiștilor în cadastru și agricultură** în cazul unora dintre U.A.T.-uri, ceea ce conduce / poate conduce la întâzieri în întocmirea planurilor parcelare și a documentațiilor specifice emiterii titlurilor de proprietate

Astfel, deși potrivit dispozițiilor **Ordonanței Guvernului nr. 13/2001**⁴⁵ s-a stabilit înființarea la nivelul unităților administrativ-teritoriale - comune, orașe și municipii a serviciilor comunitare pentru cadastru și agricultură, din răspunsurile comunicate de Comisiile județene de fond funciar, a rezultat faptul că majoritatea Comisiilor locale de pe raza teritorială a județelor în cauză nu respectă dispozițiile legale susmenționate, complinind această lipsă prin încheierea de contracte de prestări servicii încheiate cu firme specializate, cu mențiunea că acolo unde nici acestea nu există, cadastrarea se va efectua prin Programul Național de Cadastru și Carte Funciară (P.N.C.C.F.).

⁴³ Răspuns primit în urma sesizării nr. 17330 din 19 septembrie 2021 adresată Comisiei județene de fond funciar Călărași

⁴⁴ Dosar nr. 16636/2022 (în lucru)

⁴⁵ Ordonanța Guvernului nr. 13/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor comunitare pentru cadastru și agricultură, cu modificările și completările ulterioare

16. Inexistența obligației de comunicare/înștiințare de către comisia locală, prin scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, a propunerii de stabilire a dreptului de proprietate persoanelor îndreptățite / vizate care au domiciliul în localitatea respectivă.

Astfel, în prezent, dispozițiile **art. 27 alin. (2)** din Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, prevăd obligația de comunicare / înștiințare doar persoanelor îndreptățite / vizate care au domiciliul în altă localitate,

Or , această abordare își avea sens în situația în care termenul de soluționare al cererilor de reconstituire **era rezonabil și previzibil**, însă, de-a lungul timpului s-a dovedit că acesta nu a fost respectat, existând în prezent, după cca. 31 de ani, cereri de reconstituire/constituire a dreptului de proprietate nesoluționate.

Într-o astfel de situație, ținând cont de faptul că, în termenul de 10 zile de la afișare, (termen de decădere), persoanele nemulțumite de propunerile de stabilire a dreptului de proprietate de către comisiile comunale, pot formula contestație adresată comisiei județene, a plasa în sarcina acestora condiționarea de a urmări „sine die” o posibilă afișare a propunerilor este excesivă dacă nu chiar abuzivă, fapt ce poate conduce la pierderea termenului de formulare a unei eventuale contestații.

Este de precizat totodată, faptul că, din practică, a rezultat că sunt comisii locale, de bună credință, care comunică soluția propusă prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire și în cazul persoanelor care au domiciliu în localitatea respectivă.

17. Neclaritatea dispozițiilor art. 13 lit. a) prima liniuță, din Legea nr. 44/1994 prin lăsarea posibilității de interpretare autorității emitente în sensul alegerii categoriei de teren supuse constituirii dreptului de proprietate în favoarea celor decorați cu Ordinul Mihai Viteazul sau Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler, respectiv „împroprietărirea cu un lot de 5 ha. teren agricol, din rezerva creată conform Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în localitatea de domiciliu sau un loc de casă de 500 m2 în municipiul, orașul sau comuna în care domiciliază decoratul”.

CAPITOLUL VII
PROPUNERI PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII AUTORITĂȚILOR
PUBLICE, LOCALE, JUDEȚENE ȘI CENTRALE CU ATRIBUȚII ÎN MATERIE ȘI DE
MODIFICARE A CADRULUI LEGAL

Față de cele prezentate mai sus, facem următoarele propuneri de îmbunătățire a procesului de restituire, atât sub aspect administrativ, cât și în ceea ce privește modificarea / completarea cadrului legal incident, care, în opinia noastră, ar putea elimina cel puțin o parte din dificultățile constatate.

A). Propuneri privind îmbunătățirea activității autorităților publice locale, județene și centrale cu atribuții în materie

a. Colaborări instituționale:

- **întunirea regulată** a autorităților cu responsabilități în soluționarea problemelor de fond funciar și discutarea, în concret, a spețelor cu un grad ridicat de complexitate care constituie blocaje în procesul de reconstituire (la nivelul fiecărui județ);

- **colaborarea cu autoritățile competente în materie** (Camera Notarilor Publici, Serviciile de evidență a populației) în scopul identificării persoanelor îndreptățite la constituirea, respectiv reconstituirea dreptului de proprietate - *imposibilitatea de a se efectua punerea definitivă în posesie și întocmirea proceselor-verbale corespunzătoare în vederea eliberării titlurilor de proprietate, motivat de faptul că titularii drepturilor sunt decedați, iar moștenitorii, fie sunt plecați din țară, fie nu prezintă interes;*

- **crearea/îmbunătățirea relațiilor interinstituționale** între autoritățile cu competențe în materie, prin organizarea de întâlniri regulate;

- **implicarea activă a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților** în activitatea de îndrumare pe aplicarea legislației specifice în domeniul fondului funciar, prin realizarea de proceduri unice de lucru (explicații detaliate), în conformitate cu prevederile legale în materie, pentru Comisiile locale și județene de fond funciar, în vederea reglementării unitare a modului de lucru atât pentru validarea dreptului de proprietate, cât și pentru punerea în posesie și întocmirea documentațiilor necesare pentru emiterea titlurilor de proprietate, având în vedere economia textelor din legislația specifică;

- **exercitarea efectivă a controlului asupra activității comisiilor locale de fond funciar de către prefect**, în calitatea sa de președinte al comisiei județene de fond funciar, potrivit dispozițiilor legale exprese⁴⁶ cu privire la obligația efectuării acestuia, mai ales că au fost situații în care unele Comisii județene de fond funciar au apreciat că atribuția de control este una formală, raportat la derularea procesului de soluționare a cererilor și se limitează doar la validarea / invalidarea propunerilor Comisiilor locale de fond funciar sau doar la soluționarea contestațiilor depuse împotriva acestor propuneri;

- respectarea procedurii prevăzute la art. 11 alin. (4) din Legea nr. 7/1996 privind cadastrul și publicitatea imobiliară,⁴⁷ în cazurile de **delimitare/identificare a limitelor unității administrativ-teritoriale** în situația în care există neînțelegeri între U.A.T.-uri legate de acest aspect.

b. Situația terenurilor

- raportat la **realizarea planurilor parcelare** prin programele specifice, apreciem că s-ar impune perfectarea unor contracte ferme, cu clauze clare în ceea ce privește termenele de executare a contractului, răspunderea prestatorului în cazul îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor sau a termenelor stabilite prin contract. Astfel, apreciem că s-ar impune stabilirea unor sancțiuni/daune interese firmelor prestatoare persoane autorizate, în cazul nerespectării

⁴⁶ Art. 13 din Legea nr. 1/2000, coroborat cu art. 39 din Legea nr. 165/2013, raportat la art. 36 lit. i) din Legea nr. 165/2013

⁴⁷ Limitele unităților administrativ-teritoriale sunt identificate, marcate, rectificate ori actualizate de către comisia de delimitare, numită în acest scop prin ordin al prefectului.

termenelor de realizare și/sau a rezilierii unilaterale cu puțin timp înainte de expirarea termenelor de predare / recepție a lucrărilor;

- finalizarea **procedurii de inventariere a terenurilor** în cazul comisiilor locale de fond funciar care nu au încheiat inventarierea, neavând astfel la dispoziție toate terenurile care pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate pe fiecare unitate administrativ-teritorială. Acest fapt se impune cu atât mai mult cu cât termenul legal⁴⁸ pentru finalizarea acestuia a fost cu mult depășit;

- identificarea unor soluții urgente în ceea ce privește finanțarea lucrărilor de cadastrare a terenurilor care constituie rezerva comisiilor locale în vederea eliminării situațiilor în care sunt cuprinse în aceste **suprafețe de teren agricol care nu au identificare certă / au poziționare incertă / sunt neidentificate**. Aceste măsuri se impun pentru considerentele arătate anterior;

- identificarea unor soluții practice pentru problemele care creează blocaje în aplicarea legislației în materia fondului funciar cum este și cea privind existența unor suprafețe mici de teren dispersate în mai multe locații, incluse în rezerva comisiilor de fond funciar, suprafețe care nu sunt acceptate de către persoanele îndreptățite, existența acestora împiedicând finalizarea lucrărilor, având ca rezultat neepuizarea rezervei aflată la dispoziția comisiei locale.

c. Lipsa de personal calificat:

- eliminarea disfuncționalităților dintre entitățile implicate, în speță Comisiile locale de fond funciar, care sunt generate de slaba pregătire profesională a funcționarilor și a personalului contractual din cadrul primăriilor, de fluctuațiile de personal, de numărul insuficient al personalului raportat la volumul mare de muncă, prin angajarea de personal calificat. În scopul eliminării disfuncționalităților generate de fluctuațiile de personal care fac parte/compun colectivele de lucru de pe lângă comisiile comunale, orașenești sau municipale și județene și având în vedere complexitatea muncii, apreciem/opinăm că se impune acordarea unui stimulent financiar /indemnizație lunară care să se acorde în lunile în care comisiile desfășoară cel puțin o ședință/sunt introduse dosare în ședință.

d. Altele:

- renunțarea la practica de a cere solicitantului să facă dovada că suprafața de teren reprezintă vechiul amplasament, că a fost preluată de stat și se regăsește în administrarea A.D.S.;

- emiterea de circulare unitare, cuprinzând îndrumări pentru întocmirea documentațiilor necesare validării dreptului de proprietate, în prezent, existând practică neunitară la nivelul comisiilor județene;

- completarea corespunzătoare de persoanele responsabile a registrelor speciale al cererilor de constituire a dreptului de proprietate, formulate în conformitate cu dispozițiile art. 24 alin. (3) și art. 27 alin. (2³) din Legea nr. 18/1991;

- întocmirea corespunzătoare a documentației prezentate pentru emiterea de hotărâri de guvern, în vederea evitării tergiversării procedurii de aprobare de către executiv (*Proiectele de Hotărâri de Guvern nu sunt avizate de către Ministerul de Finanțe decât dacă terenurile respective sunt intabulate în cartea funciară. Autoritatea Națională pentru Restituirea solicită date privind intabularea de la Direcția Silvică, care răspunde că terenurile nu sunt intabulate în cartea funciară, neavând fonduri pentru aceste operațiuni*);

- alocarea de fonduri bănești direcțiilor silvice pentru operațiunile de intabulare a terenurilor, parte a documentației întocmite în vederea aprobării hotărârilor de guvern referitoare la schimbarea regimului juridic al acestora;

- eliminarea din regulamentele de aplicare a legilor fondului funciar aprobate prin hotărârile Comisiilor județene a prevederilor potrivit cărora nu se mai pot întocmi documentații de către topografii angajați ai U.A.T.-urilor;

⁴⁸ Art. 6 din Legea nr. 165/2013

- stabilirea unei practici unitare de soluționare a cererilor - **într-o opinie** s-a susținut că cererile se soluționează în ordinea cronologică a depunerii, indiferent de categoria de teren solicitată sau calitatea persoanei, **iar în altă opinie** s-a susținut că cererile se soluționează în ordinea cronologică a depunerii, cu luarea în considerare a categoriei de teren care se solicită; în opinia Avocatului Poporului, cererile trebuie să se soluționeze în ordinea cronologică depunerii, cu luarea în considerare a categoriei de teren;

- crearea posibilității disjungerii dosarelor care au la bază o singură cerere prin care se solicită mai multe suprafețe de teren, pentru a putea face obiectul unor dosare distincte, în vederea soluționării cu celeritate; acest fapt se impune întrucât sunt cazuri în care din cauza duratei clarificării situației juridice a terenurilor solicitate și a complexității acestora, trenează soluționarea și pentru celelalte suprafețe solicitate prin aceeași cerere;

- exercitarea de către reprezentanții comisiilor locale/județene a unor apărări corespunzătoare în procesele în care sunt implicate, astfel încât să fie evitate situațiile în care hotărârile judecătorești nu pot fi puse în aplicare, motivat de: *neindicarea amplasamentului terenului pe care urmează să se facă punerea în posesie, lipsa planurilor parcelare, lipsa de teren, neacceptarea amplasamentului, refuzul proprietarilor/moștenitorilor de a comunica comisiei datele pentru identificarea și delimitarea amplasamentelor etc.*

- stabilirea unei proceduri unitare în ceea ce privește forma actului prin care se propune soluționarea cererii de constituire / reconstituire de către comisiile locale de fond funciar, având în vedere faptul că de-a lungul timpului au existat situații în care acestea au avut forme diferite, respectiv proces-verbal / hotărâre a comisiei locale;

- stabilirea unei proceduri unitare în ceea ce privește înaintarea spre validare a soluțiilor comisiilor locale de fond funciar, indiferent de natura propunerii făcute, având în vedere că există situații în care soluțiile de invalidare adoptate de comisiile locale de fond funciar nu sunt înaintate spre validare comisiilor județene de fond funciar, fiind înaintate doar cele cu propunere de validare.

B). Propuneri de modificare / completare a cadrului legal incident

1) Reglementarea în mod distinct a prevederilor art. 27 alin. (2³) teza a doua din Legea nr. 18/1991, introdusă prin Legea nr. 87/2020 și modificată și completată prin Legea nr. 266/2022, referitoare la terenurile aferente casei de locuit ai căror proprietari au cumpărat imobilul potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995 sau cei care au dobândit aceste imobile prin acte translativ de proprietate, **în cuprinsul art. 36 din CAPITOLUL III: Dispoziții privind terenurile proprietate de stat și unele prevederi speciale al legii, inclusiv prin precizarea noțiunii de „teren aferent” și a suprafeței maxime care poate fi constituită.**

2) Adoptarea Normelor metodologice de aplicare a dispozițiilor art. 36, menționat mai sus, în acord cu propunerea făcută mai sus, care să clarifice și să detalieze aceste prevederi.

3) Modificarea și completarea dispozițiilor art. 27 alin. (2) din Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, în sensul stabilirii obligației de comunicare/ înștiințate de către comisia locală, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, a propunerii de stabilire a dreptului de proprietate persoanelor îndreptățite/vizate, indiferent de domiciliul acestora.

4) **Modificarea și completarea Legii nr. 7/1996, în sensul introducerii unor sancțiuni și măsuri coercitive atât față de autoritățile și instituțiile publice care au avut o activitate necorespunzătoare⁴⁹, cât și față de prestatorii lucrărilor de înregistrare sistematică care nu își îndeplinesc obligațiile contractuale⁵⁰, atunci când faptele acestora conduc la tergiversarea procesului și înregistrarea incompletă a informațiilor privitoare la imobile.**

Astfel, au existat situații în care, deși A.N.C.P.I., prin oficiile de cadastru județene, a dispus alocarea sumelor în vederea accesării de către U.A.T.-uri, au existat situații în care unele dintre acestea nu au formulat cereri în vederea accesării sumelor respective.

5) **Mărirea cuantumului sumei alocate pentru fiecare lucrare cadastrală efectuată, stabilită potrivit Legii nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată, cu modificările și completările ulterioare⁵¹.** Ținând cont de faptul că, în urma demersurilor / anchetelor efectuate ni s-a adus la cunoștință că au existat situații în care au fost organizate licitații în vederea atribuirii contractelor de prestări servicii privind lucrările de înregistrare sistematică în urma cărora nu s-a înscris niciun participant, ca o consecință a faptului că sumele alocate pentru fiecare lucrare cadastrală sunt prea mici raportat la complexitatea lucrărilor și a timpului alocat efectuării acestora, apreciem că ar putea fi avută în vedere de legiuitor stabilirea unei valori mai mari a cuantumului sumei alocate pentru fiecare lucrare cadastrală efectuată sau, cel puțin, o indexare a acesteia cu indicii de inflație.

6) **Modificarea și completarea art. 13 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „În situația în care restituirea terenurilor forestiere pe vechile amplasamente nu este posibilă, reconstituirea dreptului de proprietate se face pe alte amplasamente de pe raza unității administrativ-teritoriale, chiar dacă acestea s-au aflat în proprietatea statului român înainte de anul 1948, au intrat ulterior în proprietatea statului sau au fost incluse în amenajamente silvice după această dată”, în sensul eliminării sintagmei „chiar dacă acestea s-au aflat în proprietatea statului român înainte de anul 1948”.**

7) **Completarea art. 13 din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, cu un nou alineat în care să se prevadă posibilitatea ca fostul proprietar sau moștenitorii acestuia să poată refuza terenul forestier propus în vederea restituirii, în cazul în care vechiul amplasament nu este disponibil. În prezent, această posibilitate este menționată, în mod expres de legiuitor, doar în ceea ce privește reconstituirea terenurilor agricole.**

8) **Completarea art. 13 din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, cu un nou alineat în care să se prevadă ordinea de atribuire a terenurilor forestiere de către comisia locală. În prezent, ordinea de atribuire a terenurilor forestiere este stabilită prin hotărâre de guvern⁵², în timp ce ordinea de atribuire a terenurilor agricole este reglementată prin lege⁵³. O astfel de modificare este necesară pentru asigurarea succesiuni logice și coerenței reglementării, în conformitate cu normele de tehnică legislativă.**

9) **Deblocarea procesului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere prin punerea în acord a legislației în materie cu Decizia Curții Constituționale nr. 395/2017.**

Pe circuitul de aprobare și adoptare se află o propunere legislativă, respectiv Plx. nr. 188/2020, care, în urma obiecției de neconstituționalitate ridicate de către Președintele

⁴⁹ Nepunerea / punerea incompletă la dispoziția executanților a informațiilor cu privire la imobile și proprietari, neparticiparea la identificarea proprietăților, informarea inexactă sau neinformarea cetățenilor și neasigurarea participării la lucrări având ca efect înregistrarea incompletă și incorectă a informațiilor aferente proprietăților.

⁵⁰ Efectuarea lucrărilor de către firmele specializate realizată în mod deficitar, ce a generat suprapuneri de terenuri sau, mai mult decât atât, mutarea unor proprietari în alte sectoare cadastrale decât cele în care se regăsea inițial amplasamentul

⁵¹ Art. 9 alin. (34⁵)

⁵² Hotărârea de Guvern nr. 401 din 19 iunie 2013 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

⁵³ LEGE nr. 165 din 16 mai 2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

României, admisă de către Curtea Constituțională prin Decizia nr. 685/30.09.2020, a fost retransmisă Parlamentului pentru punerea în acord cu aceasta; în prezent, noua formă a fost adoptată de Senat, aflându-se în faza de raport la comisii la Camera Deputaților.

Precizăm faptul că, prin modificările ce se doresc a fi aduse, blocajul existent în ceea ce privește procesul de restituire a terenurilor forestiere ar fi eliminat, însă, subliniem faptul că, potrivit considerentelor anterior enunțate, în opinia noastră, este necesar a fi eliminată sintagma „chiar dacă acestea s-au aflat în proprietatea statului român înainte de anul 1948”.

10) Modificarea și completarea art. 13 lit. a) prima liniuță din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul **instituirii**, pentru claritatea normei, **a unei ordini de atribuire** a celor două categorii de teren, similar celei prevăzute la lit. b) a aceluiași articol.

11) Completarea cadrului legislativ aplicabil, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 572/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, cu modificările și completările ulterioare, în sensul:

- prevederii în mod expres a posibilității Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților de a dispune măsuri de remediere a deficiențelor constatate cu prilejul controalelor efectuate;

- suplimentarea personalului din cadrul acestei autorități, în vederea exercitării corespunzătoare a atribuțiilor sale legale.